

Zerê Sewe De Dî Hermetî
Rînda Sîlize 2/3

NO: 9

Höyne Na Dina
Vedat Aldemir 3

Milçika Vilesure IV
Okan Eroğlu 4/5

Roza Vay U Siliye
Hüseyin Arslan 5

Serayiye
Hıdır Eren 6

Dina Vuriye – 2
H. Küçük 7

Hewa Lazê Alê Cıv Ya Avasu
Vatoğö Sıftên: Hemedê Mirzê Sili
Vatoğö Pêyen: Hemedê Mistefaê Hemedê Mirzê Sil
Gosedariye: Fatma Rozine Zulal 8

Hekatê Da Birri
Hekate: Sebahattin Ali
Tırki Ra Çarnaêne: Fatma Rozine Zulal 8

Derdo// Merdene Peyê Gosê İsoni Dera, Kam Zano?
Mekanê Duzgini 12

Page/ Dewız
Qemera Bariye 13

Uwe Ğulğulina
Burhan Gündoğan
Çarnoğ:qemera Bariye 14

Dî Veyviki II
Türkan Çelik15/16/17

Milçika Şivunge
Veraroc Karul 18

Şanika Salhê U Keje
Pınar Özgül 19/20

Roê Mı Sey Meverde; Qedaê Tu Bıjeri
Fatma Malkoç 21

Zerya Mına Vêsayiye
Bülent Boral 22

Mladiç U Gon
Enver Şener 23/24

Kuzey Dimilicesi(Zazacası) Lügatçe - Türkçeyle
Vatenameyekê Zazakiyê Kırmancî Be Tırkkî Ra
Yenok İdris Solmaz 25/37

Ciki Sorcan
Zend Pigar 38

Name Kayi: Do Do
Mihemed Kocadağ 38

Xapıke
Mehmet Toptaş 40/42

Teyna Ju Qese
Türkan Çelik 43/45

Kulıkesur
Cansu Takak 46/47

Ercan Çetin 48

Şitê Şêre
Kaan Doğan 48

Barkeno
Veraroc Karul 49

Bêmedcal Bıaleqiyê Xo
Wisiv Pırbab 49

Ax Nupêlda
Yusuf Sarı 50

Dewrê Ju Serre
Barış Arslan 51

Royê Adırı
Alex Çelik 51

Adırê Korri
Fatma Malkoç 52

Qimetê Haştiye
Hasan Yıldız 52

İdarekarê Çapkerdene: Okan EROĞLU
Editor u Raştkerdene: Hawar Tornecengi / Hıdır EREN
İdarekarê Neqisnaene: Sinan ARÊKÊYİ
Grafik: Murat DERMAN
Mail: hegaejan@gmail.com
Pelga Facebook'i: <https://www.facebook.com/Piltann/>

ZERÊ SEWE DE DI HERMETÎ

Rında SILIZE

Asmu ra Gulana, der u ber endi pır khêwiyo. Riyê asmeni zalalo, ca-ca hewrê sîpi riyê asmêni ra jê puliya vore sîpe kenê. Waxto de weso, ne isu germi dest, ne ki serdi ver gereçino. Vortisê hire-çhor rozu ra dîma ewru ragınayiyo. Tania tiji isoni rê wes yena. Was u viliku ra her ca xemeliyo. Wertê hewazgê vayi de bowa gul u sosinunê tezu sanena rüyê isoni. Mirçiku veng fişto tê, dî-hirê bavêt ra çivnenê. Her jüye eve torê xora wanena. Çivnayisê yinu de aseno ke, yi ki na roza tiji ra sabiyayiyê. Pil u qiji pêro vejîyê tever. Nêjdiyê dî serruno, kês tersunê korona ver honde ke mecmur nêmend, tever nêvejiyê. Nika hên aseno ke atmosferê zîmuston u harige ra mîlet tenê kuto duri. Olağî jê vireni sukîti niyê. Her jü karê de xu dîma, her jü hetê ser hervi hervi gamu dano ra. Jüyo ke karê xu çino, o ki na demo wes de hedîra xu ano.

Mî tevera karê xu qedeno. Raya çêyi gureta xu ver, eve lerze wertê sîlxetiye ra vîren ra. Waxto ke meydanê suke ra ravêri, ayê de xîskayisê bervisi yeno mî gos. Ravê gos pa nêkun, raya xora oncin. Çığa ke gamu dan ra, oncia ki nêşikin na xîskayis ra dîr kune. Zof xori, zere ra yeno na xîskayis. Berviso de dîrvetino. İsu ke eve gosê zerri gos naro ser, sono'ra ser ke, na xîskayis sene zerro dîrvetîna ra qîlayîno ra yeno. İsono ke na xîskayis hesna, nêşikîno ke gos'u ra xu meselno. Çhok nêne'ra ver ke rayê era xuver do. Dormê xode niadan, ala veng çî het ra yeno? Ju hermete nêjdiyê meydanê Suke de xu ozno'ra dês, ama'ra çhokunê xu ser, eve hurdi destunê xu dîsmale na'ra riyê xu ser, wertê sîlxetiye de çîtur ke zerre ra yeno hên bervenê. Tî vanê wertê sîlxetiye de nî, cawo de yisiz dera. Ne çîmê ayê keşî vinenê, ne ki kêş hasarê halê ayewo. Hetê ayê ser son, tenê nêjdi de bêveng nisen ru. Tenê waxt ra dîma xîskayisê xu tenê cêvîşîno. Rüyê xu wertê destunê xora dana we. Heto ke isoni eve sîlxetiye fetelînê, o hetî ser çîmu kena qawîş, hawur niadana. Hên asêno ke, kêso naskerdoğî kena saye. Dodîma çîmê xu sîlxetiye sera bîrnay ra, dormê xode niada. Ayê de ma ameyme tîrû (têri). Tenê bêveng jûmini de niada. Qavragê çîmu bervîşî ver bivi 'ra sur, mosayvî. Eve almankî jûmin sîlam

kerd. Rüyê xu zof kêderîna u bêdiyağ asêne. Tî vatêne kêdero ke riyê dîna serewo, o pêro do ve arê, rüyê na hermete sero no ve ru. Ma hên bêveng rüyê jûmini de niadame. Perso vîre ayêra ame:

- "Ma kotî ra jûmin nas keme?"

Cüavê na perşî mirê hên cüavo de kîlm nêbi.

- "Ma jûmini eve kamiye, xu ve xu nas nêkeme. Bervisê tu, ju berviso de bîn vî. Waxto ke mî gos naro ser, neşikîne ke peyra xo kerî, hên raya xora şerî. Zerê bervisê tora çîkayiso de xori têra biyêne. Mirê hên ame ke, tîvanê derdê dîna pêro zerê bervisê tode reştvi pê. Kêdero ke rüyê tu serowo, o ki mirê naskerdoğî. Eke qeseykerdene wazena, ez tu gosdan, eke bêveng mendene wazena, bêvengiya tu ki gosdan."

Cinike sarê xu naro zonînê xu ser, bojiyê xu dormê sarê xode resnay pê, tenê waxt hên xo-xode eve zonê xu norna. Sarê xu ke dard we, roştia lamba teveri de hêstîri ri ra hit asay. Mavênê qeseykerdene u bêvengmendene de tenê dudîl mende. Zee ra xori kêşrete arde we.

- "Ez ke bêveng bîmani, zon fekê mîde moseno, harmorê mî beno. Lesa mî perç u pufêl bena. Ez derdunê xu cên zerê sewe de fetelîna, riyê asmêni ra astaru rê qeseyken. Sodîrane ben tever, dar u kêmerî rê, theyrunê yavani rê qeseyken. No sene hesero ma tede nîa mendime? İson çîtur nîa xafîla gîrane biyarî'ra isoni ser? İsonî rê sebîbo ke, isu nîa honde isoniya xora duri kuyo? İsoniye hetê avê-şîyayene ra, hetê ilimî ra xu goynena. Ez yimu ken ke, waxto ke isoniye hona çor lingu ser feteliya, o waxt jê roza ewroyene barbariye nêkerda. O waxt heto jü bilasevet zulimdiyayena hetê bîni rê lal u khêrr nêmendo. Zulimo ke ame ma serde, dar u kêmerî rê ke qeseykerî, pêro vîleşînê ru yenê war. Zar u jivatiya yê mazlumu... Waxto ke wele kute gosunê mî, xora ju o waxt gosunê mîra cêvîşîyo. Hondo ke ro ra nêbine, na jivatiye gosunê mîra kêmi nêbena. Çîyo ke mî eve çîmunê xu diyo, o ki hên..."

Waxto ke qeseykena, lesa xu cêra ve cor tey rezefîna. Verê çîmunê xu hito. Xu sero riyê asmên ro niadana.

- "Niade tu vinena? Ma sera astarey nêasenê."

Çı waxt ez derdunê xu biyarî'ra zu, mî sera asmen ra astarey benê vindi. Dêma ez çı cano polatrawo ke nia hata roza ewroyene payra mendu. Herv ke va; jüya nêbiyayiya... Ez ke torê hurdi-hurdi her çi qeseykeri, zerê tu damis nêdano. O ruval ra hondo ke ri ra qeseyken... Howt bırayê mî eve zav u zeçê xora, eve heşiriye amey kistene. Awa ke amê'ra hermetu ser, zonê mî nêcêreno ke vaji... Mî, eve domonunê xu u mêrdê xora, ma besekerd canê xu xelesna. Ma xu est destê Tırkiya. Îcawu ki marê retiye çineviye. Ma qerar da, hetê Ewropa ser kotime'ra rawu. Heşiriya ke ma yi rawu ra diye, a ki ma vira nêsona. Îsono ke eve diyağ kot'ra rawu, tayê rawu ra qırr bi. Ma yi hên ververê rawu de kerdi hard. Teyna welatê ma nê, mavênê welatê ma u ewropa marê bi mezexane.“ Wertê qeşî de ge-gê yeme têrû. Dêma kêderê zerê xu rüyê mî sera vinena ke, vana:

HÖYNÊ NA DÎNA **Vedat ALDEMÎR**

*Höynê na dina
Berêqina, rind ser kere
Kam vano; ma re mano
Teyna sima re ne, keşî rê nêmano
waxt sima qan keno
waxt sima ra beno her çi
Berexo
waxt yeno asme ne vecina
Destê sima thal manê
Îştiriy çıman dî teyna manê
Roci nena pêyser
Se kenay kes veng neda
Her çi biyo husk
Rayî qeydiyê
waxt şî
Neşikinay sere pey ra
Qefêlinay, qefêlinay, qefêlinay
A surî yenay xo
Herdê dina
Thabaêy re nebena, vanay..
Ayra rind sekere waxte xo de
Weşiya esta sa, herçi rinda na dina dî..
Hefe waxti, hefe dina mevace..*

MİLÇIKA VILESURE IV

Okan EROĞLU

Dı asman na têpiya Eyopa ra xebere amê...

Asma siftene nê, asma siftene nê hama na asma pey-ene de kuti biyu halo de şia. Rocê mı çê de, cille de verdêne ra. Qe xora nêdiyêne ke beçıkha xu bilewnê. Muya mı ke mı sêro birecêfiyêne, mirê hên amêne ke, koyê rijinê, hillê yenê gındirê cêr benê. Nêzon ke mirê çayê nia bi. Na bêtere koyti ra amê wekha mîde veyciye. Asmewo ke niyawo. Kesê de mı ki çinno ke mı seru ber ya kero; halê mı pers kero u jü çare salix bîdero. Na naçariye ra mı bireynero ra.

Suke de, zê serê kowê de berzi thip u tey-nawo ez. Hama teynaêyna mîra, zê teynaêyna kowê bêrzi weşiye nê, neweşiye aferina. Endi omedê mı ki birriyaybi dina ra, isananna, çiçêga nêwe roweyaye ra, weşiye ra. Pede pede waxti ki kewtêne temîyan ra. Endi bese nêkerdêne ke tariyê sodiri be tariyê verasani jübini sera cia bikêri. Perroc keyo, cemasani keyo ne zanîtêne ne ki nîqîtnêne. Roc be roc her çi mîra, mı ki her çi ra kewtêne duri. Dı asmê ravêri ez Komela Vatekariya Hekatu de, lewê embazanê xode biyu. Eyopa re gureyêne; hêkatu dêne arê. Nê, nê. Eyopa hunermend-tunermend nêbi u hunermendiye ra ki qe hez nekerdêne. Fêl u emelê xu; hîris u heşti de waya xowa ke biya vindi, aye diyayene biye. Na babet ra saraya xode Komela Vatekariya Hekatu naybi ru. Phancas kes bime na Komele de. Heştê de dı dolna amêne pêser. Çiko ke heşiyayime u nuso, inu wendêne. Eyopa ki gos nêne ser u pêyniye de heqa her hêkate de kritik kerdêne. Senê isanê bi, cira hirê sey serri şibi, hama zê azebo de pêt bi. O çı mezgo onek, o çı khavo de xori bi eyde. Îsan sas biyêne mandêne. Ma hên guman kerdêne ke, lewê hurdêmena gosan de horiyê estê, ya ki serê gosan de horiyê ramerdîsê yi qesanê ma qeyd kenê, ey rê pîspîsnenê. Hama no gumanê ma mabênê made lax seru biyêne. Ma ke siftêne şibime saraya Eyopa de Komela Vatekariya Hekatu rê qeyd bime, a sure mejilê Eyopa seru, gurekarê saraya Eyopay malumat daybi ma. Ni malumat ra têpiya, ma musaybime ke Eyopa keso de gîrib biyo. Neçe neçe qeday u belay amê êy serde, neçe neçe feqîriye u bekesiye anta, neçe neçe derd u dêci ver de jibo...

Kılma xu; onekiya mezg u xoreyêna khavê Eyopa wertê ni betaleyanan ra gojiya u veyciya meydu. Çı esto ke, raveri weşiya Eyopa de vora gonine werdene dayêna çiya de muhima. Piyê Eyopa'y ke hatê dewleta tırki ra amo çîştene waxtan ra waxtê zımîstani, rocê Xızıru biyo. Eyopa hona howt-heşt serran de biyo. Serre; serra hazar u newsey u çewres u howt e (1947) biya. Eskerê tırki eşto dewe serde. Ciamerdu be cêniyu, domanu be kokimu ardê ra jü ca. Cêniyan rê heqîret kerdo qomutani. Cêniyu 'be zoriya kerdo warway, owke phiskna pîro, cîrê işkence kerdo. Piyê Eyopa ki -nia ke biyo- thamîşd nêdo. Xu eşto tîfangê jü eskêri, cîra tîfang giroto no qomîtani ra, qerşune çare de saniya cı. Qomîtan ke çîşîyo, dîma dewecu be mabênê eskêri de qewğawa da gîrsı veyciya, xêyle ramîta. Eskeran ra ki, dewecan ra ki xêyle kêşî merdê na qewğa de. Pêyniye de eskêru dewe gureta bînê bandıra xu, qontrol têpiya kewto destanê eskeranê dewleta Tırku. Dîma dewe kerda thal. Eskeru meyîtê xu guretê berdê, dewecan rê ki meyiti wederdâyene kerda tomete. Muwa Eyopa Eyopa rê vato: "Su, a vora ke 'be gonîa piyê towa biya sure, aye ra lepekê bore..." Eyopa şîyo a vora gonine ra lepekê werdo. Werdene amaeyna vore ra têpiya, rawa weşiya Eyopa, weşiya binan ra birriya ra. Kılma xu awa ke, Eyopa mordemo de nianeno. Çê ra teber nêbiyena mı ki na mesele serowa. Eyopa mirê vat bi ke; "su, su çê xode finde, qe teber mebe. Hata ke ez xebere nêdanu tu, ni gurekaranê Komela Vatekariya Hekaton de ki irtibat mekuye..." Nîka ki xebere amê. Sonu welat. Eyopa mîra welat-şiyayene wazeno.

II

Amayena xebra Eyopa dîma dı roci vêrdbi ra. Nîka Saraya Eyopa derime. Ver dormê mı pîrrê kokımano. Hata ni serranê xo, mı kokımê nianeni dormê xode qe nêdiyay bi. Xora çîyo nianêni rê imkan ki çine bi. Çı ke, no dewro ke ma teyime, ni dewr de mordem ke kut phancas serranê xu, yeno hewn finayene. Verde ra nia nêbiyo. Mejilê isani çıqa ke derg bo, derg biro, zanayîşê isaniye de na dergêni problem

nêbiyo. Nika dewr vuriya ra. Çı ke isaniye keşf kerd ke, merdene çina. Dina u thon ravurnayene esta. Na hekmete ilm ra ravêr raya Heqi de amêne zanayine. Îlm badına na hekmete ferq kerde. Hama ni kokimê ke nika dormê mı derê, mejilê peroyinan ra phancas serran ra zêde waxt vêrdo ra. Hên aseno ke, Eyopa ez kerdbi wertê çiyê de takkeyêni. Talkê-tulkê xu aca de findero, nawo Eyopa ber (çêber) ra kut zere. Kokımı pêru wuşt'ra pay. Destanê yê hergu jüyi de, astık ra jü therke estbiy.

Eyopa tenê ke beri ver de findet, ebe çımanê xoyê çaquna maro sêr kerd, serê xu na ro, dest sıkıt'ra ma, vat; "ronışerê. Pawan mefinderê."

Kokımı pede pede nişti ru. Hama ez nêniştu ru. Çı ke ez sas u kas biyu. Eyopa ebe janê Xızırıya qêsey kerdbi u mı ki fam kerdbi. Na hekmeta de zobinaye biye. Hekmeta de nêbiyaye biye. Çıton beno ke mor-dem ebe hesarê cı nebiyayena jü jain fam keno. Na hekmete aca de findero. Eyopa ama, bi nejdıyê mı u mirê vake:

- "Tu rusneyime welatê mawo vindbiyaye. Xu hazır ke. Meste kun'a ra raye."

Mı ki cıra pers kerd:

- "Welatê sîma koyti dero?"

- "Çımanê xu pêrocine!"

Mı çımê xu cınıtı pêro.

- "Çar gamu berze u çımanê xu ake!"

Mı çar gamê xu eşti u çımê xu kerdı ya. Jü locina adırdewnebiyaye de amu têri.

- "Zerê locine ra cı kuye!"

Locine ra kutu zere.

- "Nika riyê xu peyser açarne!"

Mı riyê xu pêyser çarna ra ke, çı bıvini. Wertê jü deşta de husk u hole deru. Îsızıya, tıph u teynawu. Cond-ey ra merdey ra kesêde - kusêde xu çınno. Dormê xode reyê çerrêxiyu. Hetê zımey de koyê vorını bi, hetê veroc de birro de xofin, hetê rocdayi de jü derx-ane, hetê rocşiwari de hata tira asmen deşta husk u hole biyêne derg. Aylimê dudıl de mandu. Dıma koyê vorını sana verê xu, gınu'ra raye. Xêyle waxt deşta huske ra şiyu. Dı sewi mı sera vêrdi ra şiyi. Dı sewan ra dıma, lêlê sodırı de mı xu resna kowu. Mı xu resna kowu ke gılê jü koyi de jü adır kut çımanê mı ver. Mı o adır sana verê xo, kas ra gınu'ra raye şiyu. Xêyle ke şiyu adır bi vindi, zorê senık, zê luliya tıfangi asêne. Tenena ke şiyu, xusayisê jü çêmi ama, pırrê gosanê mı bi. Aca de niştu ru, tenê areşiyu ra. Tenê dotê mıde jü milçike dest kerd cı çıvê. Na deşta husk u hole de milçika nianêne, birro vesayê de zê jilê tezey

omêd pêda kerdêne zerriya isani de.

Tenê ke hên ronıştaye findetu, hewn nişt çımanê mı. Pheşti ser merêdiyu ra. Hayleme ra têpiya wuştu ra ke, verê koy de jü dewe deru, lewê adırı deru, veyve esto. Dowul cınino. Veyvikê golige serde ra, zamay hafsarê golige gureto pê, hetê ma ser yenê...

ROZA VAY U SİLİYE **Hüseyin ARSLAN**

*Roze serda,
tariya
zerê isoni de ters esto!
Siliye vorena
Va nêvındeno
Va u siliye deniskar no ro
Na roze; roza siliya
Na roze; roza vayiya
No deniskarê vay u siliyewo.*

*Siliye vorena
Pelge kena hit
Va yeno, pelge dare ra keno, beno.*

*Hawa asma payiza wertiya
Na helm de weşiya ma ki ju pelga
Siliya payizi gınena puro.
Vayê payizi cıra keno,
mara cêno sono.*

*Ma zeria bela mı ki jê vayê payiziyo
Hewrê gewri ma sero yenê - sonê*

*Na welatê Dêrsimi de
Xevera zımistoni danê ma
Ma ala Haq'ra ve xêre!
Hewr sero tiji esta,
osme esto
Zımiston ra têpiya usar esto
Tija amnoni esta.
Tayê waxt siliye ki vorena
Pelge ki vayi vero sona.*

*Dem u devranê made keder esto
Derdê payizi esto!
Roze serda
Payizo,
siliye vorena
va yeno
Zerê made ters esto!*

SERAYİYE

Hıdır EREN

Waxtê de hirê embazê xîlemalê qelpi est biyê. Rocê, ni hirê embazê xîlemalun qesa xo kerda jü, vatê bêrê şime sukê da bine. Na suke de kes qıymet nêdano ma. Ebe ni haliya ma ni caun de nane nêvinenime. Uştê ra kûte rae. Zaf şiyê, senik şiyê. Şiyê diyarê jü suke de veciyê. Şüye sero nişte ro, qomê suke de nia dê. İsanê suke pêro kar u gurê xo dero. Kesê do thal çino. Her kes biyo qulpê jü kare ro. Zê mılcorukun gurinê.

Ni xîlemalan ra jü vato, tamam mı caê ma di. Caê ma nacawo. Naca ra ma rê nan namet vecino. Nika yenime war suke. Ez ke se vanu, sîma qesa mı bıdekerne.

Konê zerrê suke. Xîlemalo cajü vano, “çıqa sukê da çhera. Miletê xo çıqa ki gurekaro. Çıko ke jü serayiya xo çina. Wax, wax wax. Jü serayiya xo çina. Eke serayiyê da xo bıbo, zê na suke, sukêna nêvinina!” Embazê xoê bini ke ni qesu dekernenê. Serê suke ra heta binê suke, ni qesun dekernenê findenê. Zerrê suke de zuzagê ke cı mekuyo nêbeno. Her zuzagê de nai qesun berca berca vanê. Qomê suka sas u matê ninun beno. Qom ra jü ninun ra beno nejdi, vano, “serayiye çıka? Çık rê bena?” Xîlemalo cajü vano, “weeeeyyyy sîma serayiye nêzanenê. A senê suka ke serayiya xo mebo? Suke, caro bêserayiye bena? Hefê na suke! Hef ke çı hef! Wax, wax, wax!..”

Qomê suke yeno jü ca. Vanê, na serayiye ke çıka bêrê ma têqewete kûme, nae pêsanime.

Vengo xîlemalun dane. Pêro piya yene têare, vanê “na serayiye ke çıka mao nae virajime. Sîma bemawa salıx derê, ma hal kenime!”

Temel dane pıro. Çewres roce de serayiya virazenê.

Xîlemali ser ra heta pey serayiye sero findenê. No nia bo, o hen bo. Dari maza ra be. Kemerî binê herdi ra veciyê. Şüaxi miyan de kıreç bıbo... uçb.

Serayiye ke qeydina, xîlemalo cajü vano, “no qato serên yê idarêkaranê suko. Naca de ez be embazanê mîna nisenime ro. Qato mabenên yê defterdari, ye taşildari be yê katibano. Qato binen yê çekdarano. Qato ke binê herdi de ama vıraştene o ki hepısxane bo. Ni ke nêbê na serayiye thabaye rê nêbena. Gereke hokımat pêsanıyo, partiye ronıyo, na serayiye de ronışero. Qomê suke vano tamam. Yê ma çıkê ma sukanê binan ra kemiyo. Wa yê ma ki hokımatê de ma bıbo.

Serayiye be hokımat ke naiya ro, aca ra tepiya roc be roc kamiya qomê suke vuriya. Waştênê hokımati roc be roc zêdiyê. Jüyo ke vengê vet, vat ke “no çıko, no sene halo?” o gureto pê, do pıro, eşto hepıs. Waxtê ra tepiya vati sukê dormi cat kenê ma bicê binê bandıra xo. Gune çekdarê ma, çekê ma daêna zaf be. Ni çekdari be çe-

kun ke nêbe sukê dormi dest kenê ma ser ra, ma riyê herdi ra darenê we. Gunê do henên amo ke, sukê dormey ki kûte halê ninun. Hokımatê ni sukun ni qomê sukun verdê pê. Ni qomun hete ra cımo ke cı rê birino ey ra, hetê bin ra sukanê dormey de cengo ke konê cı ey ra nêşikiye ke çım akerê. Xeyle serun ra tepiya henda qomi de hal nêmendo. Waxto ke serayiye çine biye, hokımat çine bi dirliğê ma daêna rınd bi vato taênun. Na qesa biya ağme. Qom ra taê keşi amê têare, qesê xo kerde jü, vatê bêrê ma na serayiye çıton ke sana pê, heni birijnime. Hokımat ki xo miyan ra wedarime. Reyêna ma rê ne serayiye, ne ki hokımat lazımo. Dızdeni komelê sanenê pê. İdarekarê komeli xo miyan ra çinenê we. Ni idarekari miyan ra serdarê vecenê. Çhekun giredanê. Serdarê komeli be ezanê idarekari ke se vanê, komel heni keno. Waxtê ra tepiya komel beno eskera. Hokımat de kûno qewğa. Sukanê dormey ra taê pheşti danê komel, taê ki danê hokımat. Qewğa ninun daase serro devam kena. Xortê ke estê i ke ni qewğun de telef benê, sone. Axırı, sukanê dormey sêr kerdo hokımatê na suke roc be roc hetê ra sukanê binan ra kûno düri, hete ra ki çımê qomê xo ra gıneno war ro. Zêdire cêrê ra phşti da komeli. Komel rocê be çekdaranê xoa kûno serayiye, ezanê hokımati tevkif keno. Hepısxanun keno thal. Hepısxanan rê iyê ke gon u qeyretê hokımati kerdo i be ezanê hokımatiye têdenun dano are erceno hepıs. Qom nejidyê çewres roce zuzagun de kay u kelebut. Dawul u zurna. Keyf u eşq... Henda serayiye ra ki hokımat ra ki xeleşıyayme vate. Çewres roce ra tepiya aleqiyê xo ke; serayiye hurendiya xo de findetaiya. İyê zerrê serayiye de bi teyna i vuriyê. Hepısxaney, çekdari, taşildari, katibi, defterdari, hokımat, ezayê partiya hokımati têde findetaiyê. Teyna isanê ke tey i vuriyê. Zobi hem u çi zê verêniyo. Ancia zerre de ki teber ra ki dısme ni estê. Ancia çımê sarê teberi na suke dero. Kılmek ra, reye ke serayiye naiye ro, reye ke hokımat cêriya dê; isan ninun ra nêşikino ke raxeleşıyo!.. (Sabahattin Ali, “Sırça Köşk” ra na sanike aferiye, rameto şêro ma u piyê Sabahattin Ali. Caê xo gul u gulistan bo!)

DİNA VURİYE– 2

H. Küçük

Ma ke ameyme riyê dina, qum kerdo binê ma ra. Ma, eve paç piştine. Pê dang girê dayme. Hêlanek de sanayme ra. Sîtê manga bore u biza kole do ma.

Rew kotime ra lingu ser.

Ma, domonênia xo de zerrê çêyi de nêvinetenê, soder biyenê tever, kay kerdenê, hata ke bi sonde. Key ke lêl kot, heni amênê zerre.

Ma, xalkêke, kêmereke, phiz, çhêl kay kerdenê. Rêse ra xo rê sançila virastene. Pelgunê kıtavunê khanu ra tayarey virastenê, vejîyênê ro cao berz, perrnênê ra. Zımıstoni eve lastikunê khanu vore sero xo qışt kerdenê.

Dina vuriye...

Nıka domoni têlêfon dest de zerrê çêyi ra tever neve-jînê. Bêçikê domonu têlêfon sero boyna qışt benê.

Dina, zerrê têlêfoni de ra.

Ma ke kay kerdenê, xo kay de kerdenê vindi, her çi xo vira kerdenê, çılmê xo kerdenê iştiyê xo ra. İştiyê ma biyenê şia o sote.

Mua ma ke kincê ma şütenê, ma zerre ra tever nêve-jiyênê. Key ke kincê ma bi huşki, kerdenê pay. Zovina kincê ma çinê biy.

Ma, wele de kay kerdenê, hardi sera xo qışt kerdenê, kincê ma pey ra çhêrr biyenê, canê ma osênê. Ma serm kerdenê, çot çot rae ra şiyenê ke kês peyê ma mevino, hata ke kincê ma pol kerdi.

Dina vuriye...

Nıka muaê domonu pêşkire cênê, domonunê xo dıme ra fetelinê. Domoni roz hirê rey kincunê xo vurnenê.

Dina vuriye...

Muaunê ma eke veng'a ma dênê, vatenê,

- Erê/ero tu kotia?

Nıka vanê,

- Aşkım, nerdesin?

Naza "aşkım", haza "aşkım".

Dina vuriye...

Zerrê qesu bi thol.

Postali lingunê ma de çinê bi. Lingê ma goni - gonaşir de mendenê. Rozê ke piyê ma xo sas kerd, ma rê citê lastiki gureti, ma lastiki seveknênê, qemis nêbiyenê ke pay keme.

Tenê ke bime pil, şiyenê bijêku, şiyenê mali u gau. Sata ma çinê biye. Ma waxt eve şiya daru, eve şiya kêmeri pêmitenê.

Tenêna ke bime pil, ma korek, faşila uwe dênê. Khunci, lazut ver de vînetenê ke kêsiki cı mekuyê.

Ma toxım estenê hêga, çinıtene, cün çarnênê. Genım berdenê, areye de rîdenê ra, areye de pofıke potenê. Ma axure ra pê sepete zılv berdenê hêga. Sılh koka vılê ma ro şiyenê. Aspıji kotenê ma. Ma pê çile sarê xo şütenê.

Şiyenê, koli ardenê, pê qatire. Mali rê velg bırrnênê, zımıstoni vore de derze ardenê.

Ma serê boni de kotenê ra, astarey mordenê.

Gıra' gıra' gımayme puru ke kincunê rındeku, çêney kenê pay. Fiştanê çiftexaşı eve qeytan. Çımê ma pa mendenê, qemis nêbiyenê ke tey nia dime.

Ma, eve mosu ra pia azna kerdenê. Zaranci kerdenê weyiye.

Ma zur nêmisayme, tenê xıravêni ki kerdenê. Zel pey ra kerdene ve welenge ra, verdênê ra, perrênê ra, şiyenê. Beqe pey ra puf kerdenê.

Ma dızdêni nêzonene, hama heni zonênê ke bostanê her kêşi yê mao.

Weşıya ma heni rındek viye, heni ki gıran viye. Zulmo ke qomê ma diyo, hesna, gos da heni bime pil. Roê ma bi dırvetın.

Ma Tırki mektev de misayme. Dest u bêçikunê ma xêlê dez di. Uncia ki caê roê ma de Kırmancıye mende, vindi nêbiye.

Hem şiyenê mektev, hem gureyênê.

Ma çıqaşı ke eve feqirêni bime pil, çıqaşı ke soder -

HEWA LAZÊ ALÊ CIV YA AVASU

Vatoğo sıftên: Hemedê Mirzê Sili

Vatoğo pêyen: Hemede Mistefaê Hemede Mirzê Sil

Gosedariye: Fatma Rozine ZULAL

Waxto vîrende aşiru wertê xo de zaf dove pêro. Avasu ve Demenu ra ke dane pêro, juvini ra zaf mordemu kîsenê.

Rozê Avasu yêne male Giniye bene, deso dî morde-mu Mamedu ra kîsenê, hetê Koê Ozizavdel, vîle Mîsk de. Reyna yenê peye Giniye de cênîkê mali de bena. Mali danê are, cenîkê ra vanê:

“Sîlo tuyo Sur kotiyo? Bêro malê sîma bero bixeles-no!”

A vana: “Nîka ey ke xêvere guretê dî gami de pê sîma ceno!”

Avasu, mali cene sone. Sîlo Sur hetê Harşîye de beno. (Harşîya Demenu) Xêvere cî re sona. Sîlo Sur tayine keno top kuno ra dime, sono hetê Petêre de haê bine goze de nu wene. Mal ki uza çêreno. Sîlo Sur ve qolê xo ra yînu uza kîsenê, mali cenê cerene ra sonê.

Hese Ale Cîv ve lazê xo ra piya tey viye. Hese Ale cîvî yînu rew vineno, vozdanî, vejîno ro goze sero ho dano we. Tîfonge xo têy viyo. Nêtho ro ke Sîle Sur ra no. Sîlo Sur yî mali ke kene top sone; Hesê Ale Cîvî goze ra yeno war. Pesewe viya, wertê meyîtu de nîa dano, lazê xo puçû de naskeno, ceno keno poşt sono. Ho ra ju lazê xo biyo.

Na kîlamê eve şuarê lazê xo ser vata. Hese Ale Cîv Zağge Qırğura wo.

Hemedê Mirze Sîli vata, o ke şîyo haqîya xo, lazê xo Mistefay vata. Mistefa ke sono haqîya xo, lazê Mistefay Hemedi vatê; mîkî video ont, zone ma ser nusnê

Ahmet Gûyîldar (Hemede Mistefaê Hemede Mirzê Sil)

Onder bine ondera Pêtero.. de dîlo weê rozê...

Ax da bîra kemero

Hese beno rast çor gami vozdanî.. de dîlo weê rozê...

Vano Ali ve mî dîmero

Vano sîma ke sone mî vera selam ro domonunê çê

Qeme Ali kere.. de dîlo weê rozê...

Vaze lazê mî mêkîso têy heşîr berê

Vano bao Sîle sûr destê kerdo cî.. de dîlo weê rozê...

Nêverdano lînga mî de lînge ra vîero

De Ali Ali Ali... de dîlo weê rozê...

Meraqe aşîrone Zağgeyi cî re kerdo mero xalî
Onder bine ondera Pêtero.. de dîlo weê rozê...

Da bîra henîyo serdîno

Sey Rîza vano çîyo ke ma do gola Desîmro... de dîlo weê rozê...

Da bîra cîra toz vejîno

Mexsus vano huranayîse pîre mî zoro... de dîlo weê rozê...

Hurenayîse pîre mî cetîno

Sey Rîza vano çîyo ke ma dovê gola Desîmro... de dîlo weê rozê...

Cîra toz vejîno

Haqo tu ve xezevo gîra nêde..de dîlo weê rozê...

Deso dî yîne ra çutîr ju çê nîno

Vere tîfongi bîcarne kara Ağdadi, de dîlo weê rozê...

Hala imdat corde nîno

De Ali Ali Ali... de dîlo weê rozê

Meraqe aşîrone Zağgeyi cîre kerdo merêo xalî
Onder bîna ondera Pêtero.. de dîlo weê rozeê...

De bîra lêka vamê

Sey Rîza vana “çuyo ke ma dave Gola Desîmro.. de dîlo weê rozê...

Ma berdîme gola Desîmde kerr dime damê

De Ali Ali Ali de dîlo weê rozê...

Derde dîna zofo ez seweta tu bînalî

HEKATÊ DA BIRRI

Hekate: Sabahattin ALİ

Tırki ra çarnaêne: Fatma Rozine ZULAL

Birr hemu çiyê mao xorto; mawa mao, piye mao, çê ma...- vat, kokımo ke leyê mı de ništo ro; kut qesun. Her ke şî biyenê zulemethiye. Tici, deşta ke cêrun de bibi derg, tırincê xo i caun ra anti bi. Hama, tırincê xo birro girso ke peyê ma de zê cuxê suri erciyo serê darun, ebe sızına vay ra hurdi hurdi lewiyenê. Wextê de kılmi ra dıme, hemu caan ra tırincê xo anti, biye vindi, şiyê. Henda, a waxt her çi vuriya. Deşta ke heta nıka weşıya xo ramitêne, lewiylene, veng vetêne henda merde biye. Ebe mızgêlêo tenık u sıpê ra muniyay bi. Çıko ke verva ney, her ke şî ro verdiyene birr ro. Dare ke sodır ra be nata hende ke guleğula xo biye, nıka; qesey kenê, zırçenê, tadinê, destunê xo ver va jübin kene ra derg. Teyna dari nê, vaso ke hard de, velgo husk, sinci, vasê dergoçkıne ke piloşiyê lesa darun ro, heta sungê qewey be kevzo hewzo khesk ki amay bi ra xo. Tı vana çiyê be haylemewa lewiya, zelemeliyê da vengi kute tê, çengê birr ro verdiye de yemê teberi. Mı heni zanene ke, peyê ma de sukê da girse yena ra xo. Xafil de (yek de) zê işaretê guretena heywanun ki bi ni ahengi (na zelemeliye) miyan ra. Vengê mirçıku, zurryıs, lingê ke be lerca vaz dane dar u bero ke bınê inun de şikino ebe vengê inun ra verdenê jübin dıme. Geganê jibayiso ke zê kardi nisenno serê zerriya isani zê i, reştêne deşta vızgeye çırrı kerdêne. Dıma, vengê kelebute be xırrayişê dergi ebe na tari ra piya, zaf xofê do xırabın daenê Suka ke yena ra xo, ae. Taê dot ra ostorê mıno ke ebe hers'a linga xoa verene ra herremus veceno, kırkıriya; sarê xo hetê mı ser çarna, zê nalayışi vengi veti. Peyê coy, ancia cêra çerêy ser. Kokımo ke leyê mı de, zende xo sanay bi zaniyanê xo ser nişti bi ro cığara antêne. Ververê lewunê xoê qermoçqunu ra cêr adıro ke saniyene ra zobina jü suriye daenê herdise. Çımê xoê ke nêne were kerdêne qıc, hên pıspısne; gegane çarnenê phozkanê lingune xo ser, gegane ki çarnenê rüyê mı ser. -Hemu çiyê ma xorto, çikê ma ke esto, çikê ma ke çino, birrê mao... -vat qesa gurete de. -Birri, çê xo ra daêna rınd naskenime, her dare qerê ma, mawa ma ra zêde anto. Dewa ma, birrê miyan de biye, darun dormê zê deşi gureti bi. Ma ey ra qeyir zobina dinaê nêzanenê. Waxtê domaniyene de, arebê gaune ke ebe darun ra ma vıraştêne, i be velgê huski-

ya kerdine pır, kay kaykerdêne. Peyê coy waştêne ke piyunê xo rê destdariye bıkerime, leyire devune ke biyenê vindi, rew rew bêters kutinê geme miyan, i/ê sae kerdênê. Aca de ma qet vindi nêbiyenê. Caê ke ma nêzanitenê, i caun de ki ma rawa xo reet vetênê. Lizge kê şikiyê, qonçike ke demdiye, inun rae salxo ma daenê. İsan çê xo de caro beno vindi? Her ke bimê pil, ma fam kerd ke birr, ma rê zobina çiyoy ki: mianê ma o pisenno têra, pizê ma o keno mırd, dar u berune çê ma ey daene. Bêbirr weşıye ramitene! Ma çiyoy nianen, qe aqlê xo nêardene ke. Kokımi, guret pe. Destê xo recefiyene. Tı vana cı ro çiyê bibi. Çımê xoê bêdermanê qıcı heştiriyana pır bi. Riye xoê qermoçkıni de sıvki daêna zêdiyay bi. Waştêne ke çiyê vaco, çıko ke sênê xo qepeşiyene, kerdêne ke bixenekiyo. Rü ra, ververê feki ra, çımun ra, heta her caê lesê ra decê rışiyene piloşiyene mı ro, ez thafal kerdêne. Bado, se ke çiyê kuto guli, o gulia xo ra kerdı teber, hên xafilde be vengê berciya: -Xorto, destê mara birrê ma gureti, ma bêbirr verdayme. Ma bêdarê verdayme!.. -vat, zırça. Peyê coy destê xo berd sarê xo. Sapqa xo peyser de, porro xowo sıpê peguret. Heni waxtê mend. Ez, zerrê eyo ke kerkeşiyoy, se nisenno, i ro nia danu, zê çengele (linga) saeta deşi çıton beno sekun ae vinenu. Cığarawa ke ama ništa lewun ra, eşte. Hersa xo ra wele sane ro, xo nêçarna rüyê mı (çımê xo mı ra remnay), be vengê nermiya, nia vat: Piyunê ma, khalukunê ma ra; ma ki piyunê xo ra, çi ke diyenê hên kerdênê, zê inun weşıya xo ramitenê. Naê ra biyenê sa. Xo ra nêzanene ke serê hard de çiyê do bin esto-çino, sa nêbime. Karê ma pêro, emanetê ke daiyê ma lacunê xo dime (daime), vacime "sıma ki nia bıkerê", hêni zanênê. Desto ke teber ra yeno, ma çı zana ke ninun pêro keno têsere u têbin ra, ma qe aqlê xo nêard ke... Rocê, ma hesna ke hokumati jü şirkete rê, cor serê geme de musada gurenaişi da, no çıko çibıla, nêzanoğeyna ma ra, ma gos panêkut. Hona zêde nêverdi bi ra ke dotê geme de, jüyê be jüyê dari gıneyar ro, her ke şî zerrê birr de caê rutey ki bi gırs, ma a taw fam kerd ke thufanê ama ma ser; hende ke qeweta ma esta ma cat kerd ke xo ra dır fime. Hama khulo ke gıno be geme ro pedê ağme bi, bingey guret.

Darê çül qedımiyê-gırşiyê ke ma ververê inun de xof kerdênê; zê ed u cedê xo cı ra antêne, lesê khanê qedımi têdime têdime demdiyenê, caê rutey roc be roc zêdiyenê. Domaneyna xo de caê ke ebe zor u zerpa maben ra vêrdenê ra, tici halbe hal nêkutêne cı, i cay nıka biyê khırr u rut u rapal. Ni caê rutey sero teyna vasê deweşiyay be qısıkê hurdi asenê... Bado na dırbetiye, guriye, rê m kut cı, der biye, ame reşte torcenunê dewa ma. Ma pêro piya verva cı findetime ke torcenê do xam ni caun nêkuyo. Ne perun ne ki xofê, nêşikiyene darunê ma ma dest ra bicêrê. Hama şirketi; hengê, damê heneni çarnay ke, nêşikiyayme ke koliyanê xo biroşime. Kerangi, xetili, ustini ma dest de mendi, ebe erzan'a day şirketi. Bêkar u gure ra, taê xortun cat kerd ke kêberê şirket de torcenu bıgurene, ma pêroyine, vat ke nêbeno! Çıko ke, bado bırr rê ma, lete be lete, destanê ma ra guretene rê bime razi. Xorto, ma dewucime. Famê ma vireniye ser nêsono. Şirketi ma rê vat ke, ni birri sero çül sistemê peyên ra gurinime. Yelmê birri niaro, vat. Sıma besênêkenê, vat. Belkia ke raşti vatêne. Hama budelayena ma ra dest payê ma, ma ver de verdaene, heqi ra reva biye? Ey cayileyna ma, feqireyna ma, sanê keşikê xo ver, keşikê xo kerd pır. Qe meramet nêkerd, düyê ma de wend. Henda cao ke domaneyna ma, xorteyna ma vêrda ra, i/ê caun ra be zaniyê zerriya belê'a fetelinime. Xorteyna mı de, waxto ke mı çêneke remıti bi, a taw jü dare est biye mı pheştia xo sanay bi cı, çar isanan de daybi pero. Lesa ae de a gun ra hona reça dırbetiyanê qersunun findetaiya. A ke demday, hên düri ra findetun, pıro nia da. Mı heni zanene ke jü qorê mı, jü bajiyê mı bınenê. Çı ma dest ra yeno, xorto? Heştiriyê çımunê xo kerdı pak, lingê xo serê vasê huski ra gız kerdı, kutun düri. Her çi, her çi qeydiyay bi henda... Rüyê do huyayış ma keşi de nêmendı bi... Dewe ki henda dewa verêne nêbiye. Ma kokımun; a dewe nas kerdene de çetiniye antenê. Na, dewa ke dormê xo dêsê darınun ra muniyaey, dina dür biye, a dewe niya... Nıka ververê raa suke de, zerrê jü kozikê de, karkerê şirketiye xami rê çiyê werdi be simitene rotêne. Ni ki, zuzağanê dewe de qostax qostax feteliyenê. Hama phanç ses sey darun ra letê de geme est bi ke, dewe pêro, merdene ke bibiyene ki nêwaştênê ke biroserê. Henda be ney ra mao kamiya xo bıramitêne. Nae ra tepiya, domanun qeyert bıkerdenê ke, qalê birriyo ke piyê ninun kenê, i/ê birri bıvênerê. No, dewe rê yadigarê rocanê verênun bi. Ma ra qe keşi nêwaştênê ke kesê dest naca ra kero. Hên asene ke, şirket ki tersu ra ravêr nêşiyene. Seweta menfatê xo nêwaştene ke ma tenge fiyo. Naca xo dest vernaene rê hende ki hewes nêkerdêne. Hama ma be tersa vatêne no kar zêde derg nêbeno. Çıko ke hên bi, eşiyayme pe ke, ni

rocanê peyênun de, dar u berê inan rê kermi küte cı, xeyle ziyan do be cı. Şirketi cat kerdêne ke, bınê ney ra veciyo. Jü sodır (rocê), dewe ro xeberê ağme biye ke, gemê ma rê ebe torcenan ra isanê şirketi kute cı. Her kes çê (kê) xo ra vecino, ancia kono zerre, çê embiraynê xo ser vezeno, zuzağun de ebe sas biyaene be lerca şiyenê, amenê. Hama na sasbiyaene senık ramıt. Giraniye nişte pêronie ser, waxto ke ebe murijiyaena qerarê daenê cı, giraniyê da qefçila henêne peskarê isanun biyê. Ma pêroine zanitênê ke, sefkanê ke meteris derê, qersuna xoa çül peyêne nane pa, dıma mirenê, zê inun gayis bime. Zê i/ê sefkani ververê lewunê ma ra jü deco de bêxut est bi. Ninay, zê kerga ke fekê lüye de, ya ki zê miya ke ama verê kardi; zê ae lebetiyayına çül peyêna yê ma, xorto!.. İnay ki rınd zanenê ke xêrê de nae çino, hama...- Kokım taê findet. Vao de luk veciyay bi. Lızgê birri pêro, velgun pêroine veng daenê, zırçenê. Ni vengi şı bi, vengê de dengizê vaini; dar u ber zê kerkelanê (pêlanê) gırsun, amenê war, biyene berc. Mı hên zanene ke, bırr gıneno ro mı ser. Gegane gurrayisê kokımı biyenê berc, biyenê nızım; têdıma meqemê xo vurnene, qesê kokımı kerdêne gırs, tadene be xoa kerdêne têwertê. Qesê ey, cınayisê qawala ke orkestra miyan de zê vengê ae vengunê binun ser ra mı artle nêkerdêne, hên hesnene. Kokımı ancia qesey kerd: Çı waxt ra nato ke, ma bêvengiya çiyê ke eşte zerrê xo, i/ê pêro eşiyay xo; decê pêroine piya hesna. Ni deci, xorti, kokımı, cêni be domanun ra pêro piya kerdı garana vergun. Be torcenun be uşiran'a qelebiyeyme zerrê birri. Karkerun hona newe sıfte kerdı bi. Ma vat, se ke dest dare ra nerê, mawa sıma salxo sıma danime; findeti. Senık bi, çiyê do nianên nêpitinê. Desinde, hemu çiyê xo day arê verdi ra kişta birri. Ma ki bınê darun de, verva inun niştıme ro. Xo miyan ra jü, memurê dewlete rê rusna suke, hokımati ra heta ke kesê amê, ma pit. Na pitene heta san devam kerd. Heta san ma fek nêkerd ya qesey nêkerd. Memurê dewlete xeyle waxt ra tepiya, leye de ebe mordemê şireketi ra veciya amê. Leyê ma ra verdi ra şı, çawusê serê karkerun de qesey kerd. Peyê coy memurê hokmati, cendermeye ke çut kişte derê, ma mus-nayme inun: - Ninun na bırr ra teber kerê! Vat. Memurê şirketi, karkerun rê: - Sıma kar u gurê xo de nia de! Vat. A waxt dewici; cêni, cüamêrd, sarrê dewe pêro bilıgane, jübinan de bêqese u quseyê, sıma vanê jü dest ra idare bene, hên, a linge hurendiya xo ra xıl day. Çımê xo cınay pero, iye ke dustê inun de findete, verday inun. Koli, dimê torcenun, dariyay we, niyay ro. Zulametiya saniya ke nişta birri ser, şıya ae de hendo ke qılatiyê isanun erciyenê pêser. Jıbayis u nalayiso ke fek de hepıs biyo i ra qeyir, isan zobina thebayê nêheşiyene pê. Zêde waxt nêvêrdı bi ra ke,

karkerê şirketi, tek be tek bi vindi şî. Îyê ke peyde mendi, remay, xeleşiyay. Hama memurê hokmatiyo vêrê gırs, hende ke hata dewe rema, aca de banê de dewe de xo dard we, çêber pey ra guret. Ma ki zanenê ke henda hemu çî qeydiya, ney nae ma rê nêverdanê; hendi ma dest ra thebayê nêno. Ma kare xo qedenay bi. Nika ma do bîpime. Hemu çî zê pitaena ma bi: Roca bine cendermeyerê ke ame, domanun be dakılunê pilun ra qeyir, cêni, cuamêrdun sarrê dewe pêro pe lawun ra gıreday berdi suke, memur ki xelesnay. Bado mı hesna ke, xortun be cêniyan ra, bano ke o tey biyo, heta sodır sano kemerun ver. Çiyê nêkerdaene ra, destbera xo be çiyêa niyamaene ra sas biye, hên kemer kerdo. Zê seytan kemer kerdene... Cat kerde ke hersê zerrê xo ebe ni haliya dewna kerê... Feqiri. Kokım hes bi. Va findeti bi. Bırr ra, hên xori ra vengê amenê. Serê darun de, fistanê da toxamiya derge ebe pıse pısêa feteliyenê. Velgun, piyanowo ke zerrê odke de vengu veceno, zê venganê zerrê a odke vengi kerde tê; miremirê xoa lewenê. Bırr, domano ke zê devê de gırşiyoyê, zê ey hewnê xori de bi, ni vengi helme i/ê bi. Kokımı cıgarê da newiye fişte cı, uşt ra. Hetoyê nêzanenun, a hetoyê ser gıran gıran şî. Ez ki niştun golga xo no bırr ro ke hewnê xori dero zulem-atiya ting u tariya ey gıran gıran biyun derg, şiyun.

DERDO
Mekanê DUZGUNI

*Dirvetiya welati girana
Hewnê sewe nêkuno çimo
Miletê ma welatê xode rast niyo
Miletê ma coka honde hêsiro*

*Waxto ke welat yeno ma viri
Dest-payê ma, lerzê zerrê ma dezê
Bîndestiye, bêkesiye thalê mano
Miletê ma coka no hal dero.*

*Tayê vanê xazûla waxtê veri
Welat zaf duriyo ke, ez se bêri
Welat talan kerd, mendime warwayi
Miletê ma coka honde bêhalo*

*Derdê welati ra vacine, ya ki mileti ra
Verniya made roze tari kote hiza
Duri meso, hela reyê nata bê, bira
Miletê ma coka honde biyo bela*

*Werte ra çiniti we, kerdi pir u rayberi
Ma sero kerdi memuri, hokmatê veri
Ma sero kerdi şirikparê mal u mulki
Miletê ma coka honde hêsiro*

*Tornê Khêki vano; miletê xo nas bike
Dostê xo bicê, dîşmenê xo kaş bike
Savaqê sodiri de vera rozi reca bike
Qomê ma na tenge ra raxelesne.*

MERDENE PEYÊ GOSÊ ÎSONI DERA,
KAM ZANO?
Mekanê DUZGUNI

*Kam heyane qiyamete wes mendo
Biyane u çinebiyane kami zanîta
Qimetê ma u pi, khalik u pirîke kam zano
Merdene peyê gosê isoni dera, kam zano?*

*Nesivê isoni bo wela hardê dewresi
Qurbetiye de zora mordêm sero heqiye
Îson bêwelat bîmano, kuno bêkesiye
Merdene peyê gosê isoni dera, kam zano?*

*Dêrsim welatê khalikano, wertê çar kowu de
Daim cêrenê xort u azebi ni waro de
Miletê ma bêkefen kot axa serdine
Merdene peyê gosê isoni dera, kam zano?*

*Çîqa ke ciran u dereza mordem bi têkişte de
Merd bi jubini de, rast bi, biratên ra raver bi
Heqiye de ki hardê Qurçike de biyê cirani
Merdene peyê gosê isoni dera, kam zano?*

*Tornê Khêki vano; cayê sima hira bo
Mekanê sima gul u nur, mûsk u mewer bo
Hardo dewres caro sima medazno
Merdene peyê gosê isoni dera, kam zano?*

PAGE
Qemera BARIYE

*Paga thola, yisiza
Qar u qotik ra
teqiya farmasiza!
Béciran u bédewuza
Bêhêni u bêkuza
Nê tüya, nê goza
Nê adiro nê sojiya
Lozina xiraviye
tania kile pina
Wustina wile çewtê
teseliya ho kewta
Kemera çênge deşi
teniya menda
Kuçike kêrkuta
Dêwezani kerrê gureta
Welağe thomera
Thêr u thurri cira
linga ho ontha.*

*Wele çêrani minit u têmita
Teli u sinchik ra xenekita
Roz ve roz, wela ğiza
Kemer u risa
Pireno khano;
Tayinê re ilm u irfano,
fam u izano!
Tayinê re ki, cirm u cilo şıawo!*

(23.08.2020)

DEWIZ
Qemera BARIYE

*Çêvere payiji
eve hezn u deji
barkerdo hewes u hewji
moveti biyê ve tewşi!*

*damawo dewizo,
gunê, qulığıya payiji
çêvere çêli reso.
Kar u gure, hora eve thizo!
wayirê da-desê bizu,
mal u mênê thulêzo.*

*Silondi sero
diko sur u beleko
Eve kay u khelevito
Jü hero gerrin u ğizo
gunêke, timarê ho phizo!*

*Velg u çês bıkrısno, mereke de bîdowasno
Qısawete, helme rasewesno
Kuzik de roniso,
qar u qotik têrapiso
lozine de bivêsnô
tani xağu reso!*

*Werdê ho thoraqo tırso
herir u hayizo
ge-ge zerêveti cîrê sogiso
murdosê bijêrîki cîrê
yemiso weso!*

*Ferejia ke;
Suxre ra qeremiyo, farmasizo;
Gunê hover erzo,
doymê amri,
pelex u çêrexo
xerz u lerzo
çhançolık u hêlaneko;
Gorn pino feleko
Îson, bêperr u payi nêmxeneko!
Hardo gewr mordêm rê
cilo de bimbareko!..*

(05.11.2020)

UWE ĞULĞULINA
Burhan GÜNDOĞAN
Çarnoğ:Qemera BARIYE

*Uwe de honikiya, fejrê sodır de hayigbiyene
Vay eve fizrige cinitene u qılaçıkê eve qıştnayis
Benô ke phêlê ho zerrê mı dero
Haskerdene esq u sewdawa
sileçiyena yê deryawu de.*

*Heşina pê hervi-hervi
Peyecoy hona riyê asmen khêwiyê pêsewe dero
Roştı vejina ser, wertê tariye pesewe ra
U sonê we wustinu ra ampuli
Pêleka sodırı de, thomê sole de nun
Waxtê jü cemi de
Gulvang dero qom u qewil.*

*Demserrê vayi u siliyo,
Tadana çênaka de salvarıne
Miano bari serdeçıyo,
Destê ho phıstunê hode dardê we...*

*Uwe ğulğulina
Çımê mı hewn ra heredayi,
Didonunê mîde suji,
Waxt destê mîde hepıs,
Her sewe mîrê dëndara!
Zurê khani ki hewnderê
Ondêra suke..
Hardo dewres dirvetino, binê betoni de
Didoni kerdê çıq sanıku, peyê koyê qafı ra.
Zere mı de ro u rowalam, tı u yi dı domoni
Yi hewnê ke to destunê mîde caverdayi,
Eve lopu pısknen ve riyê hora
Hesnena vengê uwe,
Niade uwe ğulğulina, hesnena tı?*

*Ağuyê asme uwe de
Esqê asme
destê to ke pıra nisê, hesnenê lewıyayene
Bado, vêsayena sopi niya, vêsayena merxiya
Deji ver jıveno hardo vılêçewt.*

*Suke herediye mıra
Deji ver xo kuya ve qılasê dêsê zerya mına bela ra
Xeyle waxto, raya de newiye de nêşıyu
nêrestu honikê wusari
Hona vijeri zerrê mîde mirçhıka pêr şıkayıye viya,
herediye ez tora, tı kotêne'ra mı viri
Zonê mıra rışıyêne, lawikê ke to kerdêne melul
Lawatıyêne, biyêne dirvetın
Destê huyê merdeyi lewnêne mı
Asmêno khêwe bêaxırıye vi ma sero...*

*Gilê koyi mız-duman vi, ma xof kerdêne cıra
Tiji viye ro dêne ma
Peyê kowu ra sokın kerdêne
Made nêweta so-bê guretêne*

*Çekuyi xıştbiyêne, xafilde fekê mıra,
Şiyêne bêvengiya berteng u welağu
Bervêne ez,
Bêkeşiye piloşiyêne her cayê mı
Tek u tuk çêyi hayıg vi hona,
Roştia çıla ra mı zonitêne*

*Na suke herediye mıra
Nêzon, çıra honde rew çımunê ho cınena pêro
Ju riyo hayıg
Ju zoniyo hayıg
Ero ju vengo de hayıg cêrunê ez
Çekuyi xafilde qediyêne serê zonê mîde,
Peyecoy vêsene ez.*

*Ju çımê uwe ra ke
Eve mirdosu ra uwe simitene çitur biye
Têsan u taxşır mendene rê
Hên biya rijiyena zerrê mîrê.*

*Waxtê de, vora gilê kowu de ke niadêne
“Ox!” ontêne xori ra
Sole kerdêne thomê ruveşi
Remnêne hewni
Biya'ra ho viri reyna!
Gilê kowu ra yi vilikunê sermonıku
Haskerdi vi ma hurdine piya.*

*Honikiya çımê Halboriye hesnêne,
Niadene ma yi kasunê yavani de
Suke çıqaşı zerê made biye,
Ma çıqaşı zerê daye de bime
Jê bonunê xan u xıravu xovirakerde bime
Zerê demserrunê tolankerdu de
Do-dıma dostêna baqiye ra qal ardêne ra,
Dormê xoçıku de ronışte.
Xafilde, eve esq u çêf vostonê têvero
Minibusê khêwi de,
Ero dıçay qoltığu cêrene ma
Bado, jê domanu çımı uwe de movete de bime
Tı welatê mı biya, mı horê tı phaçkerdêne.*

*Omêdia mına ke jê bereqê tiji biye
Jê germê tiji zerê destunê mîde viye
To ke pê biguretêne, biyêne gulşêniye
Mîde ke bimendêne, biyêne vılêçewt
Çar-nêçar binê siliye de mendêne,
Rezeftiyêne
Bêçare cêrene'ra çê ho.*

Dı Veyviki II

Türkan ÇELİK

Jülide u Dilane koti binê harmanê pirika xo, dae rauştene gıran gıran berdi zerre. Teyna kokume nê, çêneki ki berbenê, heştiriyê çimu bêveng bêveng amenê war.

Se ke koti zerre, Fidan Xanîme çêneku ra biye ciya, şîye, çêberi u pelgê pençeri caday ame caê xo de nişte ro. Çitiga/leçega serê sarê xo vete leyê xo de nae ro, ebe destê xoyo raşti pe vilê xo mişt da mişt da vat: “Daa endi damiş nêben, sarê mı barê do girano miyanê u harmanê mı rê, vilê mı vîsino vîsino... Her dem wazen rameredi. Nêşikinane ke xo ser ro vînderi.” Torni hurdemena xafilde amey leyê pirike, hurdemena jü fek ra vat: “Dermanê/melemê vilê to biyarimê, vilê to rê tıra kerime, rınd yeno, beno reet...” kokume veng nêkerd, gırankek merediye ra, nıngê xo anti serê dıvani, çımı ardi pê, heni mende. Çêneki qe peskalê cı nêbi, inê ki heni bêveng taê vîneti, do dıma thurukanê xo ra telefonê cevi veti u telefoni de niaday. A bevengiye de tık teyna vengê mışa mışa helmê pırnıka kokume amene...

Hewn diyene:

Pêşewe bi, cıla xo de biye, mıl-mıla ma u piyê xo bi, çı qesey kerdene ke? Ser nêkote, kam çı zano çı qesey kenê, teeww vat bi vengê zerrei: ma xo ra, ma u piyê mı her waxt nia niyê, mabenê dinê hande ke rındo, mobetê dinê qe nêqedinê... Nêqefelinê ki qesey kerdene ra! Mıl- mılê ma u piyê xo, cı rê zê şanıkê zê lorıke amey bi, taf şîye bi hewn ra. Khekê xo a roce u a şewe çê de nêbi. Şodır şawax (lêl) ra atan (hata) tari, xo rê mird kayê xo de biye. Çıqa rınd bi, kaşka ke khekê xo qe çê de nêbiyene, her roc bişiyene caunê düri eke bi pêşewe heni biyamene...

Pi, ey ruşnay bi dewa kewrau. Çı ra, Fidane nêzanitêne. Çıke a hona domanê biye, her çi ra xebra xo nêbiyene. Şodır ra atan şan de alwozanê xo de kay kerdene. Eke mae venga cı daenê taf amene, karo ke mae waştı, ardêne hurindi, vatena maa xo kerdene u vazdene şiyene, atan ke mae reyna venga cı da... Roca bine vera şani, khekê xo ame bi. Çı ke biyo, kefê xo zaf hurindie de bi, ae u domanê dewe ke kay serde bi, leê dinu ra vêrdi bi ra, ebe fitige kılama govende cınitene. Qe çıyo de henenî nêdi bi Fidane. Khek zaferi hersın bi, ae rê her dem herediylene, eke

kay sero biveno, qariyene, perrene ser, bı bo ke bireso pasqule kuyene pa, vatêne: “Çı işê to esto teber de! Ez to rê nêvan zere ra meveciye, zaniyê xo bışıkne, bine pêşa maa xo de ronışe! ...” Xo xo de şa biye ke daa endi nêqarino, paskulu nêerzeno, mı nêkuno, ez ki xo rê mird kay ken atan ke maa mı venga mı da... Çêna apê xo Fındixe, ebe veyvıka paçi ame, vat ke: “Tı ki veyvıka xo biya ma piya kaykeme.” Çımê xoyê kheweyi kerd bi ya, zaf şa bibi, “Pirika ma to rê ki veyvıka paçi vıraştı. Ox lele, ma nae ra dıma piya kaykenime, peşewe ki ebe veyvıkanê xo kunime ra, veyvıka xoya paçi daa endi nêdan to.” Çıke pirika çênê apu, veyvıka paçia ke Fidane rê vıraştı bi jüya bine ki Fındixe rê vıraştêne hama biye nêweşe, nêşikiye ke bıvırazo, atan ke biye rınd. Fındixe ki vat bi, “Mı rê ki vırazo, ez ki wazen” seba veyvıka paçi berbay bi, pirike vat bi: “Vırazenane çêna mı, meşte ki to rê...” Hama peşewe dede/ apê xo ame bi, pi ra vat bi: “İnam bıke maa ma paxır gureto ya ke çiyê de bini gınora cı, çı ke wena şimena zerrê xo kuno were! Araq ra bena linci, ala be! Naçar mendime!” Şîye bi çê, veyvıka xoya paçi bıçêro bero. Kote zere, khek hete ra werde weno, hete ra ki maa xo de qesey keno. Ancia şa biye, ox le le, ewro mı qe nêveneno, herbi bıçêri bıveci teber ke şeri kayê xo ser. Thıthıka xo guretê ze mırçıke xıl da veciye teber. Çêna apê xo de kaykerd atan ke roce şîye awan/pe ko. Ae ki kote zere, khek nia da ebe huyaiş va ke: “Ere, daa endi, veyvıke tiya, o paç çıko destê to de, meşte büro tı hediriya jükeki ana, tı bena veyvıka paçi, to de kay ke...” Maa xo xafil de zırçe vat: “Errro hıştı, heş be to rê van!” O şı teber, ae ki kote zere. Qe thawa fam nêkerd bi ke no çıko? Xo xo de vat, kefê xo hurindi dero, nê zano ke se vaco, se bıkerı! Mae qe fırsend nêdaybi ke bıfıkırıyo, na masela ser sare bıdacno u persu pers kero, vat bi: “Be çêna mı na çeçere, zerna mına qıckeke, be be sevla çımê mı, be werdê xo bure, tı nıka ges de merda!” Fidan xanîme saye ke serde çiyene, recefiyene hurindia xo de. Torni nia da ke hewno de xori dera, Jülide jü çarşeve eşte ser, vat: “Çıqa ke germ bo ki, mordem ke şı hewn ra, thawa ke meco/merzo xo ser, vare varena ey/ae sero. Serde çino/a, vano/a saye ke ez pukderane. Cok ra vanê jü leçega de tenıke ke bıbo

ki gereke berzê/bierzê serê keso/a ke rakotao/a...” Dilane vat: “Raşt ke heni ro, ison ke vera vay de mend taf serd cêno, çı ke va şaneno isani... Hama pirika ma her ca qapan kerd, va çino, serd çino, puk çino...” Jülide: “Heya, zê vatena toya hama, recefiye!” “Nêzanane! Hala niadime, ae ke serde nêçiya çarşeve taf xo ser ro erzena, çı ke tı ki zana araqdaene ra zaf xuye kena, qarina...”

Hurdemena piya hurdi hurdi huyay bêveng vîneti, motê telefonanê xo bi, beveng vîneti.

Fidane serde nêçiyene, hama mabenê hewn de xo xo de vatêne, no sene hewno ez vênênane, saye ke biyane qıc u şiyane dewe... Hete ra ki waştêne ke bîvazo, bîremo ni hewn ra bîveciyo hama gîraniyê de henêne amey bi ser ke se bîkero ... Mae sirê saci pot bi, vêrê xo kerd mîrd, doê xo şîmît u şîye cıla xo, veyvîka xoya paçi gurete vîrana xo, çîmî gîran gîran amay pê, bîjangî reştî bîjangu taf şîye ra hewnê de xori... Hande ke qefeliyae biye, bile hewn nêdiyene. Hama taê waxt ra dîma mîlê mîlê ma u pi amene goşu ancia ki haşar nêbiyene. Se ke bi, mae çhike: “Wiii!” Çîmê Fidane bi ya, bi ya ke, maa xo vana: “... şîma xegê çikê, hona domana, gunawa, qe çiyê do henên beno!” “Ez ki qemişê cı nêben, zerrê mı ki veşeno, hama sebkeri, serru ra qıca, leşê ra derga, forsîna, rîndeka, zê çênekanê azebuna, zerna ma wa qıce, sevla çîmanê ma... Sebkeme na der u derxu de, na ber u birru de tı ki zana ke rîndekiye barê do gîrana, derd u khulê esketegana... Rîndekiya çêneku, belae sarê pi u bîrauna! Ax ke! Axx ke! Sa vaci!” Ters kot bi zerrê Fidane. Tersê do henêni kot bi zerre ke! Dama ke khekê xo cok ra heni! Çütir! “...Tı bena veyvîka paçi, to de kay ke...” Çütir! Tari de veyvîka paçi kerde vîrana xo, xo ra dîr pe gurete, nîa da, nêzana ke se bîkero! Reyna kerde vîrana xo... Terpa terpa zerria xo bi, serê sarey ra heta bînê nîngu her caê Fidane, zê zerria bele terp, terp, terp dene pîro... Çütir ez ben veyvîka paçîne, çütir mı de kay... Ma, mînu çêna api veyvîka xo cênimê vîrana xo, kenime hewn, cênimê serê nînganê xo, loriku vanime, şanîku vanime, finime hewn ra, şonime beriye, kar u gurê xo kenime... ê ma! ê ma! ê ma kayo! No çiko ke! Ma domanime, ma kay kenime... Vengê mae amene: “Gunawa, çêna mı rê gunawa, şîma çütir qemişê cı...” Daa endî fam kerdi bi... Fam kerdi bi hama, naçar biye, zaaff naçar! Atan şodîr gereke çiyê bîvêno, jü hal çere bîvêno... A seate birr ame vîrê Fidane. Gereke ez şeri birr, ni birr de mı nêvênênê. Atan ke ni mı bîvêne, eskerê Avdîl Musay, mı cênê benê, vergi mı wenê, heşi mı kişênê, ez ki destê nînê ra xelesinane ra... Ya ki pê perperîku de... Maa xo jü roca usari de perperîki

musnay bi cı. “Yamu yamu çêna mı, yamu yamu pê perperîku de meşo. Î to benê!” “Çütir benê dae?” “To qan kenê benê!” “Çütir qan kenê?” “Çütir qan kenê zana, a nîka sîfte vîrên de, xo musnenê ke domani inê bîvênê. Domanu ke i di, nafa ki pelgê xoyê mîlekîni şanenê u perrenê, şonê panişênê çiçegu. Domani ine dîma şonê ke pe bîresê, pe bîcerê, hama perperîki remenê, heni heni domani cênê u benê şonê kenê vîndi... Fidane o waxt çar phonc serru de biye. Eke ame des serranê xo, nafa ki piyê xo vat bi: “Yamu yamu çêna mı, yamu yamu hetê birr ser meşo, zerrê birri mekuye! Uca de eskerê Avdîl Musay estê. Her waxt veyvê inano, davîl zurne cînenê u fetelînê. Heni rîndek cînenê ke kam ke vengê govenda dine bîheşno damîş nêbeno, vazeno şono ke govvende kuyo, xafîl de o ki beno vîndi şono! Yamu yamu! Î zafê, gurlagê, gucê kesi nêşono, gerca Heqî ra kes inê de baş nêkeno!” Vergi u heşi xo ra amenê zanitene... Kam, nêzanîtêne ke vergi, heşi; mari, mîlauni ke birr de rê... Fidane qerarê xo day bi. Gereke şodîr şawaq ra raurzo... Şona, şona hewnê xo de şona zerê birri, hem tersena hem şona. Jü game erzena, jü game peyser yena, dı gami erzena, jü game peyser yena... Heni heni şîye zerê birri de veciye Fidane... Nîa da, nata bota, hete ra nêşîkina ke caê xo de bîvîndo, hete ra ki nêtawrena ke caê xo ra bîlewîyo. Tersu ra lerzena... No demo ke Fidan xanîme te de biye, çêneki qe nêdi, çı ke hurdemena ki telefonê cevi de niadenê... ke ine bîdiyenê nafa ki batanya eştenê pirika xo ser... Fidane, şîye koka jü dare de vînete. Birr çıqa ke tari bi hande ki bêveng bi. Sîfte şaş biye, hurîndîa xo de heni pa mende. Xo xo de va, eke niaro rîndo. A dem de vengê khekê xo amê goşu, jü rocê maa xo rê vat bi: “.../ hem rîndeka bemrade, hem ki rew biye pîlê, leşê ra ki derga, jü ke...” Xafilde ju vengo de xîrabın bêvengeniya birri bîrne; taê çi xîlda, perra naca aca, vilê vilê, çhike çhike şarê birri, hard u asmên kerd teworte, Fidane xo eşt hard, sarê xo guret mabenê destê xo, ebe destu xo sewekna, zaniyê xo kerdi top verê şênê xo de day are, biye gîlendîke, heni vînete. Hande terse hande terse ke mîja xo ame. Se bîkero! Nêzana ke... Taê vînete her ca ancia bî sukut, bêvengiye her ca guret, jü vengo de gerib heşiya: Wuuiuuuuüü... Saye ke bekçiye birri fîtiqe cînite, vat: de hayde şarê birri, de hayde şîma pêro rakuyê... Eke Fidane çiyê do nîanên fîkiriye, mîja xo u Eskerê Abdûl Musay piya amey viri. Aqlê xo vîneti bi ke se bîkero! Taê sarê xo dacna, fîkiriye, qesa maa xo ame viri: “Çêna mîna delale, tı ke peşewe veciya teber, bîsîmla ke, ağwe ke verdiya de, yan ke tı ke ağwe verdana de, erzena cae; ağwe germe bo serdine bo

ilam ke bısımla bısımla vace, yamu yamu...” “Çı ra dae?” “Çêna mı, na cau de ma teyna nime. Wayirê na cau estê.” “Kamê ke?” “Mılaketê çêna mı, mılaketi...” “Mılaketi çıke ane?” “Yav, mılaketê! Ez kotira bızani ke mılaketi çıkê! Mılaketê, ma inu nêvênenime hama i ma vênênê...” “İ ma rê se kenê, ağwe ke bı er...” “Çêna mına delale, ezi ki hande çi nêzanane, hama pirika ma ma rê nia vat bi, ma ki gune şıma rê vacime. Çı ke: Jü ca de jü merik biyo, jü ki lacê xo biyo. Lacek xort biyo, qe thawaê xo ki çine biyo nêweş meweş niyo, weş u war biyo. Roce gıno pıro nêşikiyo ke paunê xo ser bıvıno. Biyo kud mendo. Pi zaf kuno ra xo ver, teyna jü laco, roştıya çımano. Qe jü ca nêverdo; berdo toxtor, berdo ağwa germıku, berdo jıyaru, berdo pıru u sınıxçıu koti nêberdo ke merik? Qe jü cae de dafarê nêdiyo ke derdê lacê xo rê jü melemê bıvêno... Axırı teseliya xo kota, gumanê xo bırriyo çê xo de qaytê lacê xo kerdo, heni weşıya xo ramitê. Rocê jü meyman amo çê ninê, meyman pir biyo. A şewe cem-cemaat gıredo. Wayirê çêi, sama şıyo, se ke piri vato: ‘Ya Oli, ya Oli, ya Xızıro Khal’ amo ra zaniyanê xo ser, şıyo dest u nınganê piri, cı rê minete kerda, vato: ‘Pıroo! Pıroo, tı ke haq kena, se kena bıke lacê mı rê jü derman bıvêne, guneka, qe thawayê lacê mı çine bi, bextê to derane pırooo! Ma rê jü dafarê!’ Cem qedıyo, cemaat ağme biyo, her kes şıyo çê xo. Peşewe kotê ra, biyo şodır uştê ra, Piri wayirê çêi rê vato: ‘Mı hewn di. Hewn de şıyane jü ca, o ca de amane pırd ser, eskeri u vengê davıl zurne amey, eke veng ame goşê mı ez haşarê xo biyane...’ No piyê laceki şa beno, şono destê piri, vano: ‘No hewnê to ilam ke ma rê çiyê vano, pırê m hala qe jü nişanê ni pırdi çine bi?’ Pir vano: ‘Nê, çine bi, pırd bi, tari bi, eskeri est bi, vengê davıl zurney bi...’ Merık piri çê xo de vınderneno, vano meymanê ma be, ez lacê xo cên şon, pırdı ser, serê kamci pırdi de ke vengê davıl zurney heşnayme... Meşo caê pırê m, atan ke ma amayime...’ Merık beno aspar, lacê xo erzeno terkiye astore, şono... Koti de ke jü pırd vênênê, yenê war, atan peşewe xecelinê, peşewe ke bi, goş danê... Xeyle ca fetelinê, yenê jü caê de vızgey; çı çêi, çı vengê – vacê; çı dari; çı kutık çı mırçıke... Werdê wenê ağwe şımenê, beno tari, dı-hirê seati vêreno ra nêvêreno ra; xori ra xori veng yeno. Qayt beno ke qılati vecıay, lacê xo cêno vırana xo, şono verê pırd de vındeno. Ni qayt benê ke gerca vengê davıl zurney ra vengê de bini heşinê pe, haylemeo. Gurlağê, qesey kenê; çı belıyo berbenê, çı belıyo kılamu vanê, çı belıyo hunê, çı belıyo nalenê, zano ke mabenê xo de qesey kenê qe nêno fambiyaene... Ni ke yenê resenê pırd, niadanê ke, jü aspar hao verê ninu dero.

Pi u laci ke vêneno, uyo ke asparo, pers keno, vano: ‘Tı çıra ama ita?’ Pi vano: ‘Tı kama?’ Aspar vano: ‘Tı cüabê mı bıde!’ Merık vano: hal mecal nia nia ro, pırê ma hewn di, ma amayime ita... Ni pırdi ser... Eke heni vano, aspar cêreno ra eskeru, ebe zanê xo qesey keno, ni verênê ra verênê ra verênê raaaa heni zafê ke... Peyniye de jü lengê yeno. Lenge ke amê, aspar ancia zano ke mabenê xo de qesey kenê, o zan de pers keno: ‘Tı çıra lengena?’ Leng ki vano: ‘Ez filan ca de biyane, jü mordem amê mija xo kerde, miji phıskitê mı ser, mı ki destê xo na pa...’ Aspar vano: ‘To cao ke dest no pa, şo phaç ke...’ Leng, şono phaç keno, sê ke phaç keno lacek urzeno ra, pau ser vındeno, pi şa beno, lacek nêzano ke şa biyaena xo ra se bıkeru; a nia danê ke çı asparo, çı eskerê, çı davıl u zurneo...” Fidane, dudıl mende, na mesela çı ra ama ra mı viri ke, gune ez nacau de mija xo mekeri. Do dıma, fikirıya, nêê vat, ez ke vaci bısımla bısımla thava nêbeno... Hona qerarê xo nêda bi vengê do berz heşıye pe... Kheko nêbiyaê qırrênê: “Fideee, Fideee! Ere kam thawaaa! Fideee!” Thurıkê xo ebe lerze guret, reme. Reme ke şêro daena caê de xoriyê bırri. Vengê domanu ki amenê, xori ra xori ra ki vengê Dilane u Jülide ki: “Babaanne! Anneanne! Şşşşttt! Babaan...” Zerrê bırri de xo şaş kerd, nêzana ke kamci het ser ro şero. Xafilde nia da ke, jü het de khek o jü het de Fındıxa. Fekê thurıkê xo kerd ya, nia da, destê xo kerd cı, ebe deste xoa veyvıka paçine sae kerde, nêdiye. Ancia ame ke bıremo xafilde khek reşt cı, ebe veyvıka paçi jü şalpağê da koka vılê Fidane ro. Fidane, a sate de zerrê xo de vatêne, a na sate gereke ez mija xo na ca de bıkeri, bıphıskni serê EskerêAvdıl Musai, inêher caê mı, ebêdestu- pau... Qe caê de xo memano, bıbo kud bımano ke qe kesi ki pê ae begam mebo... Hama nê bi, miji pır o şıye, sarê Fidane gına ro şênê Fidane, endi berz nêbi, tik nêvınet, heni bul mend. Saye ke pe vıle dae de veyvıka paçine niştene ro... Sarê xo ke berz kero, gınena war ro, zê şikiyae-na zerrê Fidane, şikına, astê xo benê hurdi u xubar, parçe u pıncık...

MILÇIKA ŞIVUNGE

Veraroc KARUL

Cake beno cake şono, düri ra düri jü dewê bena. Pêrcorê de koyê Tujiki beno, percêrê de awka tincla şona. Awka tincla a honde ke xoriye dera ke, perserê eni chemê de jü deşte bena. Ena deşte usar bena khewe, a honde ke bena kheweyê bindê hardê nêase-no. Hama ena deşte bejiya, havila ena awke deşte rê çniya. Ena dewe de eke riyay varuni koyê Tujiki ra bêra. Ya dewe kewna binê awke, ya zi yew zerar pilê dana dewe ro.

Ena dewe de yew merdım, cênika xo u yew lacê ayê benê. Cênika eni merdımı dıgana, roc ena cênike şenik mendi. Dı-hire roci mendi. Roci ena cênike de-benê, a merdım rê jü kêna bena, yew zi lacê beno. Merdım zaf kêfweş beno, kêfweşiye ra fekê ayê merdımı şonê peyê goşun. Phonc deqa ra tepia cênika eni merdımı miren, fekê merdımı padiyeno, çımunê ayi ra herundia huwayişê ra hêsiri yenê war. Hesir u çılun de tēmian keno. Ena çênika u lacê eni merdımı bêşit manenê. Fıkiri-yeno, fıkrıyeno nêzano se bıkerê? Nêwazeno bize-weciyo hama seba kênek u lacê xo guni bizeweciyo. Dewe u dewe xorê gêreno yew cênike, xorê gêreno yew cênika bêveng u feqr. Zano ke damêriye phitun verênun ra hes nêkena, coka ra xorê gêreno cênika bêvenge. Peyni peyên de xorê yew cênike vênêno, tede zeweciyo.

Ena cênika ra yew lacê beno, lacê xora zaf heskena. Hama lac u çênika verên ra qe hes nêkena. Her roce lacê verên raykena gawun, lacê zi şono xorê gawun çerneno. Şewe yeno axure de, o u waa xo pia gawun heti de cıla xo rakenê, rakunê. Yew roce bira reyna şono gawun, gawunê xo yabun de vindi keno, nêuntereno bêro kêye. O ke erey kewt, damêriye çênika ra vana:

- “Kêna Xinziri şo eni bırayê to çı gi werdo ke, o honde erey kewto!”

Waye tersena, vazdana şona yabun, ewniyena ke, eke bira ho yew kerra sero bermeno. Şona bırayê xo heti, bırayê xora vana:

- “Ero khêku, se biyo tı bermenê”

Bıra vengê xo nêkeno, bermeno. Waye reyna vana:
- “Ero bira se biyo, tı şewe kewtê, Maya ma qestikên ho to pawena”

Bıra o waxt vengê xo berz keno:

- “Ere wayê, tı mıra se vana? Gayê ma vindi biyê, eke ma şêrim kêye, maya mawa qestikên xora ma kışena. Gunê ma gawunê xo bivênime. Tı itha de ronişe. Ez şonu vênenu yenu.”

Waye vana: “Temam”

Bıra şono gêreno, waye zi uca de vindena bırayê xo. Dı-hirê seat vindena, xo be xo vana; “eno bırayê kamca de mendo? Belkia gayi nêdiyê..” Hetanê letêşewe vindena, bira nêyeno. Tersena bermena. Verê riyê xo taduna ziara Tujiki, vana:

- “Ya humayo pil
Gayê ma biyê vindi
Dıma bırayê mı şıyo biyo vindi
Eke ez şiyêri kêye, damêriye mı zi kışena
Tı se vacê beno, mı bıkerê milçike, ez xorê bıwani
Kowun sera, darun sera vengda bırayê xo bıderi
Vaci: Bıra, to di, ya ki nêdi?”

Düa ena kêneke qebul bena. Kêneke bena theyre, usar de waxtê ke gayi veciyenê teber, şonê yabun, o waxt veciyena teber, kowun u darun sera veng dana:

- “Bıra bermayışi ra çimê mı pırr bi
Xêrê xo vace mırê: To di ya zi nêdi?”

Her serre usari de ena milçike vaciyena glê dare ser, veng dana vana:

- “Bıra to di, ya to nêdi?”

ŞANİKA SALHÊ U KEJE

Pınar Özgül

Beno nêbeno. Jü mêrik u cênîya xo benê...
Domanê xo nêbenê, lê hurdmîna kî zaf wazenê wayîrê domana bê..

Waxt êno şono, derbaz beno, xeyle serrî vênênê ra, rojê cênike xo de vejena ke ebe domana nêweşa (diganiya), tabi nêbîran (viyari) kena, herroj çiyê werdene de bîn êno çimanê cênike ver.

Cênike rojê şodir şavaq ra urzena ra, pençerê ra qaytê teverî kena. Çimê xo ginenê bağ u baxçê cîrana xo, zaf hurdî hurdî têt qayt kena, qayt kena ke; çî qayt kero baxçê de, wertê gulo sosina de marol vînena. U endî se beno nêzano, ayêra têtîya canê cênike her roj marol wazeno, kena nêkena ke marol verê çimanê cênike ra nêşono. Xo xode vana ez ya ê marolî ana wena, ya kî bêmarol mirena..!

Cênike hewnê şewa nêkuna ra, tawo ke kuna ra; marol kuno hewnanê cênike, cênike werden u şimitene ra birîna u bena zê astik u postiki, roj be roj helîna. Baxçe cîranano ke cênike qaytê ci kena, o baxçe kî kes ne thawreno cikuyo, ne kî lewê baxçî ra derbaz bo, vanê raya hat u natî ya..!

Ti nêvana wayîra baxçî Pîra cazüya..! Pîra cazüyê kî çî biwazo îllam ke waştana xo ana ca. Mêrde cênike qayt keno ke çî qayt kero; cênike çîna, roj be roj verba çimanê êy helîna, cirê her çî ano. Vano; bure! Keno - nêkeno ke cênike nêwena, têt çarê nêvînenê. Mêrik nêzano wayîra baxçî Pîra cazüya, rojê baxçê ra peyîno, vindeno şande roj ke şono pê koy ra, hewa ke beno muğurbe, mêrik şono kuno baxçê a cîrane, sebetê cênika xo di-hîrê marola tireno ano çê, qet kes nevînenê. Mêrikî u cênîya xo a şewe hênî rindek pîya derbaz kenê, cênike mirdîya xo marolanê xo wena.

Roja bîne reyna canê cênike marol wazeno, cênike bê marol bena xêg, di-hîrê pel marol cênike ra vano çî.... Herçî marolo ke mêrik şono dano arê ano, cênike îna wertê di deqî de wena qedênena.

Mêrik se bike ro. Feqîrê mi qayt keno cênike nêbena mird, roja bîne onciya beno şan, mêrik reyna şono kuno baxçê cîrane ke marol bitiro bîyaro, lê na dolime Pîra cazüye mêrikî rê dafike nana ro u xo şanena pê çêverî. Mêrik se êno kuno baxçê, Pîrê xaftla pê çêverî ra vejîna qîrena mêrikî ser, vana: “

- Ti ebe senê curetî kuna baxçê mi, marolanê mi

tirena?”

Pîrê vana;

- “No nîya nêbeno, eke ti herroj marolê mi bitirê, o taw ti gerêke heqa marolanê mi bidê mi!

Tabi mêrik venge pîre ra erzîno we, zaf kî terseno, çixa terseno honde kî tedê dejenê, ano Pîra cazüye rê derde xo qesê keno, vano:

- “Hal u heketê min u marolanê to nîya, cênika mi ebe domana nêweşa, nêbîran kena coka ez kewto baxçê to, mi marolê to tirtî. Cênika mi ke marol mewêro mirena. Mi efke, ez xorê şorî çê xo.”

Pîra cazüye vengê xo kena kêmi giran verê goşe mêrik de vana; de bere, de bere, eke henîyo tayna zaf bere. Lê cênika to ke ebe domana kewte ra, cirê doman bî, o taw domanê xo çî beno bibo, ê mino, gerêke ti ê domanî bidê mi!

Pîra cazüye se vajo mêrik tersa ra vano; heya u virana xo keno pirrê marola cêno şono çê.

Tabi cênike marola mirdîya xo wena, werte ra çend aşm u heftî derbaz benê, roja cênike êna u cênike kuna tenga domana ver. Kuna ra, cirê çênekê de henî rindeka bedewe bena kee, rindekiya çêneke qet kesî sera nêbena, çêneke zê aşm u roj şewlê dana.

Rojê, Pîra cazüye heşnena ke cênike kewta ra cirê jü çêneke de rindeke bîya, hama rew aynî roj u aynî deqa de êna derguşa cênike cêna u şona.

Cênike kena - nêkena ke pê Pîra Cazüye nêşikîna. O marolo ke baxçê Pîra cazüye de vejîyo, cênike werdo namê ê marolî ki Kejo.

A derheq de Pîrê name marolî ana nana be derguşe ra, vana; nayêra têtîya namê to Keja!

Pîra cazüye hênî rind qaytê Keje kena ke, serê hardî de Keje her çîra şevknena. Zê roştîya çimanê xo rind qaytê Keje kena. Xêyle waxt sera derbaz beno tabi Keje bena pîl, bena des u di serrî. Keje henêna ke, rindekiya Keje zê aşm u tîji şewle dana.

Rojê Pîra cazüye Keje bena jü birro îsîz, uja cirê jü quliko zaf derg u berz virazena. Ne zerê dê, ne kî tever ra nêrdüwana kena ci!

Pîra cazüye henî kena ke, wa tersanê ayêra tewr kes nêro lewê Keje nêşoro, jü qulê heqî cayê Keje nêzano! Teyna serê qulike ra, tewr cora jü qula zaf qîşkeke kena ci ke, eke a be xo amê, wa a qule ra bêro lewê Keje, şoro.

Waxto ke Pîra cazûye êna çê Keje, cêr vindena veng
Keje dana, vana:

- “Keje Keje mirê porrê xuyê zernênê dergî
raverde cêr, ez pê bêrî cor!”
Keje porrê xuyê dergê munutiyê zernênî corde dergê
cêrî kena, Pîra cazûye porrê Keje ra azîzare we, pê şona
cor.

Rojê, Keje endî bêzar bena xo xode lorînenê, lê venge
Keje zê vengê qaz-u qulingawo, zerya mordemî helêne-
no. A rojê kî lajê Paşayî; Salhê astorê xora beno aspar
şono wertê birrî ke xorê bicêro, tayê sebrê xo ya bo.
Qayt keno ke sawtê de henî weş wertê birrî de êno ke,
her ca de veng dano (yankî). Vengê Keje durî ra şono
goşê Salhê, Salhê beno aşiq u maşuqê ne vengî u na
sewda. Xo xode vano; se beno bibo ez gerê ke wayîrê ne
vengî u na sewda rindeke doz kerî.

Salhê, xo ebe sawtê Keje cêno, ca’be ca ê vengî ra
cêreno, şono raştê jü qulike beno. Na het, a het ser qayt
keno, tawa çêver u nêrdîwana doz nêkeno. Qayt keno
ke çi qayt kero, jü cênike êna verê çêverî, cêr vindena u
veng dana, vana:

- “Kejê, Kejê mirê porrê xuyê zernênî derge cêrî
ke, ez pê bêrî cor.”

Keje porrê xuyê dergê nazikê rindekî dergê cêrî kena,
cênike porr ra azîzare we, pê şona cor.

Waxto ke cênike corde êna war, şona çê xo. Nafa Salhê
xo keno dilqê cênike, vengê xo keno zê vengê cênike,
dizdenîya vengê Keje dano, vano:

- “Kejê Kejê ê porrê xuyê dergê zernênî berze cêr,
ez pê bêrî cor!”

Tabi Keje nêzana ke Salhêê lajê paşayo, porrê xuyê
dergê zernênî verdana’ra cêr, Salhê pira azînore we, pê
şono cor. Keje Salhê se vînenê xof cêna, zaf tersena,
vana:

- “Ti kama, çika?”

Salhê dest keno ci, cirê hal-heketê xo qesê keno, vano:

- “Ez aşiqê a sewda to u vengê to bîyo!”

Tabi Keje ke tayê goş nana Salhê ser, hebê qudum êno
zaniyanê Keje, qînat kuno zerê, ebe Salhêy înam bena.
Salhê vano:

- “Ez wazen tode bizewejî, bê helaliya mi be!
Eke henî vano; gulê Keje benê ya, Keje vatêna Salhêy
kena. Hama jü çiyê/engel esto ke Keje nêşikîna kamaxe
qulik ra corde bêro cêr.

Keje zaf rindeka, çixa rindeka hondayê kî baqila/ser-
waxta, Salhêy ra vana:

- “Tu nayêra têpîya çixa ke ama îta, mirê îpeg ra
jü çarşefe xode bîya, roja ke ez tode remane, a rojê ez
çarşefo pêrûne/ kulina jübîni ra girêdan, qulê ra dergê
cêrî ken, pê xo corde verdan ra, ên cêr.

Salhê ebe a qeyde xeylê waxt êno lewê Keje şono, qet
rojê Pîra cazûye şik nêbena ci u nêzana, hetanî ke rojê
Pîra cazûye êna çê Keje, Keje fekê xora remnena vana:

- “Dayê waxto ke Salhê êno cor zaf rew êno, ti
çira/qey hondayê herê êna?”

O taw Pîra cazûye ca de pê hêsîna ke, Salhê sebetanê
Keje ra êno u şono!

Pîra cazûye bena xêg, hêrs bena, vana:

- “Ez tora hondayê hesken, sebetê to her çî ken,
hela qaytê to u no kayo ke ti ebe serê mi kay kenaa...!
Hêrs bena, qarîna, qara ra bena meqes ra, gilanga porrê
Keje koke ra cira kena, vengê peyayanê xo dana, Keje
cêna tik u teyna taqawuzê (sürgün) jü çolê îsîzî kena, a
be xo kî çê Keje de raya Salhêy sera vindena.

Beno şan, Salhê bêxeber êno verê qulikî, vano belka
Keje çê dera, dizdenîya vengê Keje dano, vano:

- “Kejê Kejê porrê xuyê dergê zernênî raverde
cêr, ez pê bêrî cor!”

Pîra cazûye heşnena, gilanga porre Keje, awa ke birna
verdana ra cêr, Salhê cira azînore we, pê êno cor. Se êno
cor, Pîra cazûye vînenê zaf terseno. Tersa ra xo reyna
corde erzeno cêr, waxto ke xo erzeno cêr, nêmireno.
lewê têlûyê verê çêverê çê Keje şonê hurdmîna çimanê
Salhêy ra, Salhê ca de beno korr. Salhê urzeno ra ebe
ê çimanê korra ca be ca, çol be çol, ebe serran u aşma
Keje ra cêreno, beno aşiq u maşuq.

Çol de maneno, vaşo yavan weno pê vindeno, endî
nêzan çend serrî u çend aşmî sera derbaz benê, Salhê
şono çol ra Keje ra cêreno, ebe vengo berz veng dano,
vano; Kejêê! Kejêêê!

Keje reyê vengê Salhêy heşnena, xaftîla a kî qîrena, zaf
kêf kena, berbena. Remena (vozena) Salhêy ser şona,
êy vînenê cêna virana xo. Tabi waxto ke cêna virana
xo, berbena di (2) dilopê hês(t)îrê Keje corde ênê war,
gînenê çimanê Salhêy ra. Çimê Salhêy benê ya, Salhê
dînya tarîye ra xelesîno ra, kuno dînya heqîye.

Salhêy u Keje destê jübîni pêcêne u şonê welatê xo, pîya
dewran ramenê, Xiziro khall mirade îna keno, ê ma u
şima kî jü koşek de bikero.

Çime: Gulsîma (maya mi)

Arekerdoxe: Pinar Özgül

Tarix: 2018

ROÊ MI SEY MEVERDE; QEDAÊ TU BIJERÎ

Fatma MALKOÇ

Na ca, welatê xo de seweunê tariyu de serê bonu de son hewn ra. Fecir de, sodır sipedere ra ki urzon ra pay. Son Hiniyê Jiara Sultamistefayi ser, dew u riyê xo şün. Taê minet u duwaunê xo kon. Çı hêf ke hewnê sodiri mı vira sono. Owu ke hewnê sodiri mı vira sono, hurindiya hewnê sodiri de qal qırrê na dina, derd u kederê na dina va mı vira bışıyêne; u waxt çıqaşı rınd biyêne...

Sıma ve Xızır kenê; mı, hard u welatê mı ra cera mekerê. Mı meverê welatê el u qomi; je theyr u thurrê yavani hên bêkes, hên vılêçewt meverde. Ucau de ters u xof kuno zerrê mı. Je phepuği vanon, dan zoniyanu xorê vındon. Axuzariye ver, qenderê namê xo xo vira kon. Bon lal u kherr; zonê mı, mı fek de cerino, bon kakaz son...

Mı hata na serru, dewa xode weşıya xo zerrêweşıye ra ramıta. Her tım is karê xo ser bünê. Verê destunê keşı de nêgurine. Ez ke karê sarri de, verê destunê sari de buguri, na hal benu merdena mı.

- Qedaê tu bijeri; mire na xıravinêni meke... Ez serru ra u ke welate xode je heliyê sırsaleke asmên u khewe ra perdo ra vıneto. Welat, welatê mı vi. Dere u derxaney, ko u qerisi, warey, yazı u yavani ni nia pêru verê çımanê mıde vi. Nia ra tepia welatunê binu de weşıye mire çetın yena. Çıke sıma ke lesa mı berê; ez zonon ke roê mı, mı dıma nino; na ca de peyde welatê mı de hên bêkes, hên vılêçewt manenu.

- Qeda u belayê tu bêru mı ser, na xıravênêni mirê meke... Hata nıka ma çı nıont ke; şeşat u ejate heneni onte ke, Heq miyarı dısmenê ma ser. Hama uncia ki ma welate xora rajime. Heqê, Xızırê, Duzgînê, Jiar u Diyarunê xora raji me. Xora goniveri her waxt, her ca de têra biye. Hata nıka kam çızonênu çond reê ame na welatê ma rızno, wêšno, kerdo xan xırabe dıma terkite ceneme biye şıye. Çon reê çeverê çêunê ma sıkite; ustunê çe ma bine ra kerde, bonê ma dayve pıro rıznayi...

- Hama ma, uncia ki est xo ver; uştime ra pay, uçağ xo vêsnay kerd şeni. Locınunê ma uncia je vıren dü kerd. Domanê ma, dewunê ma de uncia je mirçıkunê binê şivingu kerd hayleme, kerd çifte çifte...

Çıke rıçık u kokê ma, je birrê na hardê yavan de qayim kok gurêto. Çıqaş ke serra ma pıroznayme ru-bızıkıtmê, çıqaş ke lizgê ma je dest u paunê ma ma verde sıkıti, ma uncia ki kok ra az da. Je birrê hurdi çopalê hardi bime, ustime ra pay. Mezelê pi u kahl-kunê ma, dêk u maunê ma naca rê; hêws u paga Sey Khalikê ma naca ra. Pêru bınê şıya na dara qerte de têvırade rê...

- Vane, “İsu cau ke amu dina, dew u riyê xo, bejna xo, xuya xo, sona ra a welati.” Sondane khe ma, dew u riyê Ana Fatma nêdi, hewnê ma hal ve hal nino. Na astareyê ke na asmenu bım-brêkte rê, peru ma tek ve tek name kerdê. Çıla xo key wêsnene, key sanene wu, ma pêroine zoneme. Bınê sewla dinu de sanike dakıle qeseykerde. Hona ke ra nıkotu, balişna xora kelê xo bırrnon, sıma rê pêreune rê dua u mineta xo kon, dıma sarê xo nan balşına xo ser, hên hewna son...

Hewri ke asmen de girine, hetê Xozati ser sonê, buzone ke waxtê sılı u sepeliyo. Ekhe gıle kou de benê berz, buzone ke waxtê vore u pukeleka, waxte hewreşıyo...

- Qedaê tu bijeri, çımê mı torê deverdiye kor ve; ez binê ningunê tode bımırı! Guna mı meze xo ser, mı welatê mıra cêra meke!

Ez, welatê xo ra duri damış nêdan; ciğer u piskê mı poyinê sone. Sıma ke mı na Herdo Bımbarêk ra cêra bıkerê, roê mı nêşkine cêra bıkerê; roê mı na welate mıde manenu. Hama lesa mı qurvetiye de belengaz manena; bon isonê de nêmezê, hên wesa wes can dan, miron...

- Qeda u belayê tu bijeri; na xıravinêni mire meke; roê mı sey meverde!..

Fatma Malkoç

ZERYA MINA VÊSAYİYE

Bülent BORAL

Dewa mı hetê de zerya mîna. Tenêna ke hira bîfîkîrî, dewa mı u welatê mı zerya mîna. Çı ke, mı uza çimê ho dina rê kerdê ra. Mı uza lawuk u kîlamê ma hesnê.

Ez zonê mawa ho uza mîsu u mı uza kesey kerdê. Coka ke zerya mı dewa mı u welatê mîno.

Hema zerya mı vêsayîya. Dezê na vesayî hona wes nêbiyo. Dewa mı vêsayîya u welatê mı de zofetêni dewî wesayîyê. Coka dewa mı u welatê mı zerya mîna u zerya mı dîrvetîna.

Uza mîrê teynîya dewe nîya. Uza ceyê de vindbiyaye no. Cayê virakerde no. Uza cayê biyayene u nêbiyayeno. Hetê zu ra cayê esq u kêf yo, hetê bin ra cayê dezonteno.

Dewa mı Çewlig (Bingöl) de gîrêdayîya qeza xorxol (Yayladere) ya. Namê ho Hêrdîf o. Dewa ma 1996 de kerde tole. Adîr kerd cı vêsênê. Hora dîme ki ses (6) serri nêverda ke ma şime dewa ho. Kokimê ma ewe hesreta dewa ho u hesreta welatê ho sukunê pîl u de merdî.

Morden yêno dina, beno bîl, cuyayîsê ho rameno, peyniyede keno temam u wêreno ra sono. Hema dewe hên nîya, welat hên nîyo. Cayê nêsono. Hurêdiya hoderê. Kam çı zoneno ke çıqa qom uza ra amo u şîyo. Nîka yê qomî ra çıqa rêçe menda. Rêça huyayîşî, rêça bervayîşî, rêça melulêni u rêça hazar çiyê bîni.

Ez ki uza amune dina. Mı cimê ho cuyayîsê rê uza kerdî ra. Ez ki uza ra vêrdune ra. Rêça mı ki uza esta. Hema rêça mı belî nîya. Rêça ma yê pêyênû belî nîya. Rêça ma vindbiyayîya. Rêça ma vêsayîya.

Wastena dîne ki a biye. Wast kem ma rêça ho ser meşime. Wast ke kesê de ma reyna a rêçe ser meşêro. Wast ke kes kamiya ho nas nêkero. Kes cuyayîsê pî u qalîkunê ho u zonê mawa ho mezono. Kes reyna pêyser meşêro.

Hema jê dinu nêbi. Ma rêça ho ca nêverdê. Ma Dewa ho ca nêverdê. Ma xêlê fetelyayime. Xêlê ameyme şime. Pêyniyede şime rêça ho ser. Ma rêça ho doz kerde.

Ma pêyser şime dewa ho. Nejdiyê vişt(20) çeyî bime. Suka Estemolî ra bar kerd şime dewa ho. Ma dewa huya vêsayîye diye. Dewe de çıqa ke çeyî bî pêro vêsnavî. Ra u cadeyî kewtîvî tê verte. Bax u baxçeyî pêro vêsaye bî.

Dewe de hora zu bon parya mendîvî. O ki mektevê dewlete bî. Zorê keşî cı neşîvî u mektep nêvêsnavî. Bonê bîni pêro vêsayey bî. Kam ke şiyêne bonê ho ser, eve hêstîrê çîmu pêyser amêne. Bonu ra piya cuyayîsê mawo virên ki vesavî.

Ma bonê mektevî bîrna ra u o bon de ho ca kerd. Na sîrede ki xêlê tenge diye. Çîke, ma qerebelîx bime u tede zor ca bime.

Dî-hîrê rojî ke wertê dewe de ameyme şime ma teseliya ho gurete, ho ra dîme herkeşî destker cı u zerê bonê hoyê vesayeyî kînitî. Kemerî u wele zuvîni ra bîrnê ra.

Hora dîme ki pîra pîra bonê ho vîraştî. Mîleti zuvîni de yêrxat kerd. Tavi no zu helmede nîya nêbi. Dewuzu xele zahmetî dî. Çîke vertê wela adîrî ra zu dewa de newîye vîrajîyêne. No ki xêlê çîyo de gîran bî. Hema dewujî xêlê gurênayîs u xebat ra dîme, bînê na baro gîran ra vêjîyayî.

Pêynîya na gurênayîs de hurendîya dewa de vêsayiyede zu dewade newîye amê werte. Belka na dewe nêmezete biye, belka dîrvetîne biye, belka jê dewa virêne nêbiye, hema unca ki dewa ma biye.

Nîka na dewa vêsayiyede çeyî estê. Nîka ma wazeme ke dewa ho jê virêni şê kerime. Nîka ma wazeme ke hetê mawo nêmezet temam bo. Hetê mawo dîrvetîn wes bo. Ma wazeme ke dewa made tepîya zonê ma kesey bîvo. Îtîqatê ma jê vîrenî bîramîyo. Gurênayîsê ma Endî naye sero wo.

Wazeme ke dewê ke nîka toli yê e ki jê dewa ma şên vêne. Ê dewî ki wetrê wela adîrî ra vîrajîyê u ê ki dîrvetîya ho wes bîkerê.

MLADIÇ U GON

Enver ŞENER

Nu fotiraf de hasabê goni esta, hasabê xorteni, pi u domanu esta. Satê ri ya tepia 8000'ra jedê xortêni u isanê Boşnaki yena qırrkerdiş. Nu fotiğrafe re vera şime Sareyevo. Serdarê eskerune Sırbi-Bosna Genarel Ratko Mladic telsizide se vano. -Ezo General Mladiç -Heya Generale mi vazê. -Nıka sımara von Çê Serdarinê(Cumhurbaşkanlığı sarayı) u Parlamento bomardımanı bıkeri. -Malayı müslümani bombardıman bıkeri,ke ki ez sımara van vınderi;a waxt vınderi.ok? -Heya ,Genareli mı.(1) Bosna Sırbi 1992 yinede Sareyevo guret.4 ser ge bombardıman ge Tuzonişangah(Keskin nişancı) re 12000 (Des u dı hazar) insoni arde kiştene (1).Hama nu uzada vındero aslında Dina Mladiç'i key naskerd,Sreb-nenitzka da naskerd!! Sreb-nenitzka ; tek jüê qazaa müslümani wortê sarê Sırbi'de bi.Mladiçe u eskerune xo itha guret , Video da se va „Xefê xo cenme,en-di waxtê ma ama”.Hala Video da se vato,şerkemi. „Ewro 11'ye amnene wertenê 1995'ne.Rozê bayrami arefeyde Sırbi Sreb-nenitzka'dey de mi.Ma ewro na qaza a Sırbi peyser guret.Na rozê rindekiye,millete ma Sırbine hediye keme.Rozê ama ,rozê ama ki ma zorbê müslümanı(Tırku) ra xefê na xo cenme (2). “Generali Sırbi-Bosna Ratko Mladiç. Na Video da vano ki endi qoka sıma(Boşnaku(müslümani-Tırk) ra vano) anme.Tepia Mladiç u eskerunê xo ama Patoçeri qampa aştiyê insonu UNO(Birlesmis mil-letler Barış kampınna).İtha de taxminen 25000 insonu bi.Sare Sreb-nenitzka u Patoçeri re remay ama itha.Çaê ;itha de eskerunê Hollandız (UNO) bi ,xo amey bisevkneri.Ma ki ameymê itha Eskeru Sırbi marê thao bese nêkono.Hama se bi.Otelê Fortana de Mladic u Karremans(Generali UNO) qatliamı , qırrkerdişe etniki Boşnaku qeseykenê. Qeseykeni, tepia Mladiç hin biyo hersin hin zırçeno ki vano „ Ero mîre vaze; ma ameyme itha ,eskerune to mare hücum keno ,nêkono!! Çhekune ne xo panê ,nêpanê !! vaze... welate me terq keri.”(3) tabi Karremans sas biyo bend,ters kute zerre i. Vano „Ez generali berz re von.i re von ,o bin re von ... ok(3)“. Endi Mladiç plane xo ano vera xo. Game u game sono. Wenge Mladiç endi gınana wor.Perskono „Tı zewejiyao? Çan

domanê to esto? „Tepia vano bira sımara?Hollandize General „ nê „ vano. Mladiç reyna vano“ sarabe sıpi bisme ,heya vano“. Endi vergu vesanu verê kamerau da herçi arda tamam,qayid bi.. NATO u UNO herçi endi zanono hama rehet vindeno.Nu çiko? Çêveri qamp kene ra ,eskerune Sırbi milleti Boşnaku ceni u comardi u xortu daydane jubin. Youtube zaf Video esto!! Verê çêveri qamta da se keno. Leê Tim teçizat eskerune xo de, domani Boşnaku ra çikolata dano,se-keru dano,bêtıfango sivil re vano: Ma sımara karis nêbenme.Meterseri.... Tabi Eskerune Holladızı(Tim teçizat çino ,ini aslında Eskerune Aşti(Barış asker-i(UNO)) Mladiç ra sound guret;Ni ki qamta vindene inire karis nêben me.İni cene ,cae xo cawerdene,kam kot wazono uzada cawerdene . Qamp ta rašto ;nun nêmendo çino,wesaniyi,tesaniy amo.Ilacu endi kediy(Arevêye Tıru qampa herçi aredeni hama Sırbi gureteni ,nêwerdeni Tıru şeri uza) Hollandızı Gen-eral , Mladiç re her çi vato,hama kam gos dano.Zerê qatilde „Xef”(intikam) esto.Xermetu jü otobuze , cüamordi u xortu jü otobuza kune zere.Leê Eskerune Hollandize de nu fotiğraf, nu Video ki verê çimenani ini de biy. Xo vir ra nêkeni ,nêkerdenê. Coka zanetine ,uzade zaf çê(aile) bi, hama perune lete kerd. Çaê qırrkerdiş ser. Cüamordi ane nejdiye qampa kisene. Hama jedê eskerune Hollandız na rašto hekatu da tepia,tayine Probleme psikoloji di,tayine xo kişt(d-arde kerd),tayine ki va ke ma bêwijdani,bêinsaniye kerd berba weşiya xo sreb-nenitzka da ramon va ,çê xo bar kerdî şî Sreb-nenitzka.Tarix her çi nusno..inson ki her çiyo xo mezge de, wijdanide de nusno.Xo vir ra nêsono!! Her çi qayid de ro. Sreb-nenitzka'da her çi qayid doro van ya,UNO u NATO ki zaniteni!! Tey-yareyê Ameriqanu(Air force) asmênde Sorti(Uçuş) kerdî. Key? A saêtedi de. Endi Xermetu otoboze bin ra rusna.Caomordi ki otoboze ira ane nejdiya qamp. Tayine erzeni zere fabrikayı Akü dorme ra bomba erzeni ,tufangı erzene zere kiseni.İye ki tewerde pe guret destenê xo giredayiy ebe tıfang ra nane pa,er-zene zere çuxuri. Mesela Bilimu insoni cendeğe Boşnaku ki di;jede cendeğu da boji,kor,kafık her caê cendeğu da „qılaşiyeye dozer „di birno. Coka dozer amo zere fabrikayide cendeğu eşto zere çhalu

,çuxuri. 8000 jedê layıku,xorti,caomordi Boşnaki vejiya(4). Hama nu hekatu rašto!! Peê Mladiç de kam biy. Fransa u Urusya. Deste qefçilê Fransi her caê de bi Bosna da ki bi.1992-93 Genarale UNO-BOS-NA Philippe MARILLION se vano” Ez u General Mladiç zaf amenmi telewe zaf feteliyini, Santraç qaykerdini. Xo Napolyon zaneteni. Xo gırseni serdarê gırsi Sırbistan(Büyük Sırbistan kurtarıcısı) diyini. Coka Cenevre’de(İşwiçre) Toplatiye Aştiye (Barış görüşmelerini) destê xo ra dem da.Karadziç leê ide jê Kukla bi,her kes nı zaneteni. Nıka ez zaf bi sa,i pe gureti. Hama maa Srebrenitzka i af nêkeni (5) „.Hala nu bêarsısizyde şer kerı.Merik her çeşit qefçiliğe wıraşt,uzade emr da. Peguret ra tepia vano ma feteliy me, jubin satranç qaykerd hin kerd...tepiyay ki vano maa Srebrenitzka i af nêkeno. Aslında i ,sımaki af nêkeno ,qatliamı her çi verê çimenana sım (Fansa ,Ewropa ,NATO,UNO....) da bi . NATO ki namê Mladiçre ilan ki da 5 milyon Dollar(Kam ki pe ceno ano yada ixbar kerd), Serdari eskerune Fransa (Fransa Genelkurmay başkanı) ama, leê Mladiç serva rehineyi 2 Pilote(Fransa) di.Tepia ramey şı Sırbistan,uzade ki diplomati Fransa rew be rew amene telewe ,(6). EU , Sırbistan’ra zaf zoru da u Mladiç 26 Gulanê de 2011 Sırbistan da peguret.Hama her kesu zaneteni i uzade bi. Xêrbi Dügeli maxqemei Dina Den Haag de ; maxqeme sıfte kerd u Asmê 22 payize pêyen 2017 nat dewam kerd.Ratko Mladiç ,omrederg ceza guret. Qatil nıka zeredero, hama Sırbi ra i jede heskeni, sempatizane xo zafo .Tabii perunere nêvanme. Wertê Sırbi de rındo insoni ki bi (esto), xırawane ki bi (esto): cirane(Boşnaku) ya ki hawulano xo xelesna este.!!!!Hama xêrb zaf qefcilo. Pelge nêresoni ki mı nı bısnusne!! Hama tarix nu nusno!! Nalet şero Faşizm.... Çepe: 1-Youtube,BBC News Türkçe.Mladic yakalandı.Sırbistan’nın AB yolu açıldı. 2-Youtube Yek vücud. Bosna kasabı Ratko Mladiç”Türklerden intikam almanın vakti geldi”. - Youtube ,Recom.Ulzak Ratko Mladica i srpskih vajnika u srebrenicu.(İngilizce) 3-Youtube,Ratko Mladiç-Srebrenica Fortana Hotel 1 11/07/1995 4-YouTube.Der Kampf um Titos Erbe. 5-YouTube euronews.Mladiç,kendini Napolyon zannediyordu. 6-YouTube .Ratko Mladiç:Die Jagd nachdem Schlächter.

KUZEY DİMİLİCESİ(ZAZACASI) LÜGATÇE - TÜRKÇEYLE VATENAMEYEK.Ê ZAZAKİYÊ KIRMANCKİ BE TIRKKİ RA 1 Yenok İdris SOLMAZ

X: artdamaktan gargara g'si olan ğ
ç. : soluksuz ve sert ç
k. : soluksuz ve sert k
p. : soluksuz ve sert p
t. : soluksuz ve sert t
ó : ö sesine yakın diftong
(n) : eril
(m) : dişil
(z) : çoğul
-e : sıfat kelimelerin dişil hâli eki

AAaa

a a!?, öyle mi!?, (ünlem)

tew!?, hew!?

aa!, ah!, vay!, (ünlem)

wey!

- aa!?, yok be!?, hadi be!?, (ünlem)

wey!?

abandırmak, çullatmak, üstüne çöktürmek

ser ro daene [dan- ser ro ~c1 ser ro]

abanmak, çullanmak, üstüne çökmek

xo be ser ro daene [xo dan- ser ro ~c1 ser ro]

abandırmak, giriştirmek

be ver xerresnaene [xerresnen- ver ~c1 ver]

abanmak, girişmek

be ver xerresiyaene [xerresin- ver ~c1 ver], be ver xerreşi-
yaene [xerreşin- ver ~c1 ver]

abartılmak, büyütülerek abartılmak, büyütülerek mübala-
ğa edilmek

gırs biyaene [ben- gırs], be gırs kerdene amaene [yên-
gırs kerdene]

abartmak, büyütürerek abartmak, büyütürerek mübalağa
etmek

gırs kerdene [ken- gırs]

abartılı, büyütülmüş abartılı, büyütülmüş mübalağalı
gırskerde(n), gırskerdae(n), gırskerdiye(m), gırskerdai-
ye(m)

abartılmak, uydurularak abartılmak, yapıştırılıp eklenerek
abartılmak, uydurularak mübalağa edilmek

pa'niyaene [nin- pa ~c1 ra], pıra'niyaene [nin- pıra ~c1 ra]

abartmak, uydurarak abartmak, yapıştırıp ekleyerek

abartmak, uydurarak mübalağa etmek

pa'naene [nan- pa ~c1 ra], pıra'naene [nan- pıra ~c1 ra]

abartılı, uydurulmuş abartılı, uydurulmuş mübalağalı

panae (n), panaiye (m)

abuk sabuk, saçma sapan

tevekeli, -ye; terre-turre (n); terre-turriye (m)

acaba

tire, tîrê, tîrem, tîrêm

acayip, tuhaf

tamaşe (n); tamase (n); tamaşiye (m); ocêb, -e; acêb, -e
acayip (niteliği veya niceliğiyle hayret içinde bırakan)

tabatur, -e

acele, acillik, ivedilik

lerze (m)

- aceleci

lerzeker, -e

- aceleli, acil

lerzın, -e; ebelerz, -e; bilerz, -e

- acelesiz

bêlerz, -e- aceleyle, acilen

ebe lerze ra

acemi

xeşim, -e; xam, -e; ecemi, -ye

acı (biber acısı)

t.uj, -e; t.uz, -e

- acı (kahve acısı)

t.ol, -e; t.al, -e

acıkmak

vêşon biyaene [ben- vêşon], vêşan biyaene [ben- vêşan],

vêşan biyaene [ben- vêşan]

acıktırmak

vêşon kerdene [ken- vêşon], vêşan kerdene [ken- vêşan],

vêşan kerdene [ken- vêşan]

acıkmış, aç

vêşon, -e; vêşan, -e; vêşan, -e

- açlık, acıkmışlık

vêşoniye (m), vêşaniye (m), vêsaniye (m)

- aşırı açlık, tehlikeli açlık, ölümcül açlık

gest (n)

acımak, üzülerek acımak, üzülüp acımak

gunek.a xo pê amaene [gunek.a xo pê yêna/ gunek.a xo
pê c1 yêna], guna xo pê amaene [guna xo pê yêna/ guna

xo pê c1 yêna], hêfê xo pê amaene [hêfê xo pê yêno/ hêfê
xo pê c1 yêno]

acındırmak, üzerek acındırmak, üzüp acındırmak

gunek.a c1 pê ardene [gunek.a c1 pê c1 an-], guna c1 pê

ardene [guna c1 pê c1 an-], hêfê c1 pê ardene [hêfê c1 pê c1
an-]

açgöz, açgözlü

çimevêşon, -e; çimevêşan, -e; çimevêşan, -e; Xılakar, -e

açgözlülük etmek, açlık yapmak

çimevêşonine kerdene [çimevêşonine ken-], çimevêşani-

ne kerdene [çımevêşanîne ken-], çımevêşanêni kerdene
[çımevêşanêni ken-], Xıla kerdene [Xıla ken-]
açıcı, açan
akerdôx, -e; rakerdôx, -e
açık, açılmış, (kendisince)
abiyae (n), abiyaiye (m), rabiyae (n), rabiyaiye (m)
- açık, açılmış, (başka kimse/şey tarafından)
akerde (n), akerrdae (n); akerrdiye (m), akerrdaiye (m);
rakerde (n), rakerdae (n); rakerdiye (m), rakerdaiye (m)

açılmak
a'biyaene [ben- ya], ra'biyaene [ben- ra]
açmak
a'kerdene [ken- ya], ra'kerdene [ken- ra]
açık, aşık, aleni, belli, bilinen
eşkera, -e; eskera, -e
- apaçık, besbelli
olemeşkera, -e; alemeşkera, -e
açık eylemek, aşık etmek, belli etmek, bilinir etmek
eşkera kerdene [ken- eşkera], eskera kerdene [ken- eske-
ra]
açık kılınmak, aşık olmak, belli olmak, bilinir olmak
eşkera biyaene [ben- eşkera], eskera biyaene [ben- eske-
ra]
açık, izahlı, anlaşılır
areze (n), areziye (m), arejiye (m)
açıklamak, açığa kavuşturmak, izah etmek
areze kerdene [ken- areze]
açıklanmak, açığa kavuşmak, izah olmak
areze biyaene [ben- areze]
açıkgöz, cingöz
çust, -e; çimeakerde/ çimeakerdae (n); çimeakerdiye/ çimeakerdaiye (m); çimerakerde/ çimerakerdae (n); çimerakerdiye/ çimerakerdaiye (m)
açık hava, bulutsuz gök
paka (n)
açık (kısıklık ve çıplaklık anlamında)
qot, -e
- aşırı kısa ve açık-çıplak (giyimde, saç traşında)
k.ırr-qot, -e
- başı açık
soreqot, -e; sareqot, -e
açılıp çıkmak, açılıp çıkarak görünür olmak, zuhur bulmak
a'kewtene, a'kutene, [kun- ya]; ra'kewtene, ra'kutene, [kun- ra]
açıp çıkarmak, açıp çıkararak görünür etmek, zuhur etmek
a'fistene [fin- ya], ra'fistene [fin- ra]
açılıp gerilmek, gerilerek açılmak
a'cêriyaene [cêrin- ya], ra'cêriyaene [cêrin- ra]
açıp germek, gererek açmak
a'guretene [cên- ya], ra'guretene [cên- ra]
açlıktan öldürmek
gest de çiştene [gest de çişen- // gest de çisen-], gest de kiştene [gest de kişen- // gest de kisen-]

açlıktan ölmek
gest de merdene [gest de miren-]
adamakıllı, iyice
rındarınd, rındk.ek.
adam, herif
mórmek.(n), mormek.(n)
- ey adam!, yahu herif!, (adama nida)
lao!, lalao!
- be adam!, ulan herif!, (adama nida)
ero!
adamak
vadnaene [vadnen-], wadnaene [wadnen-]
adanmak
vadniyaene [vadnin-], wadniyaene [wadnin-]

âdet, görenek
odet (n), adet (n)
adet, sayı, tane
adet (n), tene (n)
adım
game (m)
adımlamak
gami kerdene [gami ken-]
adımlanmak
gami biyaene [gami ben-]
ad, isim
name (n)
- adaş, isimdaş
hemname (n), hemnamiye (m)
adlandırılmak, isimlendirilmek
name biyaene [name ben-]
adlandırmak, isimlendirmek
name kerdene [name ken-]
ad takılmak, isim koyulmak
name pa'niyaene [name nino pa ~cı ra]
ad takmak, isim koymak
name pa'naene [name nan- pa ~cı ra]
adres
edrese (m), adrese (m)
âdemelması, gırtlak çıkıntısı
qırqancık.e (m)
af
ef (n)
- afedersin, afedersiniz
ef kerê
affetmek
ef kerdene [ef ken-]
affolmak, affedilmek
ef biyaene [ef ben-]
afallamak, şaşkınlıktan sersemleşmek
peşas biyaene [ben- peşas], pesas biyaene [ben- pesas]
afallatmak, şaşırtarak sersemletmek
peşas kerdene [ken- peşas], pesas kerdene [ken- pesas]
aferin
aferim
afet

afete (m)
afiş
afişe (m)
afiyet olsun
efiyet bo, helal u weş bo, helal u wes bo
afra tafra
efra-tefra (n)
agulamak
gıx kerdene [gıx ken-]
agulatmak
be gıx kerdene daene [dan- gıx kerdene]
ağ
torre (m)
- ağılı
torrın, -e
- ağsız
bêtorr, -e
ağaç
dare (m)
- ağaçlık
bırrık.(n), dar u ber (n)
- ağaç parça, ağaç bir şey
dar (n)
- küçük ağaç parça, küçük ağaç bir şey
darık.(n)
- çok sert ağaç parça
t.errık.(n)
- ağaç gazeli (kuruyup dökülen ağaç yaprağı)
şakil (n), sakil (n)
ağaçkakan
darkutık., -e
ağıl
gorre (m), gewa (m)
ağınmak, ağnanmak, yere yatıp yuvarlanmak, (hayvanlar-
da)
geviz daene [geviz dan- /caê de ya ki çiyê de geviz dan-]
ağınmasına sebep olmak, ağnatmak, (hayvanları)
be geviz daiş fistene [fin- geviz daiş], be geviz dais fiştene
[fin- geviz dais], be geviz daene daene [dan- geviz daene]
ağır
gıran
- ağırca
gıranek., -e; gırank.ek., -e
- ağırbaşlı, ciddi
soregıran, -e; saregıran, -e
- ağırcanlı
cangıran, -e; canegıran, -e
ağır kokmak, keskin kokmak
gıran bôe daene [gıran bôe dan-], gıran bue daene [gıran
bue dan-]
ağır kokutmak, keskin kokutmak
gıran bôe be cı fistene [gıran bôe fin- cı], gıran bue be cı
fiştene [gıran bue fin- cı]
ağır ağır dökmek, yavaş yavaş dökmek
pıra pıra ro'kerdene [pıra pıra ken- ro], pıra pıra ro'rışna-
ene [pıra pıra rışnen- ro], pıra pıra ro'rışnaene [pıra pıra

rışnen- ro], pıra pıra be cı kerdene [pıra pıra ken- cı]
ağır ağır dökülmek, yavaş yavaş dökülmek
pıra pıra ro'biyaene [pıra pıra ben- ro], pıra pıra ro'rışiya-
ene [pıra pıra rışin- ro], pıra pıra be cı biyaene [pıra pıra
ben- cı]
ağıt
süare (m), şüare (m)
ağız (canlılar için)
fek (n)
- ağız ağıza
têfek
- ağız çıkık, çıkıntılı diş etli
fekezıq, -e; fekezıqm, -e
- ağız gevşek, laf gezdirici
fekesıst, -e
- ağız sıkı, laf gezdirmez
fekepêt, -e
ağız (cansız nesnelerde)
diane (n)
ağız ağıza vermek, ağız ağıza çatmak, (ağız ağıza konuş-
ma)
feku be têver şanıtene, feku be têver şanaene, [feku şa-
nen- têver /fekanê xo şanen- têver]; feku be têver sanite-
ne, feku be têver sanaene, [feku sanen- têver /fekanê xo
sanen- têver]
ağız, ağızlık, (çaydan, pipo, vb.de)
lule (n)
ağız kavgası yapılmak
çenge biyaene [çenge beno]
ağız kavgası yapmak
çenge kerdene [çenge ken-/o ey de çenge keno / o be ey
ra çenge kenê]
ağlak, sulugöz, sulu gözlü
berbonık., -e
ağlamak
berbaene [berben-]
ağlatmak
be berbiş fistene [fin- berbiş];be berbis fiştene [fin- ber-
bis];be berbi fistene, be berbi fiştene, [fin- berbi]
ağlamaklandırmak, ağlamaklı hâle getirmek
kelaberbi kerdene [ken- kelaberbi], we'gırgirinaene [gir-
gırenen- we]
ağlamaklanmak, ağlamaklı hâle gelmek
kelaberbi biyaene [ben- kelaberbi], we'gırgiriyaene [gir-
gırin- we]
ağlamaklı
kelaberbi, -ye
ağlamaklı hıçkırık
xısık.e (m), xısık.e (m)
ağlamaklı hıçkırmak
xıskaene [xısken-], xıskaene [xısken-]
ağlamaklı hıçkırtmak
be xıskaene daene [dan- xıskaene], be xıskaene daene
[dan- xıskaene]
ağrı, acı
dec (n), dez (n)

- ağrılı, acılı
decın, -e; dezin, -e; ebedec, -e; ebedez, -e; bıdec, -e;
bıdez, -e
- ağrısız, acısız
bêdec, -e; bêdez, -e
ağrımak, acımak
decaene [decen-], dezaene [dezen-]
ağrıtmak, acıtmak
dacnaene [dacnen-], daznaene [daznen-]
ağzı açık kalmak (duygulardan ötürü)
fekê xo hewa ra mendene [fekê xo hewa ra maneno], fekê
xo akerde mendene [fekê xo akerde maneno], fekê xo
rakerde mendene [fekê xo rakerde maneno]
ağzını açık bırakmak (duygulardan ötürü)
fekê cı hewa ra verdaene [fekê cı hewa ra verdan-], fekê
cı akerde verdaene [fekê cı akerde verdan-], fekê cı raker-
de verdaene [fekê cı rakerde verdan-]
ağzı büzük, büzük ağzılı
feketüt, -e
- dudağı büzük, büzük dudaklı
lewetüt, -e
ağzını büzmek
fekê xo tüt kerdene [fekê xo ken- tüt]
- dudaklarını büzmek
lewanê xo tüt kerdene [lewanê xo ken- tüt]
ağzına tıktırılmak, ağzına tıka basa sokulmak
be fekê cı pıloxiyaene [pıloxin- fekê cı]
ağzına tıktırmak, kendi ağzına tıka basa sokmak
be fekê xo pıloxitene, be fekê xo pıloxnaene, [pıloxnen-
fekê xo]
ağzında kıvrandırmak, ağzında dolandırmak, (lokmayı)
fekê xo de lor daene [fekê xo de lor dan-]
ah! (ünlem)
ax!
- ah hâlîme!, ah bana!, (ünlem)
ax lemin!, ax lemin!
aha! (ünlem)
aa!, ao!, aha!, aho!
ahbap
ebab, -e; epab, -e
ahdedilmek, vadedilmek
vad biyaene [vad ben-], wad biyaene [wad ben-]
ahdetmek, vadetmek
vad kerdene [vad ken-], wad kerdene [wad ken-]
ahır
axure (m)ahkam
hekam (n)
ahlak
exlax (n)
- ahlaklı
ebeexlax, -e; bıexlax, -e; exlaxın, -e
- ahaksız
bêexlax, -e
ahşap
darık.ên, -e
ahşap iskele

arzêle (n), arjêle (n)
- ahşap iskelede kışlık yem olarak korunan yaprak/ot
yığını
arzêle (n), arjêle (n)
ahşap tekne (hamur yoğurma ya da çamaşır yıkamada
kullanılan)
darêne (m)
- ekmek teknesi
darêna noni (m), darêna nuni (m)
- çamaşır teknesi
darêna robari (m)
- hayvan yemleme teknesi
darêna hêwanu (m)
ahududu
tüya dırrık.e (m)
aile
aile(n), kulfet (n), mulxıt (n), çê(n)
- aile bireyi
aile (n); aila (m); kulfet, -e; mulxıt, -e
ait
aid, -e
akbaba
heliyê berate (n), heliya berate (m), heliyo beratewer (n),
heliya beratewere (m), heliyo kesaxur (n), heliya kesaxu-
re (m)
ak, beyaz
sis, -e; şis, -e; sisık., -e; şisık., -e; sipê (n); sıpiye (m)
akciğer
pışık.e (m), pışık.e (m), pışık.a sure (m), pışık.a sure (m),
cigera sıpiye (m)
akçaağaç
dara lopık.e (m), dara lapık.e (m)
akçaağaç yapraklı üvez
qurmitık.e (m), dara qurmitık.e (m), sıvırcık.e (m), dara
sıvırcık.e (m)
akıbet
peyniye (m), aqıbet(e), sóxıne(m), soxıne(m)
akıl
aqıl (n)
- akıllı
baqıl, -e
- akılsız
bêaqıl, -e
- yarım akıllı, eksik akıllı
aqılênemecet, -e; aqılênemez, -e; aqilekemi, -ye; aqile-
şenık., -e; aqilesenık., -e
- akıllıca
baqılane (n), baqılaniye (m)
- akılsal, akli
aqılane (n); aqılaniye (m); aqli, -ye
akılda tutulmak
aqıl de pê cêriyaene [aqıl de pê cêrin-], viri de pê cêriyae-
ne [viride pê cêrin-]
aklında tutmak, kendi aklında tutmak
aqılê xo de pê guretene [aqılê xo de pê cên-], xo viri de
pê guretene [xo viri de pê cên-] akıl edilmek

be aqıl kerdene amaene [yên- aqıl kerdene], be aqıl amaene [yên- aqıl], be k.av kerdene amaene [yên- k.av kerdene]
akıl etmek
aqıl kerdene [aqıl ken-], aqılê xo ardene [aqılê xo an-], k.av kerdene [k.av ken-]
aklından geçmek
aqılê cı ra cêrdene, aqılê cı ra cêraene, [aqılê cı ra cêren-]; fikrê cı ra cêrdene, fikrê cı ra cêraene, [fikrê cı ra cêren-]
aklını başına toplamak
aqılê xo sorê xo de arê'daene [aqılê xo sorê xo de dan-arê], aqılê xo sarê xo de arê'daene [aqılê xo sarê xo de dan-arê], aqılê xo tîpê sorê xo kerdene [aqılê xo tîpê sorê xo ken-], aqılê xo topê sarê xo kerdene [aqılê xo topê sarê xo ken-]
aklını peynir-ekmekle yemek
aqılê xo non-t.óraq de werdene [aqılê xo non-t.óraq de wen-], aqılê xo nun-t.óraq de werdene [aqılê xo nun-t.óraq de wen-]
aklını vermek, aklını üzerine vermek
aqılê xo be ser daene [aqılê xo dan- ser ~cı ser]; aqılê xo ero ser naene [aqılê xo nan- ro ser ~cı ser]; aqılê xo be ser şanıtene, aqılê xo be ser şanaene, [aqılê xo şanen- ser ~cı ser]; aqılê xo be ser sanıtene, aqılê xo be ser sanaene, [aqılê xo şanen- ser ~cı ser]
akım
cerêyan (n)
akort
kók (n), kok (n)
akort etmek
kók kerdene [kók ken-], kok kerdene [kok ken-]
akraba
mórdem, -e; mordem, -e; lêzım, -e; weret, -e; werat, -e; eqreba, -e
akrep
dımpistık., -e; dımpıştık., -e; axreb, -e
Akrep burcu, Akrep takımyıldızı, Scorpius takımyıldızı
Dımpistık., Dımpıştık., burcê Dımpistık.i, burcê Dımpıştık.i, taxımastarê Dımpistık.i, taxımastarê Dımpıştık.i
aksamak, geri kalmak
be têpiya kewtene, be têpiya kutene, [kun- têpiya]
aksatmak
be têpiya fistene, be têpiya fiştene, [fin- têpiya]
aksi, kuru kafalı
rihuşk, -e; rihusk, -e; sorehuşk, -e; sarehusk, -e; zırt, -e
akşam
şon (n), son (n), şonde (n), sonde (n)
- akşamki
şondeyên, -e; sondeyên, -e
- akşamüzeri, akşamüstü, ikinci
vera şon (n), vera son (n)
- akşamüzeri yemeği, akşamüstü yemeği, ikinci yemeği
veraşoniye (m), verasoniye (m)
- akşam yemeği
şami(m), sami(m)
- bu akşam

na şonde (n), na sonde (n)
- dün akşam
vızêri şonde (n), vîjêri sonde (n)
- akşamdandır (akşamdan beridir)
şon ra bi, son ra bi
- iyi akşamlar
şono weş bo, sono wes bo, şono xêr bo, sono xêr bo
- iyi akşamlar sana
şonê tî weş bo, sonê to wes bo, şonê tî xêr bo, sonê to xêr bo
- iyi akşamlar size
şonê şima weş bo, sonê sima wes bo, şonê şima xêr bo, sonê sima xêr bo
akşam etmek, vakti akşam etmek
şon kerdene [ken- şon], son kerdene [ken- son]
akşam olmak, vakit akşam olmak
şon biyaene [beno şon], son biyaene [beno son]
aktarılarak koyulmak, aktarılıp boşaltılmak, (sıvılar, temiz su veya kirli su)
a'goziyaene [gozin- ya], ra'goziyaene [gojin- ra]
aktararak koymak, aktarılıp boşaltmak, (sıvıları, temiz suyu veya kirli suyu)
a'goştene [gozen- ya], ra'goştene [gozen- ra]
alaca
belek.(n)
- alacalı
belek.m, -e
- alacasız
bêbelek., -e
alaca karanlık
muxurbe (n), lêl (n)
- akşam alaca karanlığı
muxurbê şoni (n), muxurbê soni(n); lêlê şoni (n), lêlê soni(n)
- sabah alaca karanlığı
lêlê şodiri (n), lêlê sodiri(n)
- yoğun alaca karanlık
muxurbeo qolind (n), muxurbeo qelind (n); lêlo qolind(n), lêlo qelind (n)
alakarga
qıja, -e; qıza, -e
alay (askerî topluluk)
elaiye (m)
alay, dalga, (tiye alma)
leqiye (m), laqiye (m)
- alaycı, dalgacı, (tiye alıcı)
ebeleqi, -ye; bileqi, -ye; ebelaqi, -ye; bılaqi, -ye
alaya almak, tiye almak
ero xo dest vetene [vecen- ro xo dest // vezen- ro xo dest]
alay edilmek, dalga geçilmek
leqi pê biyaene [leqi pê cı benê], laqi pê biyaene [laqi pê cı benê], kay pê biyaene [kay pê cı beno]
alay etmek, dalga geçmek
leqanê xo pê kerdene [leqanê xo pê ken-/ leqanê xo pê cı ken-], laqanê xo pê kerdene [laqanê xo pê ken-/ laqanê xo pê cı ken-], kayê xo pê kerdene [kayê xo pê ken-/ kayê xo

pê cı ken-]
alçak (yüksek karşıtı)
qıc, -e; nişk.ek., -e; alçax, -e
alçak gönüllü
rişenik., -e; risenik., -e; zerrişenik., -e; zerrisenik., -e;
mitewazi, -ye; mitewaji, -ye
aldırmamak, umursamamak, kulak asmamak, (hayvanda)
gôşu xo ro sileynaene [gôşu sileynen- xo ro], gosu xo ro
sileynaene [gosu sileynen- xo ro]
aldırmamak, umursamamak, kulak asmamak, (insanda)
ero xo viarnaene [viarnen- ro xo]
alet
hacet (n), hazet (n)
alev
kîle (m)
- alevli
kılın, -e
- alevsiz
bêkıl, -e
alfabe
alfabe (m)
alıç
sêze (m), dara sêze (m), sêzık.e (m), dara sêzık.e (m),
şêze (m), dara şêze (m), şêzık.e (m),dara şêzık.e (m)
alın
çare (n)
- alnı açık, alnı temiz
çarepak, -e
- açık alınlı, büyük alınlı
çaregırs, -e; çareakerde (n); çareakerdiye (m); çarerakerde
(n); çarerakerdiye (m)
- düz alınlı
çarep.on, -e; çarep.an, -e
- çıkık alınlı, çıkıntılı alınlı
çarezıq, -e; çarezıqın, -e
alın çatı (iki kaş arası)
muçe (n), muze (n)
alıngan
hiseteng, -e; zerrexav, -e
alıkonulmak
meser pê cêriyaene [meser pê cêrin-], be meser kerdene
amaene [yên- meser kerdene], meser biyaene [ben- me-
ser], dest ero ser niyaene [dest nino ro ser ~cı ser]
alıkoymak
meser pê guretene [meser pê cên-], meser kerdene [ken-
meser], dest ero ser naene [dest nan- ro ser ~cı ser]
alınmak (alış yapılma)
cêriyaene [cêrin-]
almak
guretene [cên-]
alıcı, alan
guretóx, -e; guretox, -e
alınmak, üzerine almak
be xo ser guretene [cên- xo ser]
alıp veremediği olmak (deyim/tabir)
tey raver u têpiyaê xo estibiyaene [teyraver u têpiyaê xo

esto]
alışmak
be cı musaene [musen- cı/o museno ey]
alıştırmak
be cı musnaene [musnen- cı/o ey musneno ney]
alıştırma, temrin
musnaiş (n), musnais (n), temrin (n)
alışveriş
axsata (m), axseta (m)
âlim, bilgin
alım, -e
alkışlamak
destu pêro'daene [destu dan- pêro /destanê xo dan- pêro]
alt, alt yön
bın (n)
- alt, alt yer
bine (n)
- alta doğru
tıro, bine ro
- altta
bine de
- alt alta
têbın, têbın de, têbın ra
alta koymak, altına koymak, alta yerleştirmek, altına
yerleştirmek
be bine kerdene [ken- bine /ken- bınê cı]
alta koyulmak, altına koyulmak, alta yerleşmek, altına
yerleşmek
be bine biyaene [ben- bine /ben- bınê cı]
altına doğru eylemek, altına doğru bırakmak, altına doğru
koymak, aşağısına doğru bırakmak
tıro'kerdene [ken- tiro ~ cı ro]
altına doğru olunmak, altına doğru bırakılmak, altına doğ-
ru koyulmak, aşağısına doğru bırakılmak
tıro'biyaene [ben- tiro ~ cı ro]
altı (6)
şeş (n), ses (n)
- altıncı
şeşin, -e; şeşin, -e
- altı tane
şeş teni(z), ses teneyi(z)
- altısı, her altısı
şeşemêna, sesemêna
altın
zern (n)
- altından
zernên, -e
- altınlı
zernın, -e
- altınsız
bêzern, -e
altına kaçırmak
mizi pede'şiyaene [mizi şóna pede ~ cı de], miji pede'şı-
yaene [miji sona pede ~cı de]
altmış (60)
şeşti(n), seşti(n)

altüst etmek
ser-bın kerdene [ser-bın ken-]
altüst olmak
ser-bın biyaene [ser-bın ben-]
alüvyon
lıxe (m)
amaç, maksat, niyet
amac (n), meqsed (n), nêt (n)
amaçlamak
ero xo ver naene [nan- ro xo ver]
amaçlanmak
ero ver niyaene [nin- ro ver]
aman
yeman (n)
- amanlık, emniyet
yemaniye (m)
aman beklentisi kesilmek, emniyet beklentisi kesilmek,
canına okunmak
yemaniye ero cı birriyaene [yemaniye ‘ro cı birrina]
aman beklentisini kesmek, emniyet beklentisini kesmek,
canına okumak
yemaniye ero cı birnaene [yemaniye ‘ro cı birnen-]
aman dilemek, emniyet dilemek
yemaniye waştene [yemaniye wazen-]
aman diletmek, aman dilemek zorunda bırakmak
yemaniye cı rê ardene [yemaniye cı rê an-]
aman vermemek, kurtuluş fırsatı vermemek
yemaniye be cı nêdaene [yemaniye nêdan- cı], yemaniya
cı berdene [yemaniya cı ben-]
ambar
ombare (m), onbare (m), ambare (m), anbare (m)
amca
ded (n), ap (n)
- amcacık
apıl (n)
- amca kızı
çêna api(m)
- amca oğlu
lacê api(n), lazê api(n)
amma da!, vay be!, (ünlem)
weyê k.e!
amonyak
neşadır (n), nesadır (n)
anadut (üç parmaklı ot yükleme aleti)
anadute (m)
ancak
honde, hunde
- ancak ki..
hondeo k.e..., hundeo k.e..
an, lahza
an (n), deqa (m), linge (m)
- bir an önce
anê rew, anê raveri, deqeyê rew, deqeyê raveri, lingê rew,
lingê raveri
- o anda, o esnada, o sırada
o an de, a deqa de, a linge de, aede

- bu anda, bu esnada, bu sırada
no an de, na deqa de, na linge de, naede
angarya (yükleni iş)
suxre (n)
anılmak
yad biyaene [yad ben-], era viri amaene [yên- ra viri]
anmak
yad kerdene [yad ken-], era xo viri ardene [an- ra xo viri]
anırmak
zırreane [zırren-]
- anırıp durmak, sürekli anırmak
zırre-zırre xo biyaene [zırre-zırre xoa]
- anır anır anırmak
zırre-zırre kerdene [ken- zırre-zırre]
anırtmak
be zırraiş fistene [fin- zırraiş], be zırrais fiştene [fin- zırraiş],
be zırreane daene [dan- zırreane]
aniden, ansızın, birden, birdenbire
xafilde, xaftela, xapaxap, cade
aniden ortadan kaybolmak, kaybolup sır olmak, arazi
olmak
hotp.angele biyaene [hotp.angêle ben-], hatp.angêle
biyaene [hatp.angêle ben-] Anka takımyıldızı, Phoenix
takımyıldızı
Enqa, taxımasterê Enqa
anlam, mâna
mane (n)
anlamak
be ser şiyaene [şón- ser ~cı ser // son- ser ~cı ser]; aqılê
xo be ser şiyaene [aqılê xo şóno ser ~cı ser // aqılê xo
sono ser ~cı ser]; be aqılê cı kewtene, be aqılê cı kutene,
[kun- aqılê cı/no kuno aqılê ey]; vetene [vecen- // ve-
zen-]; fom kerdene [fom ken-]; fam kerdene [fam ken-]
anlaşılmaq
aqıl be ser şiyaene [aqıl şóno ser ~cı ser // aqıl sono ser
~cı ser]; be aqıl kewtene, be aqıl kutene, [kun- aqıl]; be
vetene amaene [yên- vetene]; fom biyaene [fom ben-];
fam biyaene [fam ben-]
anlaşmaq
werê'amaene [yên- werê /o ey de yêno werê/o be ey ra
yênê werê]
anlaştırmak
werê'ardene [an- werê /o ey ney de ano werê /o ey be ney
ra ano werê]
anlatılmak
qesey biyaene [qesey ben-], qesi biyaene [qesi ben-]
anlatmaq
qesey kerdene [qesey ken-], qesi kerdene [qesi ken-]
anlayabilmek, bilebilmek, çözebilmek
tey vetene [tey vecen- /o ey de veceno // tey vezen- /o dey
de vezeno]
anne, ana
mae (m), dae (m)
- annecik, anacık
dak.île (m)
- öz anne

heqmae (m)
- anneli, analı
ebe mae (n/m), bı mae (n/m), ebe dae (n/m), bı dae (n/m)
- annesiz, anasız
bê mae (n/m), bê dae (n/m)
anüs, makat
maqat (n)
- anüs, makat, (argo)
zutık.e (m)
apış, apış arası
navran (n)
apışıp kalmak, afallayıp kalmak
xo ra mendene [xo ra manen-]
aptal
bóm, -e; bom, -e
ar
er (n), ar (n)
- arsız
bêer, -e; bêar, -e
ara-ara, bazı-bazı, vakit-vakit
rey-rey, rey be rey
araba
orebe (n), arebe (n)
- arabalı
ebeorebe (n), bıorebe (n), ebeorebiye (m), bıorebiye (m);
ebearebe (n), bıarebe (n), ebearebiye (m), bıarebiye (m)
- arabasız
bêorebe (n), bêorebiye (m); bêarebe (n), bêarebiye (m)
Arabacı takımyıldızı, Auriga takımyıldızı
Gemdar, taxımastarê Gemdari
ara bozucu, ara bozan, ortalık karıştıracı, fesat
fesad, -e; mızewr, -e; fizıl, -e
aracı, arabulucu
miyonçi, -ye; miyançi, -ye; miyonkar, -e; miyankar, -e
- aracılık, arabuluculuk
miyonçiyiye (m), miyonçiyine (m), miyançiyiye (m),
miyançiyêni(m), miyonkariye (m), miyonkarine (m),
miyankariye (m), miyankarêni (m)
aralamak
qowuş kerdene [ken- qowuş], qawus kerdene [ken-
qawus]
aralanmak
qowuş biyaene [ben- qowuş], qawus biyaene [ben-
qawus]
aralık, açıklık
vızıg (n), qowuş (n), qawus (n)
aralık (ay)
gaxane (m)
aramak
ero cı feteliyaene [ero cı fetelin-], ero cı cêraene [ero cı
cêren-]
aramak, yoklayarak aramak, yoklayıp araştırmak, kontrol
etmek
sowe kerdene [ken- sowe], saye kerdene [ken- saye]
aranmak, yoklanarak aramak, yoklanıp araştırılmak,
kontrol edilmek

sowe biyaene [ben- sowe], saye biyaene [ben- saye]
ara, orta
mabên (n), werte (n), miyon (n), miyan (n)
- arada, ortada
mabên de, werte de
- aradan, ortadan
mabên ra, werte ra
aradan geçiriverilmek, aradan hâllolmak, aradan hâllolup
çıkmaq
mabên ra ra'vêdene [mabên ra vêren- ra], werte ra
ra'vêdene [werte ra vêren- ra], mabên ra veciyaene
[mabên ra vecin-], mabên ra vejıyaene [mabên ra vejın-],
werte ra veciyaene [werte ra vecin-], werte ra vejıyaene
[werte ra vejın-]
aradan geçirivermek, aradan hâllletmek, aradan hâllledip
çıkarmak
mabên ra ra'viarnaene [mabên ra viarnen- ra], werte ra
ra'viarnaene [werte ra viarnen- ra], mabên ra vetene [ma-
bên ra vecen- // mabên ra vezen-], werte ra vetene [werte
ra vecen- // werte ra vezen-]
arası bozulmak
mabênê xo şatiyaene [mabênê xo şatino], mabênê xo
satiyaene [mabênê xo satino], wertê xo şatiyaene [wertê
xo şatino], wertê xo satiyaene [wertê xo satino]
arasını bozmak
mabênê cı şatnaene [mabênê cı şatnen-], mabênê cı
satnaene [mabênê cı satnen-], wertê cı şatnaene [wertê cı
şatnen-], wertê cı satnaene [wertê cı satnen-]
arasına geçirerek koymak, araya geçirip koymak, içe
geçirerek koymak, içine geçirip koymak
ver'o kerdene [ken- ver'o ~cı ver'o], be ver kerdene
[ken- ver ~cı ver]
arasına koymak, ortasına koymak, araya koymak, ortaya
koymak
be mabên kerdene [ken- mabên /ken- mabênê cı], be wer-
te kerdene [ken- werte /ken- wertê cı]
arasına takmak, araya takmak, arasına sokmak, araya
sokmak
mabên ra kerdene [ken- mabên ra /ken- mabênê cı ra];
werte ra kerdene [ken- werte ra /ken- wertê cı ra]; ver'a
kerdene [ken- ver'a ~cı ra]; era ver fistene, era ver fiştene,
[fin- ra ver ~cı ver]
araştırmacı, araştıracı
ero cı cêraox, -e; ero cı cêraox, -e; tedqıqatker, -e
araştırmak
ero cı cêraene [ero cı cêren-], tedqıq kerdene [tedqıq ken-
]
arazi
erazi(n), eraji(n)
ardıç
merxe (m), dara merxe (m)
ardına düşmek, ardına takılmak, peşine düşmek, peşine
takılmak
era dıma kewtene, era dıma kutene, [kun- ra dıma~cı
dıma]
ardına düşürmek, ardına takmak, peşine düşürmek, peşine

takmak
era dima fistene, era dıma fiştene, [fin- ra dima~cı dıma]
arı, bal arısı
mêşa hemgêni(m), mêtê hemgêni(n), mêtê hemgêni(m),
mêtê hemgêni(n), mêtê hengmêni(m), mêtê hengmê-
ni(n), mêtê hengmêni(m), mêtê hengmêni(n)
- arıcı
mêşewan, -e; mêtewan, -e
- arı damı, arı kulübesi
pêtalxe (m), balıx(n)
- arı kovanı, karakovan
qoşe (m), xize (m)
arı, duru
zelal, -e; pak, -e
arındırmak, durulamak, durulaştırmak, berraklaştırmak
zelal kerdene [ken- zela], pak kerdene [ken- pak]
arınmak, durulanmak, durulaşmak, berraklaşmak
zelal biyaene [ben- zela], pak biyaene [ben- pak]
arı kuşu
mêşewer, -e; mêtewer, -e
arık, su arkı
vaye (m)- arık bendi (su arkına nehirden suyun bağlandı-
ğı set)
bêbın (n)
- savak, su bendi, (su arkından suyun yırtınlara bağlan-
dığı set)
gabar (n), çülezge (n)
- yırtınlak (ana arkıdan bostanın içine ayrılan ince su yatağı)
şurra owe (m), surra awe (m), xeta owe (m), xeta awe (m)
arka, geri
pey (n)
- arka arkaya
têpey, têpey de, têpey ra
- arka, arkadaki, arka taraftaki, geri, gerideki, geri taraf-
taki
peyên, -e
- arka taraf, geri taraf
peyniye (m), peyênîye (m)
arka arkaya dayamak, arka arkaya yaslamak
era têpey oznaene [oznen- ra têpey]; era têpey aznaene
[aznen- ra têpey]; be têpey şanıtene, be têpey şanaene,
[şanen- têpey]; be têpey sanıtene, be têpey sanaene, [sa-
nen- têpey]
arka arkaya dayanmak, arka arkaya yaslanmak
era têpey oziyaene [ozin- ra têpey], era têpey ojiyaene
[ojin- ra têpey], era têpey ajiyaene [ajin- ra têpey], be
têpey şaniyaene [şanin- têpey], be têpey saniyaene [sanin-
têpey]
arka arkaya koymak, arka arkaya dizmek
be têpey kerdene [ken- têpey]; têpey de be cı kerdene
[têpey de ken- cı]; be têpey şanıtene, be têpey şanaene,
[şanen- têpey]; be têpey sanıtene, be têpey sanaene, [sa-
nen- têpey]
arka arkaya koyulmak, arka arkaya dizilmek
be têpey biyaene [ben- têpey], têpey de be cı biyaene [tê-
pey de ben- cı], be têpey şaniyaene[şanin- têpey], be têpey

saniyaene [sanin- têpey]
arkada kalmak, geride kalmak
pey ra mendene [pey ra manen-]
arkadaş
olbaz, -e; albaz, -e; haval, -e
armağan, hediye
halêti (m)
armut muriye (m)- ahlat, yaban armudu muriya qoqi(m)
- armut kurusu
qaxa muriye (m)arpa
cew (n)
- arpalı
cewin, -e
- arpasız
bêcew, -e
arpacık (göz çibanı)
buk.e (m)
arpa kırması (iri öğütölmüş yem)
paxax (n)
arta fazla kalmak, fazla olarak kalmak, fazla gelerek
kalmak
vêşi mendene [vêşi manen-], zêde mendene [zêde ma-
nen-], jêde mendene [jêde manen-]
arta kalmak, geriye kalmak
pey de mendene [pey de manen-]
art, arka, peş
pey (n)
- ardına, arkasına, peşine
dıma
- ardında, arkasında, peşinde
dıma
- ardındadır, arkasındadır, peşindedir
dımaro (n), dımara (m), dımarê (z)
- ardından, arkasından, peşinden
dime ra, dıma ra
artık (bundan böyle)
endi, êndi, indi
artık (yiyecek-içecek artığı)
puşendi(m)
artık kalmak (yiyecek-içecek artığı olarak kalma)
puşendi mendene [puşendi manen-]
artırmak, çoğaltmak, fazlalaştırmak
zêdnaene [zêdnen-], jêdnaene [jêdnen-], zof kerdene
[ken- zof], zaf kerdene [ken- zaf]
artmak, çoğalmak, fazlalaşmak
zêdiyaene [zêdin-], jêdiyaene [jêdin-], zof biyaene [ben-
zof], zaf biyaene [ben- zaf]
art niyetli, bozuk düşünceli
murr, -e; murrın, -e; fikrexırabın, -e; pusılexırabın, -e;
pusılexırabın, -e
asabi
cınık.in, -e; cınık.in, -e
asarak takmak, takıp asmak
era cı eştene [erzen- ra cı]; era cı fistene, era cı fiştene,
[fin- ra cı]
asılarak takılmak, takılıp asılmak

era cı erziyaene [erzin- ra cı]; era cı erjiyaene [erjin- ra cı]; era cı kewtene, era cı kutene, [kun- ra cı] asıl, esas bingêşiye (m), asl (n), esas (n)
 - aslında, esasında, esasen
 esas de, esasen, esas ser
 asılmak
 darde biyaene [darde ben- / pa darde ben- ~cı ra darde ben-]
 asmak
 darde kerdene [darde ken- / pa darde ken- ~cı ra darde ken-]
 askı
 ç.ank.ıl (n), ç.ak.ıl (n)
 asla
 cora, coru, caru, deymê, demgê, qetiyar
 aslan
 şêr, -e

 Aslan burcu, Aslan takımyıldızı, Leo takımyıldızı
 Şêr, burcê Şêri, taxımastarê Şêri
 aşığı
 cêr (n)
 - aşığıya doğru, aşığıya şekilde
 devacêr, over de, aver de, verba cêr, vera cêr
 aşığılık, alçak, adi, soysuz
 cısnexırabın, -e; adi, -ye
 aşığıya doğru eylemek, aşığıya doğru bırakmak, aşığıya doğru göndermek
 be war kerdene [ken- war]
 aşığıya doğru kılınmak, aşığıya doğru bırakılmak, aşığıya doğru gelmek
 be war biyaene [ben- war]
 aşama
 game (m), merale (n), merele (n)
 - son aşama
 gama peyêne (m), meraleo peyên (n), mereleo peyên (n), peyniya peyêne (m)
 aşermek
 viyar kerdene [viyar ken-]
 aşı
 terpin (n), tarpin (n)
 - ağaç aşısı
 lul (n), badros (n)
 aşı olmak, aşılınmak
 terpin biyaene [terpin ben-], tarpin biyaene [tarpin ben-]
 aşı yapmak, aşılacak
 terpin kerdene [terpin ken-], tarpin kerdene [tarpin ken-]
 aşı olmak, aşılınmak, (bitkide)
 lul biyaene [lul ben-], badros biyaene [badros ben-]
 aşı yapmak, aşılacak, (bitkiyi)
 lul kerdene [lul ken-], badros kerdene [badros ken-]
 aşındırmak
 be weriyaene daene [dan- weriyaene], ra'taştene [taşen- ra // tasen- ra]
 - aşındırarak eritmek (kalıp sabunu, vb.)
 viarnaene [viarnen-] aşınmak

weriyaene [werin-], ra'taşıyaene [taşin- ra]
 - aşınarak erimek (kalıp sabun, vb.)
 vêrdene [vêren-]
 aşırı şişmanlamak, kilo alarak çok şişmek
 pêser de şiyaene [şón- pêser de // son- pêser de]
 aşk
 eşq (n), esq (n)
 - aşık
 aşıq, -e; asıq, -e
 aşık etmek
 ero cı eşeqnaene [eşeqnen- ro cı], ero cı eseqnaene [eseqnen- ro cı]
 aşık olmak
 ero cı eşeqiyaene [eşeqin- ro cı], ero cı eseqiyaene [eseqin- ro cı]
 aşık kemiği
 kabık.(n), kabok.(n)
 at
 ostór (n), astor (n)
 - kısarak
 mayine (m)
 - atlı, süvari
 ospar, -e; aspar, -e
 atadaş (baba tarafından ceddî aynı)
 dereza, -e
 ateş
 adır (n)
 - ateş, ateşlenme, (hastalıktan)
 adirê canî(n), adirê canî veciyaiş (n), adirê canî vejyiais (n)
 ateşe tutuşturmak, ateşi beslemek, ateşin içine yakacak koymak
 ta'naene [nan- ta /o ey nano adir ra], tıra'naene [nan- tıra /o ey nano adir ra]
 ateşi inmek, ateşi düşmek
 adirê xo niştene [adirê xo nişeno // adirê xo nisenen]
 ateşlenmek, ateşi çıkmak
 adirê xo veciyaene [adirê xo vecino], adirê xo vejyiaene [adirê xo vejino], adirê xo biyaene [adirê xo beno]
 ateş yanmak, ateş yakılmak, ateş meydana gelmek
 adir we'biyaene [adir beno we]
 ateş yakmak, ateş meydana getirmek
 adir we'kerdene [adir ken- we]
 atılğan, acar, girişken, gözü pek
 çimetari, -ye
 atılmak
 erziyaene [erzin-], erjiyaene [erjin-]
 - bir yere, bir şeye, bir kimseye atılmak
 era cı erziyaene [erzin- ra cı], era cı erjiyaene [erjin- ra cı]
 atmak
 eştene [erzen-]
 - bir yere, bir şeye, bir kimseye atmak
 era cı eştene [erzen- ra cı]
 atılmak, saldırmak, hõrelenmek
 be cı perraene [perren- cı], be cı erziyaene [erzin- cı], be cı erjiyaene [erjin- cı]

- üstüne atılmak, üzerine saldırmak, üstüne hörelenmek
be ser perraene [perren- cıser], be ser erziyaene [erzin- cı ser], be ser erjiyaene [erjin- cı ser]
atışılmak (sözlü çekişilme veya fizikî yarışılma)
be têver erziyaene [erzin- têver], be têver erjiyaene [erjin- têver]
atışmak (sözlü çekişme veya fizikî yarışma)
be têver eştene [erzen- têver]
atik, çevik
canşenık., -e; cansenık., -e
atkı (boyun bağı)
vilepêşe (m), vilepêse (m), dolaxa vılı(m), atqiye (m), girê vılı (n)
atlama, atlayış, sıçrama
çing (n), xıl (n)
atlamak (havaya sıçrayıp ileri fırlayarak)
çing daene [çing dan-], xıl daene [xıl dan-]
- bir yere, bir şeye atlamak (havaya sıçrayıp ileri fırlayarak)
çingê cı daene [çingê cı dan-], xılê cı daene [xılê cı dan-]
atlet (iç çamaşırı)
pırên (n)
- atletli
pırênın, -e; ebepırên, -e; bıpırên, -e
- atletsiz
bêpırên, -e
- sadece atlet giyerek gezen
pırêntaq, -e
atmaca
hurhurık., -e
av
sayd (n)
- avcı
saydkar, -e; saydar, -e; saydwan, -e
- avlak
saydge (n)
avlamak
sayd kerdene [sayd ken-]
avlanmak, avlanılmak
sayd biyaene [sayd ben-]
Avcı takımyıldızı, Orion takımyıldızı
Saydwan, taxımastarê Saydwani
avare, aylak, başıboş
heware (n), hewariye (m)
avize çılcırxax(n), avize (n)
- avizeci
çılcırxaxkar, -e; avizekar, -e
avlu
hewliye (m), hawliye (m)
avuç
lope (m), lape (m)
- avuç içi, aya
kape (m), kafe (m)
- bir avuç
çenge (m)
- çift avuç, iki elin avucu

mırdose (m)
avuçlamak
lope kerdene [lope ken-], lape kerdene [lape ken-]
avuçlanmak
lope biyaene [lope ben-], lape biyaene [lape ben-]
avukat
awkat, -e
ay
aşme (m), asme (m)
- ay halesi
gewa aşme (m), gewa asme (m)
- dolunay
aşma pırre (m), aşma pırp.oncêse (m), aşma p.oncêse (m), asma pırre (m), asma pırp.oncêse (m), asma p.oncêse (m)
ayağa dikilmek (yürümeyi yeni öğrenen bebekte)
çış kerdene [çış ken-], çıs kerdene [çıs ken-]
ayak
linge (m), ninge (m)
- ayak bileği
xapa linge (m), xapa ninge (m)
- ayak burnu, ayak ucu
p.ózık.ê linge (n), p.ozık.ê linge (n), p.ózık.ê ninge (n), p.ozık.ê ninge (n)
ayakçı, hizmetçi
verdest, -e
ayakkabı
postal (n)
- ayakkabı burnu, ayakkabı ucu
p.ózık.ê postali(n), p.ozık.ê postali(n)
- eski püskü ayakkabı
lekaş (n), lekas (n)
- spor ayakkabı
postalê sıpori(n)
ayakta durmak
payra vindetene, payra vinetene, [payra vinden-]; lingu ser'o vindetene, lingu ser'o vinetene, [lingu ser'o vinden-]
ayakta bırakmak
payra verdaene [payra verdan-], payra ca verdaene [payra ca verdan-], lingu ser'o verdaene [lingu ser'o verdan-], lingu ser'o ca verdaene [lingu ser'o ca verdan-]
ayar
eyar (n)
- ayarlı
ebeeyar, -e; bieyar, -e; eyarın, -e
- ayarsız
bêeyar, -e
ayarlamak
eyar kerdene [eyar ken-]
ayartılmak
eyar biyaene [eyar ben-], be eyar kerdene amaene [yên-eyar kerdene]
ayartılmak
tawu biyaene [tawu ben-]
ayartmak
tawu kerdene [tawu ken-]

ayaz
huşkeserd (n)
aybaşılı olmak, âdet görmek, regl olmak
kincê xo amaene [kincê xo yêñê], adet biyaene [adet ben-]
ayçiçeği
gula vera róci(m), gula vera roji(m)
aydın, ışıklı
roşti, -ye
aydınlanmak, ışıklanmak, ışımak
roşti biyaene [ben- roşti]
aydınlatmak, ışıklandırmak
roşti kerdene [ken- roşti]
ay
heş, -e; hes, -e
ayık
hêşar, -e; hêsar, -e; haşar, -e; hasar, -e; hayık., -e; hayıg, -e
ayılmak
hêşar biyaene [ben- hêşar], hêsar biyaene [ben- hêsar],
haşar biyaene [ben- haşar], hasar biyaene [ben- hasar],
hayık. biyaene [ben- hayık.], hayıg biyaene [ben- hayıg]
ayılmak
hêşar kerdene [ken- hêşar], hêsar kerdene [ken- hêsar],
haşar kerdene [ken- haşar], hasar kerdene [ken- hasar],
hayık. kerdene [ken- hayık.], hayıg kerdene [ken- hayıg]
ayıklamak
we'vijnaene [vijnen- we], we'viznaene [viznen- we]
ayıklanmak
we'vijniyaene [vijnin- we], we'vizniyaene [viznin- we]
ayıp
ayb (n)
- ayıplı
aybın, -e; ebeayb, -e; bıayb, -e
- ayıpsız
bêayb, -e
- ayıplı, rezil, rüsva
rezil, -e; rejil, -e; risia, -e; rişia, -e
ayıplamak, yererek ayıplamak, yererek kınamak, yerip
lanet etmek
lóm kerdene [lóm ken- /o ey ra lóm keno], lom kerdene
[lom ken- /o dey ra lom keno]
ayıplanmak, yerilerek ayıplanmak, yerilerek kınanmak,
yerilip lanet edilmek
lóm biyaene [lóm beno /c1 ra lóm beno], lom biyaene
[lom beno /c1 ra lom beno]
ayırarak
a'bırnaene [bırnen- ya], ra'bırnaene [bırnen- ra], cia ker-
dene [ken- cia]
ayrılmak
a'bırriyaene [bıririn- ya], ra'bırriyaene [bıririn- ra], cia
biyaene [ben- cia]
ayırt edebilmek, ayırt edip tanıyabilmek
pêser'a nas kerdene [pêser'a nas ken-], têsêr'a nas ker-
dene [têsêr'a nas ken-], cêser kerdene [cêser ken- /jübini
ra cêser ken-], cêser vetene [cêser vecen- /jübini ra cêser

vecen- // cêser vezen- /jübini ra cêser vezen-]
ayırt edilebilmek, ayırt edilip tanıyabilmek
pêser'a nas biyaene [pêser'a nas ben-], têsêr'a nas biya-
ene [têsêr'a nas ben-], cêser biyaene [cêser ben- /jübini
ra cêser ben-], cêser veciyaene [cêser vecin- /jübini ra
cêser vecin-], cêser vejiaene [cêser vejin- /jübini ra cêser
vejin-]
aylak, başıboş, avare
heware (n), hewariye (m); çêberdug, -e
ayna
ayine (n), ayne (n)
aynı hizaya gelmek, aynı seviyeye gelmek, aynı düzeye
gelmek
be têduş ra amaene [yên- têduş ra], be têdus ra amaene
[yên- têdus ra], be têduşt ra amaene [yên- têduşt ra], be
têduş amaene [yên- têduş], be têdus amaene [yên- têdus],
be têduşt amaene [yên- têduşt]
aynı hizaya getirmek, aynı seviyeye getirmek, aynı düze-
ye getirmek
be têduş ra ardene [an- têduş ra], be têdus ra ardene
[an- têdus ra], be têduşt ra ardene [an- têduşt ra], be têduş
ardene [an- têduş], be têdus ardene [an- têdus], be têduşt
ardene [an- têduşt]
ay!, oy!, tüh!, eyvah!, (ünlem)
waş!, waiş!, wuş!, wuiş!, wuy!, wuiy!
- ay anam!, oy anam!, (ünlem)
wuy daê!, wu daê!
- ay babam!, oy babam!, (ünlem)
wuy bao!
ayran
dó (n), do (n)
ayrı, başka, ayrıca, başkaca
zóbina, zobina
ayrı
cia, -e
ayrı düşmek
cia kewtene, cia kutene, [cia kun-]
ayrı düşürmek
cia fistene, cia fiştene, [cia fin-]
ayrı tutmak
cia guretene [cia cên-], cia pê guretene [cia pê cên-]
ayrı tutulmak
cia cêriyaene [cia cêrin-], cia pê cêriyaene [cia pê cêrin-]
ayrı tutmak, mesafeli tutmak
yon guretene [yon cên-], yan guretene [yan cên-]
- kendini ayrı tutmak, kendini mesafeli tutmak
xo yon guretene [xo yon cên-], xo yan guretene [xo yan
cên-]
ayrı tutulmak, mesafeli tutulmak
yon cêriyaene [yon cêrin-], yan cêriyaene [yan cêrin-]
ayrışık, parçalanık, sökük, (ayrışmış)
cêverveciyae(n), cêverveciyaiye (m), cêverveciyae(n),
cêverveciyaiye (m)
ayrışık, parçalanık, sökük, (ayrıştırılmış)
cêvervete (n), cêvervetae(n); cêvervetiye (m), cêverveta-
iye (m)

ayrışmak, parçalarına ayrılmak, sökülme
cêver veciyaene [cêver vecin-], cêver vejiaene [cêver
vejin-]
ayrıştırmak, parçalarına ayırmak, sökmek
cêver vetene [cêver vecen- // cêver vezen-]
ayva
bêye (m), haywa (m)
az
şenik., -e; senik., -e
- az çok
şenik. u zof, senik. u zaf
- oldukça az
xelê şenik., xeylê senik.
- daha az
şenik.êr, senik.êr
- azınlık
şenik.ine (m), senik.ine(m), şenik.êriye (m), senik.êriye
(m)
- azınlıkla
ebe şenik.ine ra, ebe senik.ine ra, ebe şenik.êriye ra, ebe
senik.êriye ra
- azınlık kısım, azınlık bölüm
leteo şenik.(n), leteo senik.(n)
- azıyla, küçük bölümüyle
ebe şenik.iye ra, ebe senik.iye ra
azalmak
şenik. biyaene [ben- şenik.], senik. biyaene [ben- senik.]
azaltmak
şenik. kerdene [ken- şenik.], senik. kerdene [ken- senik.]
az az dökmek, azar azar dökmek
şenik. şenik. ro'kerdene [şenik. şenik. ken- ro], senik.
senik. ro'kerdene [senik. senik. ken- ro], şenik. şenik.
ro'rışnaene [şenik. şenik. rışnen- ro], senik. senik.ro'rış-
naene [senik. senik. rışnen- ro], şenik. şenik. be cı ker-
dene [şenik. şenik. ken- cı], senik. senik. be cı kerdene
[senik. senik. ken- cı]
az az dökülmek, azar azar dökülmek
şenik. şenik. ro'biyaene [şenik. şenik. ben- ro], senik.
senik. ro'biyaene [senik. senik. ben- ro], şenik. şenik.
ro'rışiyaene [şenik. şenik. rışin- ro], senik. senik.ro'rışi-
yaene [senik. senik. rışin- ro], şenik. şenik. be cı biyaene
[şenik. şenik. ben- cı], senik. senik. be cı biyaene [senik.
senik. ben- cı]
azarlamak
pede'vaciyaene [vacin- pede ~cı de], pede'vajiyaene
[vajin- pede ~cı de]
azdırmak (yaraları)
we'ozernaene [ozernen- we], we'azernaene [azernen- we]
azmak (yaralarda)
we'ozeriyaene [ozerin- we], we'azeriyaene [azerin- we]
azdırmak
har kerdene [ken- har]
azmak
har biyaene [ben- har]
azgın
har, -e

azı dişi
didonê kursi (n), didanê kurşi (n)
aziz (değerli, kıymetli, sevilen)
delal, -e; eziz, -e; ejiz, -e
azmetmek
azm kerdene [azm ken-]
azmettirmek
be azm kerdene daene [dan- azm kerdene]
az önce, az evvel, biraz önce, biraz evvel, demin
sata verêne, sata bine, tenê ra raveri
az sonra, biraz sonra, birazdan
satêna, tenê ra têpiya, tenê ra dima
az pişirmek, az pişmiş yapmak, eksik pişirip yarı çiğ
etmek
kalxaş kerdene [ken- kalxaş], kalxas kerdene [ken-
kalxas]
az pişmek, az pişmiş olmak, eksik pişip yarı çiğ olmak
kalxaş biyaene [ben- kalxaş], kalxas biyaene [ben-
kalxas]
az pişmiş, eksik pişmiş, yarı çiğ kalxaş, -e; kalxas, -e

CİKİ SARCON

Zend PİGAR

- Qelaya belek, xeber da felek. (mektub)
- Ryez ryez, ‘hetonê qarmiyez. (mueclı)
- Pılê pemi, mı eşt gemi. (arweş/argueş)
- Yow vona, “ay, sarê mı” (Estûn)
Yow vona, “ay, miyonê mı” (pırd)
Yow zi vona, “deyağ bıç”. (herr)
- Ruc gêyrena, şow yena, ‘hendê vist-ponc qurış cey xu gena. (Çuw)
- Şow xızmkara, ruc ağaya. (cıl - cuel)
- Dara çowt, pey bonon id kowt. (rêyer)
- Yow şına (awk)
Yow vındena (kerra/kemer)
Yow z gıl tye şonena (vaş)
- Zelê zivona, nexşê divona. (mar)
- Gırbest, da kêynon dest. (gezi)
- ‘Heyderi, mı eşt lewê deri. (zımyeli)
- Patilê vaş, mı eşt kaş. (erdiş)
- Klaya tût, pırri nût. (‘henar)
- Pençeray bayki, ha pırri wuraki. (dıdon)
- Merdeo, fek akerdeo. (lastık)
- Dona kerra r, nışıkina; dona awk ır şıkina (peli qağıt)
- Sultona byedeva, byedıdona (kerğ)
- Bon berzyera, kek qıcyera. (çıqıq)
- Qat ıb qat, ‘hetonê ‘hukmat. (le’hone)
- Boni xu yow estûn ser vırazena. (sung)
- Gay mın’o buez, bını xu ken pırri tuez. (ariye)
- Dara zılzılı, ‘henzar yow gılı. (engûr)
- Bar kena bari heri, nona rue ‘hendê kuey. (xêm)
- Çowto, raştı, sera şeni. (dûn)
- Ser - bın qul kerde, tu ri çı lazım. (luacın)
- Qela qırç, zon pırç. (gece çocukları uyutmak için denir)

Name Kayı: DO DO

Mihemed KOCADAĞ

ebe Çınay Kay Beno: Darıko çatalın, darık (30 , 40 cm), Uşire desti. Dı kes ra zede kaybeno.

Sê Kaybeno:

Wertê xode pişqe erzene kamqe veciya ju beno kaykerdox zuki beno beno gawan. Darıku çatalın (eqê darıko çatalın çinêbi dı kemerik bene) kena hard, darık (30-40 cm) nana darıko çatalın sêr. Uşiri desti kena pine darık ra kılkena, cıxaqê to ra ame dır berze. Ekê heto bin , darı pe guret tı veşena. Eke pe nêguret şona lewe dariki hêbe cüya xoye desti hire dolımı dana darık ra vına duri. Gawan şono dariki ceno hatani Daro çatalın ju binede do do vano hatani le dari Ege ju binede ame o beno kaykerdox heto. Eke niyame onciya gawa.

Oyun Adı: Do do

Oyunun Araçları: Çatalı Odun, 1 çubuk, (30 ,40 cm) El sopası iki veya daha fazla kişi.

Nasıl Oynanır: Öncelikle aralarında kura çekilerek ilk başlayan takım seçilir. Çatalı odun yere dikilir (eğer çatalı odun yok ise iki taşa olur), küçük olan parça çubuğu çatalı odunun üzerine konulur. El sopasıyla çubuğun altına koyarak, olabildiğince en uzağa atılır. Karşı takım, atılan çubuğu yakalamaya çalışır. Eğer yakalar ise karşı takım yanar, yakalamaz ise oyun hakkın devam ediyor demektir. Atılan çubuğun yanına gidilir, el sopasıyla üç defa olmak şartıyla vurularak uzaklaştırılır. Uzaklaştırılan odun parçasının yanına gidilerek, odun parçasını eline alır. Tek nefeste do do diyek çatalın odun yanına gelinir. Eğer geldiğinde oynama hakkını kazanmış olur. Gelmediği taktide kaybetmiş olur...

Têvernayîşê Yê Perloda Pîltana Jüyî-
ne

Têvernayîşe perloda Pîltanî de
dîwankarê kîmetînê krîtîkî kêrdî u
qerarê xo day. Pêroînê rê berxudariye
wazêyîme.

Na têvernayîşê jüyîne de dîwankarê
qîmetenê mabêne têvernayoğanê dela-
lan ra gurê hîrê kêsî hetê serşîyaêne ra
haletê re munasîp dîy...

Qomê ma rê u edebîyatê qomê ma rê xer
bo...

Êye ke na têvernayîşê de haletê ne-
gurête memîradîyê u mirozîn mebê. Xo-
verbîderê, tîdarîkê xo bîvînê re têverna-
yîşe Dîdînî de ebe hunerê xoa, ebê îmîsê
xoa têvernayoğ bibê.

Khavê sima tuz, nusnerê sima phîz
bîrê.

XAPIKE

Mehmet TOPTAŞ

Zimiston qediyayvi, endi usar ameyvi. Hewayê kowu bivi germ. Reqe-reqa hewru biye, siliye vorêne. Vora kowo vîleşiyêne ro, deru de şîre-şîra uwe biye. Her ca bivi khêwe, vasê kowu bivi derg.

Dormê kowu de, dormê birru de gul u çiçêg bivi ra. Her cawu ra bowa gul u çiçêgu amêne. Teyr u thuri hewera firr dêne. Qışte-qışta qılançiku viye, amêne punikê xo vî-raştêne. Kasu de, tirru de serê kemeru de zarancu wendêne. Şiriki vejîyayvi, phepug ameyvi serê deru de wendêne. Morru, mîlawunu, mîloçiki binê wele ra vêjayvi tever, xorê xevetiyêne, gestê xo dêne arê. Vergê yabani, hesê pîrçini lona xora vejayvi.

Dormê kowu de sungi, şiriki, kelpuği, nukê yavani bivi deyra. Hêluge her ca guretvî xo ver. Dormê dewe de, hêgawu de moresingi xîloki bivi jêde. Çênunê dewe, çênekunê dewe hayleme vî feteliyêne; moresingi, xîloki dêne arê.

Zerê dewe de hayleme u zelemele daha jêde viye. Herî zîrrêne, kutiki lowêne, diku perrê xo dardvî we, kergu dîma şiyêne. Hala qalê pîsingu mekerê.. Zerê bonu de veng fiştivî tê, mavkêne. Axure de bore-bora mangu viye, vengî gokunê xo dêne .

Tezqela kewtvi zerê mîletê dewe, her keşî karê xo, gavanê xode vî. Tayine cite kerdêne, tayine çeperê bostanu girêdêne. Tayine gora mal u gawu vîraştêne. Kesê bêkari çinevi.

Ap Qemerî vengî ciniya xo Zêyne da:

- Erê Zêynê, so miyaz bîpoze, ezi ki son gawu an, şime hêgayê xo bîramime eve xêre!

Ap Qemer şî gayê xo, nîrê xo, hengajia xo arde. Cêvê xora lawo sur u sipe vet, ard sarê gawu ra, dîmê gawu ra girêda. Zêyne miyaz ard barekerd. Ap Qemer şî çîmê gawunê xo phaç kerdî. Hengajia xo, nîrê xo ardî gawu ra girêdayî. Tayê duwayê xo kerdî. Toxîmê xo guret berd est hêgay ra, cita xo ramite.

Memed ameyvî lêwê apê xode gawu ver şiyêne. Memed qîşkêk bî, hona howt-heşt serri de bî. Mowa xo dî serri ra ravêr merdvî. Memed ve waya xo Elê ra çê apê xo Qemerî de şûanênî kerdêne. Memed şiyêne verê selxu, Ele şiyêne verê malî. Piyê xo çê de çinevi. Şivî qurvetiye.

Memedi herroz herroz selxê xo berdêne dormê dewe de, dormê birru de çîraynêne, kerdêne mîrd, eke bî sonde quretêne amêne çê. Selxê xo wertê şûanunê dewe nêkerdêne. Nazniya xo Zêyne vatêne; selxê dewe zafiyê, selxê ma vêsan manenê. Memedi vatena nazniya xo kerdêne.

Memedi selxunê hora zaf heskerdêne. Berdêne, cawo ke vaso wes esto, wuza çîraynêne kerdêne mîrd hên ardêne çê. Zu bîzêka xo biye, cîra vatêne “gezale”. Memedi gezale ra zof-zof heskerdêne. Memed ke kata şiyêne, gezale dêy dîma şiyêne. Bîzêkê bîni dayê dîma amêne lewê Memedi. Selxê Memedi har nêvî zof gayîşî bî.

Memedi rozê selxê xo kerdî xo ver, berdî çîraynayî, ora dîme ardî kaleka birrî de uwedayî, selxê xo ameyî dormê zu kemere de meğel bî. Memed şî serê kemere de niştî ro, qayîtê dormê xo kerd, qayîtê dorme birrî kerd, kes çinebî. Reyna qayîtê cêrê birrî kerd, zu cinike ve zu meriki ra hayê amey şî wertê birrî de bî’ve vîndî. Memedi endî her çî fam kerdêne. Hêdî hêdî şî kaleka birrî de qayit kerd ke a cinike nazniya xo Zêyna; xapîka xo dest dera, hawa ave zu mîrîki ra kaleka zuvîni de piya niştê ro. Tenê ke mend, qayîtkerd ke mîrîki destê Zêyne guret, Zêyne ki destê deyi pêguret juvîni phaç kerd. Memed ame, selxê xo kerdî têra, gureti ame çê, endî waxtê perozi bî.

Memedi xo ve xo vake; Hala hala! Na mîrîk, o çêrçiyoy ke yeno dewe de fetelîno, çî-mî roseno, no o çêrçiyoy! Peki çî isê deyi nazniya mîde esto ke?

Dewe de herkeşî dey ra vatêne çêrçiyê heru. Zu hera xo biye, niştêne’ro hera xo, dewe ve dewe feteliyêne çî-mî (purtî murtî) rotêne. Selxê xo berdî kerdî zere, çê de kes çinebî. Şî zere de nişt ro. Malê perozi ame çê. Wawa xo Ele amê zere, vengî Memedi da:

- “Ero bê xorê peroziya xo bure!”

Nun ve most ra ard ayê ve Memedi ra piya peroziya xo kerde. Tenê ra dîme, apê xo Qemer ame çê. Vake:

- “Memedê mî nazniya to kata şîya?”

Memedê sewî veng nêkerd. Xeyle waxt ke verd ra, Zêyne derzê kolîyê xo gureti amê çê. Kolîyê xo eve hêrs ra eştî verê çêveri, şîye zere.

- “Nêrê Zêynê, to hata nîka kot biya, çîra honde herey kewta?” perskerd mîrdê xo.

Zêyne, eve hêrs ra vake; “Nêvênena, ezo zê heru kolî anu çê, kata şûne?” Bîrosê xo guret amê şîye malê xo dît. Sîtê xo ard na adîrî ser, bîn de adîr kerd we, sîtê xo kerd germ. Ora dîme berd kulîne de amên kerd. Amê zere de kaleka Memedi de nîste ro, vake:

- Eê! Memedê ma, hala qesey bîke. Wesa rînda?

Wertê to u selxunê xo rîndo? To ewro selxê xo berdî kotî? To çî dî, çî nedî? Hala mîrê qesey ke?

Memedi bînê çîmu ra qayîtê Zêyne kerd, va:

- “Nê nê naznî ez rundu? Mî ewro selxê xo berdî

verê korta sure, ora dime ardi uwedayi, peroz gureti ardi çê. Mı thowa kes nêdi.

Ele malê xo kerd tever, oncia guret berd hetê koyê sıpeyi, şıye vireniya mali de nişte ro, mal uza bi gayis. Malê dewe hona niwetî nêkerdvi, şüanunê dewe ki malê xo guret ard uza.

Memedi onca selxê xo kerdî tever berdi hetê derê Belekü. Eke bive sonde, verende selxi amey çê, ora dime mal ard çê. Ele amê a ve Memedi ra şî samia xo werde xorê şî kewti ra. Yê Memedi cile de hewnê xo nêame, xo çarna na het u het. Wakıla xo Ele:

- Ero bira, bira Memed ewro çira hewnê to nino? Oncia çikê to esto?
- Mı ewro verê selxu de çiyê di. Ez ke tora vaji, tı mira qarına.
- Heq bo ke, ez neqarin. Hala vaze to çı di. Mı zaf merax kerd.
- Na nazniya mı Zêyne esta ya!
- Êê êê hala vaze, se kerdo Zêyne?
- Mı ewro a ve o çêrçiyê heru esto ya..
- Hala hala çı ise çêrçi esto wuza?
- Zêyne ve Çêrçi ra piya amey şî wertê birri. Mı, dızdiya şüne qayitê cı kerd ke, hayê kewtê têvırare jüvini phaç kenê.
- Wax! wax! wax! Hala qayitê! Hala qayitê! Xımalê Zêynê! Xımalê Zêynê, to o iş ki kerd! Heq ve to sano! Ero bira Memed, gervê mı, xorê hêsari zonê xo vınde, çêvêsaye! Nêbo to keşî ra çiyê vaze. Apê mı ke bıhesno Zêyne sare keno. Tı ki, bırayê mı, hêsarê xo vınde. Zêyna dızde. Zêyna gonewere to kisena. Xorê Zêyne ra durî vınde. Ez qedayê to bızêrî. Ez tenga to bızêrî. Hala roz ve roz sebeno halê mayê sêwu!

Zêyne hetê dewunê Dêsimi ra viye. Piyê xo qıskêkên de merdvi. Zêyne, dı bırayê xo eve muwa xora çê Apê xode vınetêne. Waxto viren bi, feqiriye u hêşiriye zof biye. Apê Zêyne isono de rınd nêbi, herroz - herroz cırê zulım kerdêne, dêne pıro, cıra mılıqı kerdêne. Zêyne ve mowa xora zê hêşir bi çê apê xode. Mowa Zêyne ve dimonunê xora herroz herroz verê dêsü de bervêne. Vêsan mendêne, têsan mendêne, vıran mendêne, şiyêne çêwunê cıranu de nun werdêne. Rozê cırana xo Fate amê vake:

- Erê Dêsmızı, hala bê tora çiyê vanu. Mowa Zêyne amê, vake:
- Hala vaze, tı savana, oncia çı kar esto?
- Nê-nê, kar niyo, iso de xêro. Na dewunê hetê cori ra zu mêrik amo, cinu fetelino. Tı ke mêrde kena, ez cırê xeveru rusnen.
- Erê Fatê ez mêrde kenu, hama hirê sewiyê mı estê. Kam yêno mı cêno ke..
- Ulle bille, mêrik zof rındo. Qewul keno keno. İyê deyî ki ciniya xo merda, dı teney çênê xo estê, to xorê qayitê yi sêwu bıke, cırê rınd vınde, o ki qayitê domonunê to keno. Tı ke rında, o mêrik torê rındo, merax meke.

Zêyne ve mowa hora zof sa bi. Dı roji ra dime mêrik ame, mowa Zêyne de qesey kerd, hurdêmêna hetu qewul kerd jüvini. Sewenême mowa Zêyne domonê xo gureti, dızdi remê amê çê yi mêriki. Mowa Zeyne hem qayitê sêwunê xo, hem qayitê sêwunê mêriki kerdêne.

A dewe de mowa Zêyne ra vatêne; ‘Dêsmızı’. Werte ra asmi serri vêrdi ra. Dêsmızı hona cênc u ruwale biye. Na mêrdê xora dı dimonê xo bi.

Zêyne endi biye pil, waxtê xuyê mêrdi ame. Şıye a dewe de “Qemer” vanê dêyde zeweziye. Qemer zof mêriko de fıqare bi. Zorê Zêyne dey sero bi. Zêyne ke savatêne, Qemeri hên kerdêne. Memed ve waya xora, xorê veng nêkerdêne. Xorê şüanêni kerdêne.

Zêyne hona çêrçiyê heru de erziyêne we. Rozê çêrçiyê heru, cırê fistan, puçi, morêki, gosareyi ardi, dızdi dızdi dayi cı. Zêyne herroz zu çêşit fistan, puçi, fanileyi kerdêne payi.

Ap Qemeri rozê veng Zêyne da, va:

- Nerê Zêynê, tı na fistanu, na puçu kotira ana kena payi?
- Zêyne hêrs biye, na qesewo ke vano:
- Nî, mowa mı mirê ardi. Mowa mı a roze şıye çê piyê mı, bırawunê mı mirê rusnayvi. Thowa to mirê guretê çiko?
 - Nıka çı adır kewto zerê to, hala qayitê!

Hêrsê Zêyne xêlê dewam kerd. Ora dime, uste ra şıye odıka xo. Ap Qemero feqir sas bi mend. Memed ve waya xora qe veng nêkerd. Uştı ra, şî odıka xode niştı ro, ora dime amey perozia xo werde. Ele malê xo kerd tever, berd çırayna, Memedi ki selxê xo berdi çıraynay.

Rozi, asmi vêrdi ra, endi payiz ameyvi. Hewa endi bivi serd. Memedi selxê xo kerdî tever, gureti berdi çıraynay. Rêyê qayit kerd ke, Zêyne hawa oncia wertê birri ra vejiye amê. Zêyne dormê xode şêr kerd, selxê Memedi hayê uzarê, tekıte amê lêwê Memedi de nişte ro. Tenê piya qesey kerd, oncia uste ra şıye tayê kolıyê xo gureti, şıye çê. Ameyvi çê, hama ters kewtvi zerê Zêyne; ‘Na layıki eceba ma dime nêdime..!’ Xofo de zof giran kewtvi zerê Zêyne. Eke bi son, Memedi selxê xo gureti ardi çê. Zêyne verva selxu şıye, selxi ardi kerdî zere. Amê, sarê Memedi phaç kerd, çımê Memedi phaç kerdî. Memed kerd vırara xo, va:

- Memedê mı, cigêra mı, wesa rında ? Memedi qe vengê xo nêkerd, aye va:
- Bê şime zere, tı nıka vêsana mı torê haki poti, bê bure.

Memed şi nunê xo werd, waya xo amê, ayê ki nonê xo werd.

Sodir rew ra ust ra Memed; nazniya xo nuno ronin ard da cı, Memi nunê xo werd, ora dime şi selxê xo kerdı tever berdi çiraynay. Endi verva perozi bi, selxê xo ardi ‘Hêniyo Sipe’ vanê, uwa zof serdine biye, zê kard biye. Uza uwa xo sımite, selxê xo uweday. Şi sereniya hêni de binê dare de nişt ro. Selxê xo ki amey dormê dêyde bive top. Bizêka xo gezale amê Mem bowe kerd, cêr ra hata cor, şiye şuya Memi bowe kerde. Amê kewte vırara Memi, vırare de meğel biye. Memi gezala xo phaç kerde, ora dime uza piya hewna şi.

Mem reyê çimê xo kerdı ra ke, Zêyne xapıka xo dest dera, sero vıneta. Mem hem zırça, hem

Tersa. Ust ra ke biremo, Zêyne nêverda. Nişte’ro Memedi ser, Mem kerd binê xo, xapıka xo vete este vilê Memedi, Memo nêçaro bılci x zof xeve tiya ke urzo ra, bese nêkerd xo bixelesno. Destê xuyo rast est’ra porrê Zêyne porrê daye kas kerd. Zêyne; lesa xo kılme biye, hama zof xırte biye. Zê miya estewurne biye. Xapa xo vilê Memi de kerde çipe, Memê nêçari bese nêkerd solıx bizêro. Zê milçike binê Zêyne de zerefiya u zerefiya, gıran-gıran can da!

Zêyna gonewere xapıke vilê Memi ra kerde ra. Çimê Memedi hona rakerdayê bi, çimê deyî day ca. Mem kerd vırara xo, guret berde hetê ceri de dalıki bi, wertê yi dalıku de zu golıki bi, berd kerd zerê golıki, şiye zu kemera gırse arde corde neve ser. Şiye hêni de destê to şüti, tekite amê çê.

Çê de kes çine bi. Bi peroz selxê herkeşi amey çê, malê her kêşi ame çê.

Waya Memedi Ele amê çê. Şiye zere de qayıt kerd, Mem çino. Zêyne ra pers kerd, vake; “mı nêdiyo.” Ele zof merax kerd, şiye çê cıranu domonunê cıranu ra pers kerd, yinu ki vake; “ma thowa nediyo.” Tenê ra dime apê xo Qemer ame çê, niada ke Ele hawa berverna. Ela mı, çêna mı, tı çıra berverna?

- Apo apo! Mem çino? Ne mem esto, ne selxê xo. Kes çino?

- Meverve çêna mı, ma nıka some fetelime, thowa nêbeno domono, hala koti hewna şiyo. Ma vêneme cême ame çê.

Ele, apê xo, Zêyna dızda gonewere, piya şi dormê dewe de fetelıyay. Qayıt kerd ke, selxê xo hayê dormê hêniyê sıpi de meğel biyê. Ele zof sa biye, apê xo ki zof sa bi. Voşti amey lêwê selxu de qayıt kerd, thowa Mem çino. Çüya xo uza ra, bizêka xo gezale hawa sero meğel biya. Nata-bota vengı Memi da, Memi ra veng nêveziya. Wertê dalıku, wertê bırukı de şer kerd, Mem çino. Ele oncia bervê. Zêyna dızde cambaziye ra bervê. Selxê xo gureti amey çê. Sarê dewe xevere gureti, pêro amey çê ap Qemerı de bi top. Vake:

- Zof era xover mekuyê, dimono, hala koti hewna şiyo, ma nıka pêro some piya fetelime vêneme ame, heq esto mebervê, neweriye.

Zerrê Ele tenê bi rehet, hama oncia bervayışê xo devam

kerd.

Ap Heseno Derg bi dewe de, vake:

- Sıma xevere piyê Memi dê, piyê xo bêro. Ma sarê dewe beme vıla, some her cawı de, her ca keme sayê. Heqi’ra omıdê xo mebirne. Belça Memed hona weso. Sarê dewe pêro piya bi vıla, şi fetelıyay hata son. Keşi thowa Mem nêdi. Sayê ke hard qılaşıyo ra, Mem kewto binê hardi.

Dı rozi ra dime piyê Memedi ame çê. Zof bervêne, dêne zoninê xoro, vatêne:

- Mı çitur nıa kerd? Mı dimonunê xorê wayirêni nêkerde.

Çêna xo Ele amê piyo xo teselli kerd. Vake:

- Urze ma pêro piya onca şime bıfetelime.

Oncia pêro piya şi her ca de şêr kerd, wertê bıru de, binê kemeru de, verê kowu de kêşi thowa nêdi. Xevere dê dewunê nejdı, yinera ki xevera de xêre nêamê.

Wertera heştê vêrdı ra. Pêroyine têselia xo bırnayvi.

Hama no bılci xo feqır kata şi?

Cendegê Memedi binê uwe de mosa, mosa bive zê meske. Kemera ke sero viye, a kemere gınê waro. Meyitê Memedi vejıya serê uwe.

Şanune mali, malê xo berd hetê Hêniyê Sipi, qayıt kerd ke Qılancıkı qıştenê. Pêro piya şi qayıt kerd ke, wertê dalıki de zerê uwe de mêtı aseno. Xevere dê çê Memedi. Piyê xo, waya xo, Ap Qemer tekıti amey. Amey ke çı qayıt kerê, cendegê Memedi binê uwe de moso, biyo zê meske. Sarê dewe pêro ame, meytê Memedi guret berd çê. Qayıt kerd ke, Zêyna gonewere ki ama berverna. Meyitê Memedi ard kemera teneşiri sero na ro. Sarê dewe; cêni u cuamêrdı pêro ameyvi, tayê bervêne, tayê jivêne. Uwe kerde germ, arde mêtıte Memedi şüt. Reyê qayıtê destê Memedi kerd, gırmıka xo ra nêbena. Piyê xo şi, gırmıke kerde ra ke, çı biveno.. Zerê gırmıke de porr esto. O porrê Zêyna gonewere bi.

Ap Qemerı, Ele ra çimê xo çarnay’ra Zêyne ser, Zêyne çinebiye, endi.

(Not: Bu hikaye yakın zamanda bizim köye komşu bir köyde yaşanmış gerçek bir hayat hikayesidir)

Note: Na Hakate Perloda Pitani ye têvernayışe jüene de çinêye we u kiritike diwankaran dime ra hetê serşıyaeyne ra jüyêne dêniye cı.

TEYNA JU QESE

Türkan ÇELİK

- Daka mı, alo, alloo, Dakam'.. !
- Heeeyy!
- Eyy! Ne dakıla mı, çı bi? Çıra hêni hersına?
- Ander destê mıra ğij bi şî, nêşikiyane ke pêbicêri.
- Hala hala, telefoni ra hêrs bena mirê qirena.. O çiko!
- Tı ke heq kena...
- Temam tamam dakıla mı, xorê yaraniye ken.
- Lacê m'...
- Çütiriya rında, kêfê to çütiro?
- Rındane Rındane, tı çütira? Çêneke sekene?
- Tı weş be dayika mı, ma rındime.
- Rınd rınd. Rınd ke şıma rındê.
- Dayê, ez meşte yen to an ita. Mı va, xebere bîdi, tı çımı yê...
- Weyêêê! Meyê meyê lacê mı. Ez nêni! Çıra ke, meşte.. Ez hona ucar a mane! Na germde... Daa êndi... Nê lacê mı, na aşme! Nê bawo, ma payiz de nime? Tı vana yen to...
- Dakıla mı, seba zımistan seba serdi nê, seba Ceylane...
- Wii wiii! Se bii! Se bii qundaxa mirê!
- Thawa nêbi, çêneke rında, merax meke. Ez ke amane derga- derg maya xorê vanane.
- Lacê m', qeda bicêri, ez daa nêwazen bêri, tı ki zana...
- Daka mı...
- Nê nê nê nê, lacê mı, qusurê mîde niamede. Zobina, çiyê de bin bîwaze, hama naye mewaze... Tı ki zana ez seba çiyê de bini lacê xo nêşiknen. Hama daa êndi... Mı sond do!
- Nê dayê, tı raşt vana?
- Qadayê to bicêri...
- Dakıla mı, tı veyva xo zana, zerrê dayê de thawa çino...
- Nê nê nê nê nê, lacê mîno delali...
- Êke hênu... Eee daka mı... Se bikeme... Canê to weş bo. Ma ki xorê ju hal çare vênênime... Tı weş be dakıla m'! Zobina mıra çiyê wazena?
- Lacê m'!
- Dakıla mı, çiyê wazena vace, eke ju waştene to çina, cadime... Beno?
- Qıdayê to...
- Xatirê to, hatan reyna. Çiyê ke lazım bi, mirê têl ke. Rınd qaytê xo ke, daka mı. İsonu ra dîr vînde, meşo lêwe keşî, xo bisevekne. Lew nan destê tora.
- Memiradiye! Lacê m'! Memiradiye qada u belay bicêri...

Cênika kokîme, telefon eşt serê meqeti, veciye teber. Her ca tîp- tari bi, aşme de niada. Aşme aşma newiye biye.

Astari, tariya asmêni de şenatiye kerdêne. Çımı bi pîrr, aşme u astari zerrê çımu de bi'ra hit, istiri (hêstiri) hurdi-hurdi amey war. Ebe berbiş, asmên de mobet kerd: Xora ju lacê mîno, roştîya çımanê mîno... Ez se bikeri! Usêni ki asmên de niadêne, çımê ey ki bibi pîrr. Sayê ke rüyê lac u maye aşma newiye de têlewe de bi. Hurdêmena ki serdeçiyêne...

Çêberê balkoni bi ya, Asle va:

- Kapıyı açıyorum, havasız ve sıcak oldu içerisi!

Usên, veng nêkerd. ebe destanê xo istiriye çımanê xo kerdî pak, vat:

- Çay kaldı mı?

- Var ama ısıtmak gerek.

Şiye zere. Ey ki xora nêdi ke çay germ kero, bışimo. Asle çıqa ke televzon de niadêne, hama goşê xo Usêni de bi. Ey ki, maya xo merax kerdêne, mebo ke inadê xo meşikiyo! Ê serd u pukê koy de teyna se kena! Hala zımistan! Ju dem de vengê do berz, tariyê şani de, bêvengiya zuzaxi de teqa:

- Düşün düşün yoktur işin, duvara işe gelirse çişin! Oldu mu ha! Oldu mu şimdi! Düşün düşün yoktur işin, duvara işe gelirse çişin! Oldu mu ha!

Vengê budelayê tağê bi. Gıran gıran raya xode şiyêne, ancia vengê xo kerd berz, qeseyê sata bine vati, şî; çım ra bi dîri, vengi ki pıra pıra bi dîri u bîriya. A seate, waxto verêni ra ju dem ame aqlê Usêni:

Asle u Ceylane şibi AVM, a roce zerrê Usêni zaf tenge de bi, çike, qesanê cêniya xo zerrê maye şıkıt bi. Bude-layê tağê ki sulandu de xorê çimi- mimi dêne arê. Usêni ki verê çêberê xode pawu vînetayê bi. Dem be dem çım eştêne balkone xo, çê xo... Çı ke maye çê de biye, ancia qayt kerd bi ke hawa balkon dera, ebe zerrevêşayiye budelay de niadana... Usêni, xo- xode vat bi, eceba maya mı çı fıkırnena? Eceb lacê xo ki zê ni budelay u bêkesi naçar vênena! Tam o waxt, budelay vat bi:

- Kaşka ke maya mı ki lewê mîde biyêne...

- Usên, şaş bibi mend bi. Çike çımê dey, ey serde bi ki. Budelay qe sarê xo berz nêkerdbi, kesi de, qe ju cayê de nia nêdaybi, zê lal u kheru bêveng kar u gurê xode bi. Maya Usêni ki balkon de nêdibi, hama a qesa vatbi, de-meke diyo, ya ki... Qe ju waxt vengê ey qesey kerdene ey, ebe a tore, zê mordemo weş nêheşnaybi. Hama... Ey hêni vatbi, anciya çım eştbi balkon, maya xo çine biye, şibi zerre... Ey ki şibi hetê budelayi, persa cı kerdbi:

- Maya to esta?

Budelay vatbi:

- Maya mı qe çinebiye ke! Qe çinebiye! Qe! Tı zana, mı

qe cıcikê maya xo nêlto...

Hêni çımanê Usêni de niadaybi ke, zerrê pışikê Usêni kerd bi parçe u pinçik. Çımê budelayi, sayê ke zerrê dengizi de çikêne, hêni qaytê rüyê Usêni kerdêne...

Budelay, roc miyan de qe qesey nêkerdêne. Sayê ke eyra gore, xerca eyra qe kêş çınêbi dormê deyde, o dina de tık- teyna bi, her kes o diyêne, ey kes nêdiyêne. Zaf keso de mılayim bi demanê xuyê weşu de. Hama eke o waxt, a dem ke amêne: hêni kotêne tengiye, hêni sebrê xo xelesiyêne, dêsê çêyi amênê ey ser, ban sarê serde çerexiyêne çerexiyêne çerexiyêne, hêni giraniye niştêne ser ke, xo teng eştêne teber. Şiyêne, şiyêne, şiyêne, herbi-herbi kamci hetê tağê ra şiyêne nêzanitêne... Hatan ke amêne teqiyayış, leşa xo biyêne zê tendura adırine, sarê xo biyêne tholo huşk, o waxt qafika xo guretêne mabênê destê xo, hêni vînetêne. Ju ca ke di, niştene ro, ya ki binê ju dare de, verê ju dêsî de vînetêne, key ke ame'ra xo... Nafa ki ebe huyayış hurdi- hurdi qesey kerdêne. Qesey kerdêne, kotêne raye, huyiyêne qesey kerdêne, do dıma ki qesê pilu, qesê vêrenu vatêne. Hama peyde ki ebe xo zobina qesey imiş kerdêne u vatêne; her cayê tağê de feteliyêne... Vatêne u feteliyêne... Key ke zerrê xo rınd bi thal, hona şiyêne quncikê xode kotêne ra hatan şande... Usên, xesretiya xo anıt, astikê pırneke janda, xo- xode va: A roce a seate de baqılênia budelay, budelay serde biye, mıra zaaf zaaf baqıl bi... Hande ey ki...

Uşt ra kot zere. Leşe ra hande çinebi, hama çım- buri hurêndi de bi, yê Usêni. Asle ki hermetê da rındêke biye, Ceylane ki şiyê'ra bi pırıka xo. Çımı zê çımanê pırıke, zê gola keske bi, leşe bari u derge...

Asle niada ke mêrdê xo ame salon, vat:

- Ayaktayken Ceylan'a bakar mısın? Terlemiş olabilir, pencereyi kapatmadan uyudu...

- Usên şî çêneke de niada ame. Asle persa cı kerd:

- Nê diyor annen, gelecek mi?

- Gelemezmiş...

- Söylemedin mi işe başlayacağımızı?

- Fırsat olmadı.

- Neden?

- Çok kırılmış...

Asle veng nêvet, hêni çımı televzon de mendi. Bado, damış nêbiye vat:

- Eve başkasını alamayız, insanlar havalar ısındığından beri her yerdeler! Uzmanlar uyarıp duruyorlar! Bu durum çok tehlikeli! Bakıcıya güvenemeyiz! Neden ısrar etmedin?

- Israr edemezdin. Kaldı ki haklı...

- Evet, annen haklı ama bu benim haksız olduğumu göstermez...

- Yani!

- Yanisi şu aşkım: Benim yaşadıklarımı... Biliyorsun işte! Kaldı ki hayatının hiç bir alanında işine yaramayacak olan bir şey, ben annene yapma dedikçe çocuk daha da çok... Konuşturma işte! Aynı şeyler.

- Şuna hep aynı saçmalamalarım desene! Biz seni anlı-

yoruz, ama sen annemi anlamıyorsun, beni de... Hatta kendini de... Hayatımız geçmişimiz...

- Anneni ikna etmeliyiz!

- Et öyleyse! Kırdığın kalbi onaracaksın. Bir özre bakar. Durumu açıkladığında, Ceylanı böyle bir tehlikeyle baş başa bırakır mı sanıyorsun?

- Söyleseydin o halde!

- Bak canım, annemin içi içini yiyordur. Annesiniz, birbirinizi anlarsınız, aç telefonu anlat durumu... İki letmeyecektir.

Asle naçar biye, çı ke şeş rocê ra dıma duri ra guriyêne daha êndi xelesiyêne. Hurdimêna pia gereke şêrê serê kari, uca ra bıguriyê... Hokmet vat bi: Kovit 19 rocanê germu de dayêna bena sukut, her kes her cade beno serbest, şono kar u gurê xo. Hama ju bini ra duri vinderê, pakeniye ser zaf vinderê, ebe maske fek u pırnıka xo rınd qapan kerê... Teyna kar u gure nê, ni qesu amêne na mane ki: iyê ke wazenê şêrê tatil, şêrê çarşı u AVM'u, her ca pırr bo, isoni çımı- mımı bıcêrê, her çı bıherinê, qezancê bazarganu bo, çerxa ekonomi bıçerexiyo... Coka Asle zaf xof kerdêne, hem seba xo, hem seba Usêni, zaferi ki seba Ceylane... Çıke korona zaf çiyê de xırabine biye...

Ebe usıl uşte ra, şiyê telefonê xo guret, numrê vıstewriya xo nuste kerd u berd goşê xo. Telefon dı rey cımtene ra dıma, bi ya. Asle vat:

- İyi akşamlar anne, nasılsın?

Tayê bevengiye ra dıma:

- İyyem kızım, sen nasılsan?

Vengê maye, xori ra amêne, bêzerriye qesey kerdêne.

Veyve sifte nêzana ke sa vaco, vıstewriye ki goş da aye.

Ancia waxt bêvengiye de vêrd ra, dodıma veyve vake:

- Anneciğim, ne olur kusuruma bakma. Ben o an... Biliyorsun işte! Konuşmuştuk kaç kez... Ceylan o türküyü... Okulda ya da arkadaşlarıyla oynarken söyler de... Oturduğumuz yeri biliyorsun...

- Heya hey a çêna mı, heqa to esta...

- Anne, biliyorsun pandemiden dolayı evden çalışıyorduk. Önümüzdeki hafta şirkette çalışmaya başlayacağız. Eve bakıcı alamayız, ortalık çok fena, Ceylan için...

Vıstewriye helmê xo pêguret ebe usul vat:

- Nê nê çêna mı, kesî mecê zere, qundaxa mı nêweşiye cêna! Gelirem gelirem Usên rê vace, bêro. Gelem, kızımın yanında durirem... Kızım!

- Sağol anne sağol! Ellerinden öperim.

Vıstewriye u veyve ke qesey kerdêne, çımê Usêni bibi pır, hebê mendbi ke iştiri bêrê war.

Usên şî, maya xo gurete arde, veyve u vıstewriye amê were, Ceylane zaf biye şa. Amêne şiyêne pıloşiyêne piri-ka xoro, vatêne:

- Babaannem, iyi ki geldin. Seni çokookk özlüyordum!

Weşiye de zerê honikiye de rocê xo derbaz kerdêne...

Asle her roc nêşiyêne kar, dı roci guriyêne, ju roce çê de mendêne.

A roce Ceylane rew ra uşte ra, şiye odıka pirika xo. Vake:
- Babaanne, ez, zanê ma zanane. Ez, zanê ma musane.
Nayê ra dıma her cayê de, çê de mekteb de zanê ma qesey kenane.

Pirike tersê, ebe xof vat:

- Wiiii! Qedayê to, hışşş! Maya to heşnêna!

- Duyarsa duysun babaanne, ben artık on yaşıma giriyo-
rum, annem bana karışamaz!

- Haa hooo! Damayê ezê! O çiko? Qızım, torna mına
delale, hiç öyle olur! Sen daha küçük!

Ceylane:

- Ez zanê ma zan...

A, çêber ju demde bi ya, Asle vengê çêna xo heşna, amê
ke hêrs bo, qesê Usêni ame'ra viri, xo vınderna, ebe ven-
go berz vat:

- Hadi kalkın! Kahvaltı hazır!

Pirike u torne çimê xo zê awreşo roştiye de mendoği ya
kerdbi, hêni mendbi!

Asle, hetê ra ara kerdêne hazır, dolab ra çi-mi vetêne,
ardêne masa ser de nêne ro, hetê ra ki herêdiyêne... Hama
kami rê herêdiyêne nêzanitêne. Xorê! Eyrê! Dinarê! Qed-
erê şıay rê... Mezgê xode Ceylane biye, çıra hande hewes
kerdêne, çıra hande kotêne zani ser... Zê domaniya xo, no
çiyê de senen bi! Aye ki zaf hewes kerdêne, zanê maya xo
bımuso, ju dıdı hirê çar phonc, şeş... Xo, xo-xode reqemi
mordene de diye:

- Amaaaannn! Bu da nesi! Vat.

Hama hama her çi bibi tamam. Serê xonça sêr kerdêne
ke, a roca beteriye ame aqıl! Malımo xırabın, cetvelê...

Destê xuyo çep zê a roce janda, çimi bi pırr... Vake:

- Kahvaltı hazırrr. Hadii geliin artık!

Vengê xo tayê lerzoğ veciyaybi.

Pirike u torne bêveng amey sıfrey ser.

Xêlê waxt xeceliyay ara serde. Vistewriye u çêneke jubin
de niada, dızdeni dızdeni huyayış u çım-şıkıtayene ra şi
salon, Asle mutfage de mende. Qabi eştêne makina, hama
aqılê xo kotbi têwertê... Hatan na çax nêvatbi: Ê malimê
zulumkari çıra hêni kerdbi? Derdê ey çıkbi ke? Teyna ju
qese bi, ju qese. Seba ju qesey, mordem qe... Ebe na tore
karê xo qedena, peştemala xo vete, darde kerde. Peşkira
xetına ra dı pelgi cıra kerdi ke, destê xo züya kero, ancia
ame viri: seba ju qese... Hetê ra şiye salon ke, viste-
wriya xorê pers kero, qewa şimena, ya ki nêşimena. Eke
amê verê çêberê saloni, vengê do xırabın veciya, vake;
guuurr rr guuurr rr guuurr rr... a hard lerza, lerza, lerza!
Kokime çikê, vake:

- Wiyiiii, no çiko, wiiii wiyiii! Heqoooo tı esta, ya
wayirê hard u asmêni, tı esta yareviii! Kafkaf kaf! Kaf kaf
kaf! Kaf kaf kaf!

Ceylanê ki çikê:

- Anneciğim! Babaanne! Çok fena!

Asle xo şaş kerdbi, çimê xuyê qereyi gırs-gırs kerdbi ya,
qirêne:

“Xızır! Xızır! Xızır! Anneciğimmm! Evleer yıkılacaakk!
Durmuyoorrr! Ceylanııııı! Xızır! Xızır! Xızır!

Durmayacaak!

Kokume vatêne:

- Kafkaf kaf... Kaf... Heqooo tı esta ya reviii...! Kaf, ka...
Kaf ka... Şıkır şıkır şıkır şıkır hawo qedino, hawo qediya,
thawa nêbi... Thawa nêbi, çêna mına delale... Asle! Heqo
bextê to derime!

Ceylane, dayêna şaş bibi, hêni mendbi! Qaytê maya xo
kerdêne, qaytê pirika xo kerdêne, biye'ra huşk u cayê
xode zê kemere mendibi. Maye u pirike resti cı. Maye
piloşiye, pirike ploşiye'ra cı, hurdimêna ju fek ra:

- Kızım, çêna mı, kendine gel, geçti, bê bê şimê çêna mı,
hadi kızım kendine gel! Dışarı çıkmalıyız!

Vengê ma u vıstewriye lertzêne, zani u leşa dinde teqat
nêmendbi, seba çêneke bêli nêkerdêne. Telefonê Ceylane
cınıt. Xora her dem dest de bi. Çêneke kerd ya, vengê pi
amêne:

- Ceylan! Kızım iyi misiniz? Ceylaann! Kızııııı! An-
nen, babaane...

- Baba! Baba! Babaanne, baba!

- Wax! Vake pirike: - wax çêneke aqılê xo şaş kerd!

Usêênnnn!

- Baba! Babaanne! Baba! Annem de dilimizi biliyormuş!
Haklıymışsın biliyormuş! Artık gizli gizli konuşmamıza
gerek kalmadı...

Asle qe haşarê xo nêbiye. Xafilde zırçê:

- Çabuk olun! Çok fenaydı! Çok fenaaydın! Dışarı, hadi
dışarı! Tekrar olabilir!

2020

KULIKESUR

Cansu TAKAK

Rozê ju mordemek bi, hire teney ki lazê xo bi. Mor-demek ju roze beno nêwes, dî hire roji maneno ke bımıro, hire lazunê xo dormê xode top keno, cırê naşıyat keno, vano;

- “Sıma, eke ez merdu, ha koyi ser meşerê!”
Dıma mordemek mıreno, hire lazê xo endi serê dina de tım teyna manenê. Dı roji vênênê ra, hire roji vênênê ra, serre ve serre vênena ra, hire lazêki benê pili. Bırawo pil, dı bırawunê xo cêno lewê xo, vano:

- “Mı zof meraq kerd, piyê mı marê çayê vat;
“Sere ha koyi meşerê!” Meste ez son, ala ha koyi sero çı esto, niadon yon. Sıma tha de vınderê, keşı ra thuwa ki mevazê.”

Bırawo pil gıneno raye, koy ser sono, hama peyser nino. Dı bırayê xo meraq kenê endi:

- “No ça nêame, çık bî?”

Bırayê werti bırayê qiji ra vano:

- “To çê de vınde, ez ha koyi ser son – yon.”

O ki sono, peyser nino. Name bırayê qızı Kulikesur bi, O ki çê de tek teyna maneno. Endi roji rozu ser vênênê, o ki eve meraq gıneno raye ser sono. Senık sono, jêde sono, beno vêsan. Çımê xo qapa benê vêsaniya ra. Bado rastê ju çêyi yeno. Niadano ke lozıne ra dü vejino, sono yi çêveri cineno, kes çêver ra nêkeno. Kulikesur reyna cineno, veng nino, peyeco y eve veng vano:

- “Sıma meymanê haqı qewul nêkenê?”

Dıma wayirê çêyi çêver rakeno. Kulikesur vano:

- “Ma be xêr di!”

Wayirê çêyi ki vano:

- “Xêr be sılamet!”

Kulikesur sono zerê çêyi. Wayirê çêyi yeno Kulikesuri ra pers keno, vano:

- “Tı vêsana?”

Kulikesur vano ke:

- ”Heya, ez xeyle zomono ke raye de yon, biyu vêsan. Eke nonê to esto, biya, ez buyi.”

Wayirê çêyi sono zere de non-thoraq u most ano verê Kulikesuri de nano ro, vano:

- “Çı besekena yi buye, non ya ki most.”

Kulikesur niadano ke non husko, most ki kufe esto ser. Kulikesur endi a het çerexino, o het çerexino xo-xode vano; “Ez çitur borine ni non u mosti..!” Dıma zerê noni vezeno, mosto ke tose de zerê noni sıkınenı cı, non u most pia weno.

Wayirê çêyi yeno niadano ke, Kulikesuri vêrê xo kerdo mırd, vano ke:

- “To çı kerd ke, non u most pêro werd?”

Vano:

- “Mı hên kerd, nia kerd werd”.

Wayirê çêyi beno sas maneno, eve huyayis ra vano:

- “Naza kam ke ame, jê to aqıl nêkerd ke non u most pia boro, pêro ki geste merdı şı.”

Kulikesur eve bêvengiye zerê xode vano ke; Demake dı bırayê mı amê naza seveta gestun ra merdê. Sonde beno, ağa vano:

- “Kulikesur, naza vınde, qey cayê meso, lewê made vınde, to mordema de baqıla.”

Kulikesur tenê nata yeno, bota sono, dıma qerar dano cı, vano:

- “Ağa, ez lewê tode vındon, hama dı bırayê mı bi, tu yinu zana?”

Ağa vano:

- “Kulikesur, to nıka so rakuye, meste zof karê ma esto.”

Beno sodır, ağa sono gawu ano tever, nıre dana’ra herme, hengaj ki keno bınê çengi, vengı Kulikesuri dano:

- “Ala bê, torê çiyê van!”

Kulikesur sono lewê ağay. Ağa vano ke:

- “Ez nıka kutikê xo verdan ra, o ke kata sono; uza mırê cite bıke bê çê”

Kulikesur gawu fıno’ra xo ver, eve hengaj dıme ra sono. Kulikesur yeno na het, sono o het, ‘thuwa naza cayê cite niyo’, vano, eve hêrs ra, nıre sıkınenı keno hurdı-murdı, nana’ro serê gawu, ano çê. Ağa ki verê çêveri de vıneto, vano:

- “Kulikesur to xêr ama, sekerd?”

Kulikesur vano:

- “Ağa, mı thuwa cite bese nêkerde, cêruno ra amu çê.”

Ağa vano:

- “Thuwa nêbeno, canê to wes bo!”

Beno sonde. Çêna de ağay bena, çêneke nata yena, dota sona, piyê xora vana:

- “Mıja mı ama, mıja mı ama!”

O ki heredıno, cıle de beno, vano:

- “Kulikesur urze na çêneke bere tever!”

Kulik urzeno ra, çêneke beno tever, mıja xo bıkerı. Çêneke hem zırçêna, hem çikena. Kulıksur heredıno:

- “Mıja xo bıke, mıja xo bıke, şime zere!”

Çêneke oncia veng ra zırçêna, tavi ağa çêna xo hesneno, zere de veng fıno’ra xo:

- “O çıwawo, a çayê mıja xo nêkena? Sıma çayê nêyenê, kotı mendê?”

Kulikesur yeno zere, Ağay ra vano:

- “Ağa, çêna to mija xo nêkena!”

Ağa ki vano:

- “A çêna kutiki bijê, çhîr-vîrr ke, bierze bê.”

Kulikesur sono lewê çêneke, çêneka hona mija xo nêkerda. Kulikesur ki çêneke cêno çhîr-vîrr keno, erzeno uza, yeno zere. Ağa vano:

- “Kulikesur, çêneke kuya?”

Kulikesur vano:

- “Ağa, çêna to mija xo nêkerda, to mira va; “Çêneke çhîr-vîrr bike, bierze bê!”, Mî ki hên kerd, peyser amu zere.”

Tavi çêna Ağay mîrena, benê ju cayê de danê we.

Werte ra hire roji vênê ra, beno sonde, ağa vano:

- “Kulikesur yi mangêy vêsanê, so simerê gawu cide bê.”

Kulikesur sono axure, tenê çiyê keno ver, yeno. Xeyle zomon ke vêreno ra, Ağa vano:

- “Kulikesur urze so niade, gawu çiyê xo werdo - nêwerdo?”

Kulikesur sono niadano ke gawu çiyê xo nêwerdo, tekne- no yeno çê, ağayê xora vano:

- “Gawu çiyê xo nêwerdo, simer arre de vine- tewo.”

Ağa ki vano:

- “So, o waxt, sarê gawu arre ke bê, gay çiyê xo borê, simer borê.”

Kulikesur ke reyna sono axure, nafa sarê gawu pêruna cira keno, zerê arre de rindek nana ro, yeno çê. Ağa vano:

- “Kulik to sekerd?”

Kulikesur vano:

- “Mî sarê gawu pêro kerd zerê arre amu.”

Beno sodîr, Ağa sono zerê axure, eke çimê xo çî bivêno; Gayi butu sare birnayeyê. Destê ağay de, ne gay, ne mal maneno. Ağa endi Kulikesuri ra çîtur bixeleşîyo, hesavê dey keno. “Çîtur, çîtur bixeleşîme” vano, sarê xo daz- neno na mesela sero. Rozê veyve beno. Ağa u cêniya xo sonê veyve, Ağa Kulikesur rê vano ke:

- “To verê çêveri de vînde, ita ra cayê meso!

Phoştia xo verê çêveri sane ke, nêbo kes bêro şêro zerê çê ma.”

Kulikesur ki çêver phoştia xora giredano, o ki sono veyve. Ağa niadano ke, Kulikesur hawo wertê veyvey de reqeşîno, çêver ki phoştia ra, vano:

- “Kulikesur to sekerd?”

Vano:

- “To mira vake; ‘çêver ca meverde!’ Mî ki ca nêverda, phoştia xora tey ard veyve.”

Veyve endi qedino, sonê çêke; çî bivînen...! Çê talan ker- do. Kutik koto zere, qatîg werdo. Mal-gay pêro kutê zerê çêyi. Zerê çêyi de thuwa nêmendo. Ju torvê ardi u tenê ki run mendo, zovîna thuwa nêmendo. Ağa sonde cêniya xora vano: Kulikesur peyniya ma ano. Tî so na ardu biya mir ke, sonde non poze torve pîrr ke, na tawu ra şîme. De

mevînde so! Cênike sona non pozena. Hama çiyê ke ninu qesey kerd, Kulikesur hesneno. Tavi sono tenê non tever de nano ro, yeno çê. Tenê non ki torve de mendo. Ey ki serê sarê xode nano ro, sono kuno cî, kuno ra. Ağa cêniya xora vano:

- “Kulikesur koto ra!”

Eve bêvengiye torvey cênê phoştia, sonê. Xeyle raye ke sonê, kutiki dorme ağay cenê. Kutiki na het ra yenê, o het ra yenê, Ağa tey bas nêkeno, vano:

- “Keşkêna Kulikesur ita bîbiyêne!”

Eke hên vano, Kulikesur veng vino’ra xo u vano:

- “Ağa, ezo ita ru.”

Kulikesur kutiku ra her ju, ju hetî ser erzeno.

Xeyle raye sonê pia, cayê rastê ju pîrdi yenê. Ağa cêniya xora vano:

- “Cîla Kulikesuri verê pîrdi de rake! Sonde ke bî, ez lingu de cion, to ki destu de bijê, ma ey bîrjîme zerê çhemî, ney ra bixeleşîme. Nêbo ke, no ma bîkiso.”

Kulikesur oncia hesneno. Eke beno sonde, Kulikesur Ağay kas keno na hetî ser ano, o ki sono hurêndia Ağay de kuno ra. Desta sodîrî de o ve cêniya Ağay ra, Ağay erzenê uwe. Sodîr cêniya Ağay urzena ra, vana:

- “Kulikesur Ağa kuyo?”

Vano:

- “To lingu de, mî ki destu de guret, ma Ağa pia est ve uwe.”

Vana:

- “Kulikesur to sekerd? Tu Ağa xo kîst?”

Kulikesur vano:

- “Sîma ki dî birayê mî kîştê, no hefê birawunê mîno.”

Cênike vana:

- “Thuwa nêbo, tî mirê thuwa bîkerê. Se kerime, endi vêrd ra şî. Ağa hên bî, nîa xîravîn bî...”

Kulikesur sono astorî ano, beno aspor, cênike erzeno peyê xo, cêno beno çê xo.

Note: Na Sanike Perloda Pitani ye têvernayîşe jüene de çînêye we u kîritike diwankaran dîme ra hetê serşîyaeyne ra jüyêne dêniye cî.

Ercan ÇETİN

Çiyê beno çiyê nêbeno. Dî embazi benê. Piya şinê ko. Seydwanîyê. Jü embaz zaf xayin beno, vano ke; “Se kera bikera ne embazê xo bikişê; qando ke cêniya êy embazê zaf xaseka, bejne aye derg û bariya, porê aye siyayo, çimê aye khoyê. Zıwanweşa, delala, xezala, khavaniya, çelenga, zanaye ya.”

Ê embazê xo pey ra tıfing nano pa, kışeno.

Wexto kê Embazê xo kewno erd, destê xo nano teli ser, vano:

- “Teli, teli, boka tı na gonîya mı vîni nêkerê. “

Embaz huyêno, vano ke:

- “No teli do senê persê to bîkêro!”

Yeno kêye, zuri keno:

- “Embaz kemer ra perra, merd.”

Roc raverêno, zey ê xayinê beno, a cenyek gêno. Dewran ravêreno. Çhar, phanc qıçekê (domanê) inan benê.

Rocê kêberi ver de roşenê, nê çay şimenê. Va yeno, têliyê de huşk ano keno verê kêberê inan. O mêrdek o waxt huyeno. Cêniyeka cı vana:

- “Tı qandê çı çı wiyenê?”

Zaf vera eydê şona, gêrena cı ver.. Vana:

- “Se biyo, nêbiyo mîrê vace.”

Mêrdek vano:

- “Mesele wîniya. Mêrdey to mı kışt. Ey waxto ke kewt herd, vat kî: “Teli teli tı gonîya mı vîni nêkerê. Aye ra ez vîyaya.”

Cêniyek dari gêna, nana ey sere ro, uca de ey kışena.

Hêfê mêrdey de xo gêna.

Vanê; Yê kesi, kesi rê nêmanena.

ŞİTÊ ŞÊRE

Kaan DOĞAN

Vanê, waxto verên de jü padşa zaf nêweş kuno. Jü hekim cîrê vano ke:

- “Eke tı wazena weş u war bê, gere şîtê şêre bî-şimê.”

Xulam u xîzmetkarê padşay qederê jü aşme peleşinê şîtê ro ki, oncia ecîz manenê. Dîma aşmê mordemanê dey-ra jüyê de ceresur u bêtêrs êno, xo erzeno verê lînganê padşay u vano:

- “Ez anu, heqberê na mesela vecînu.”

Mêrîk ebe tepere kuno raye. Heta deşt u yabani, ko u gêrişî şono, raştê jü şêre êno. Mêrîk goş nano lesa xo ser ke, şîtê daye se fino’ra xo dest. Peyniye de şêre pê cêno u doşeno. Padşa ke ebe kulenga şîti xaftîla ey verniya xode vêneno, hekmete kuna cı u tilê serê xo beno.

Çiyo ke mêrîki karê xo ard’ra ser, endî xordadi keno.

Ezayanê dey jübîni de têverver şonê. Dest vano “Mı dît!”, lînge vana “Mı ard!”, zerri vana “Mı weqer kerd, jiatine kerde!”, zon vano “Mı kerd!” Ezayê bîni zoni ra vanê:

- “Ma bîra, to se kerd?”

Zon vano:

- “Hala vînderê, êtır kerê.”

Mîzawîr u çîmetengi ki pêro uca de padşay rê vanê:

- “No mêrîk pê to xapneno. No şîtê herano, ê şêre niyo.”

Padşa beno hêrsîn u textê dey gînenî werê, hîni wazeno ke mêrîki helak kero, bikişo. Ezay bêzar u neçar u destebîr manenê. Pêro pia zoni ra vanê:

- “Tı vengê ma padşay rê bîresne. Ma tengiye de meverdê, nê derd u khul - kerb u kedêri mara dîri fiye.”

Naye sero zon padşay rê vano,

- “Eke tı wazena ke rînd bîzanê, no şîtê şêrano, ya ki ê herano: o çağ jü kemere esta, cîrê vanê ‘Peroce’. Zaf kemi u nadîra. Na kemere bîcê xo dest, berze zerê şîti. Eke kemere avarde şîye, o şîtê herano. Eke avaro ame, ê şêro.”

Padşa pêtîna kemera Peroce pê cêno, destê xora verdano, Peroce gînenî zerê şîti ro. Kemere êna we. Padşa zaf şa beno, barê çî-mîy u xelatî dano, jü xeftanê de zernîne ki dano pîra, mêrîki ruşneno çê xo.

Het: Xoşan/ Gimgim

Çime: Memê Xwedîday

Tarix: 18.12.2013

Arêker: Kaan Doğan

BARKENO

Veraroc KARUL

*Kılîdê dewe guret mara
Beri caday, herkes uca ra vet
Dest u payunê mîde nêmend qewet
Barkeno, hama çimê mî dewe de mendi*

*Asmên beno ting u tari, hewr bermeno
Serê zerrîa mîra laser şono
Dışmen biyo har, çîra nêvîndeno
Barkeno, hama zerrîa mî dewe de mende*

*Seyidê ma mezelê xode nalenê
Enî zalimî çîra goştê ma wenê
Ne homayî ra, ne zî isoniye ra tersenê
Barkeno, hama sarê mî, seyidê mî mend*

*O rocun dîma ra, çîmun' mî hewn xovira kerd
Roc be roc enî deci zerrê mî werd
Mîrê werteyê emnanê zî beno serd
Barkeno, hama hewnê mî dewe de mend.*

*Note: Na Kılame Perloda Pitani ye têvernayîşe jüene de
çînêye we u kîritike diwankaran dîme ra hetê serşîyaeyne
ra jüyêne dêniye cî.*

BÊMÊCAL BÎALEQÎYÊ XO

Wisiv PîRBAB

*Caro mebe layê manika sarî
Xora ver to kenê adirê harî
Qomu kamîye rê kenê dendarî
A waxt nîsenê to, jê herê barî*

*Berlingon de mebi kutîko hoştî
Qayê bişînasne dismen u doştî
Xo çimî ya bivîne tarî u roştî
Salagunê sarî meke xo phoştî*

*Qa êndî xo bizane berê hêrî
Kes tû nêkeno rîyê tuyê qerî
Sebata lipir u zernonê zerî
Ero mebe lewlesê der u bêrî*

*Royê xo bike jê hemgênê mêşî
Xora meskine caro zerya kêşî
Cîhan ra vilake zonê xuyê weşî
Dendar meso binê herdê dewrêşî.*

AX NUPÊLDA

Yusuf SARI

I.

*Tı koyonid, yo villika sipiya
Tı gilcê dâronid yow pel newiya
Tı yow milcık biya
Zerê halinid nêwi çim xu kerdiba a
Çim tu sê şowon sâb'
Gijik tuyo kej, sê velg dara vâlerı b'
Tıbın şiliye wesarı d'pêl xukerd a*

*Ax Nupêlda
Tı villikê Dersim ba
Tı awkê çimon Munzur ba
Tı zıracê ver çhemon ba
Qelb tu ser gulsur kêrden a*

II.

*Ax Nupêlda
Guênê tu dalpa dalpa rîşê êrdır
Xeberey mêrgi tura
Vorê koyoni Dersim hellê
Wêlat ser tij şı abon
Azmin kêwı bı tari
Çhem Munzur tu dım berma
Xu da kerron kaşonır
Dej tura xu da gêliyon xeronır*

*Ax Nupêlda
Tı tor' viç-viçê milcikona kêy kerdên
Tı awkê inon serdınon şımitên
Tı tor' waron u pızbelikon a... kêy kerdên
Tı villa vêvika sur bı a
Tı hercê welatıd pêl xu kêrdıb a*

III.

*Ax Nupêlda
Tı şıya, perdê kêy tu qıpat bı*

*Şok ruêj, tor çimon tuya şı abon
Mevind vırarê xu, deston xu ak'
Wa hewê koyon o serdın tu ber
Howron sıpiyon ser
Koyon berzon ser...*

*Ax Nupêlda
Qıç wêlat semed tuya bermên
Ey gulsurıg tu kêrden gılon xuya
Ey gul hê bermên
Tı nina vir bêyiş Nupêlda
Vısnê tu wêlat ser monena...*

IV.

*Qelbê tu, ını waronid erzên
Lekê êngışt tuyê qıcık
Vıllikon suron, sıpiyon, newşınon... sêr asên
Nupêlda ruhma bı tu bêkes mend
Çımma bı tu, mon hêsrônıd mend*

*Ax Nupêlda
Tı şıya namê tu koyon sêr mend
Henêy dêst tu, qêron sêr mend
Têyr wêlat venda tu don
Gilcê dâron wênda tu don... Nupêlda*

V.

*Ax Nupêlda
Tı şıya, çimon mad' hown nımend
Tı şıya, astarêy tu dım bermêy
Tı şıya, vor ser guên rîşê
Tı şıya, qıc wêlat tu ser bermêy*

*Ax Nupêlda
Tı vılikê wêsaria
Tı worê Dersimia
Tı awkê çimon Munzuria
Tı pızbelikê deşton u koyona
Tı hêsr çimon wêlatia
Tı milcika pêl şıktiya, birindara
Tı yow villê cennetia ... Nupêlda*

DEWRÊ JU SERRE

Bariş ARSLAN

*Usar amo kowanê ma
Şenatiye kuta dewanê ma
Vare vileşina ro sona
Jêdina awa deranê ma*

*Hawtemal yeno sifte
Dar u ber yeno sizde
Hardo dewrê beno newe
Bena kilm endi sewe*

*Kenger sarê xo dano we
Xocani endi benê khêwe
Rîbes puskulu sanenê
Dewîji hêgawu ramenê*

*Koka kunkori de sungi bereqinê
Wortê çaliyu ra zaranci seleqini
Tije bena berz bena şiren
Vare vileşina ro, koyi belekinê*

*Asma mezeli ke yena
Xêrê merdanê xo dana
Fîçege xemelnena çê de
Dayê sero kîlamu vana*

*Asma amnania verêne
Vasê merge çineme
Hêgayi sare vezenê, benê derg
Sîlku keme magul u tekeme*

*Asma amnania peyê de
Cuyin çarnêne virêni de
Duzu de vas biyêne husk
Gurenayîs ra ma vetêne risk*

*Payij pelê daru rîşinê
Kowu ra dîmagi, goni vişinê
Mal naxir oncinê zere
Mangi, mîsîn zere de doşinê*

*Zimistan ke yeno
Her ca sîpi kêno
Serre qedina sona
Serra newiye rîndiye ana.*

ROYÊ ADIRÎ

Alex ÇELİK

*Royê adiri
Serde ro dano çelê zimistani
Zimistan,
hukmê xo zêde girano
waxto kî êno xezebe
xo de xo pêsneno.
Vano; ez hukumdarê mevsimana
Kes çiyê nêşkino verê mîde tebera bîseteliyo
Tay heywani nêşkinê,
xorê kunê qula binê hardi
tay de sera vîndenê
çermê xo kenê pê
xover danê zimistan bîvêro ra.*

*Royê adiri ke insan viştê,
adiri ke zerre kerd germ,
zimistan bî serdo siya,
Ey kerd, adiri kerd,
adîr verde seteliyêne,
nişte ro, xo kerd germun*

*Royê adiri sond wend
Va; çelê zimistani,
çîxa serd bî kî,
ez şîmarê
rixê zerê locune çê şîmade vêşnen
Honde ke şîma mîrê ar dû biyarê
Zimistani rûyê hardi rûyê asmenî cemedna
sîvagê çêya ra cemed kerd darde,
va; adîr pê mî nêşkino.
Tiji asmen ra kewte werte
Adîr hard sera ame,
zimistan xo eşt peyê koya.*

ADIRÊ KORRÎ

Fatma MALKOÇ

*Adirê korri
Sîma çî biyê bêzoni
Zonê xora
Biyê zerreserdi
Biye bêçêveri
Bêçeperi
Biyê çeverdigi*

*Adirê korri
Ça honde duri ra vinetê
Jê hurdiyê birri
Biyê tapola hardi
Ça nêwurzenê ra
Nêbenê pili
Benê herzanê sari ra
Şiyê şiya sari
Verê adirê sari
Peyde ki cemediyê
Serd u sexti*

*Adirê korri
Sîma çî biyê vergê gorra xo
Xenekito mal u mule xo
Biyê kutikê gorra sari
Melawê sevtanê lapi
Ma u piyê xo mekerê sari
Jê loğa korre, wele xoro mekerê
Mebê bavokê sari
Sîma ça biyê xunde korri
Venga ma danê
Jiar u diari, pirik u khaliki*

*Zonê ma; zonê Xıziri
Mara mekerê duri
Ez feqîra çê Hemê Seyi
Vênda khalikê xo don
Ya qîlawuzê Hemê Seyi
Çelê zımistani de şilan
Kerdo khêwe.
Zonê ma, gomê ma
Îtiqatê ma mara duri mekero
Ya Xızirê serê deryayi...*

QÎMETÊ HAŞTÎYE

Hasan YILDIZ

*Ewro marta hara, sewa zulemeta tariya
Tever de şiliye vorena, ray-welaği laşer beno
Wazon şeri binê şiliye de tenê bîfeteli
Tever-veciyane tometa pandemiya*

*Muğurvê sodiri de urzon ra, son kar
Vengê diku na suku de çino, ez zanon
Von; ara xu bikeri, gula mude loqme cêrino
Çay ki esto, hama efkar sano mı; mı weno*

*Televizon de xeberu gosdon bilasevet
Mormek cêniya xu sarebirna, kışta
Rojname wanon, nustno: hirê cêni amê kistene
Hewnê xode bile cêni kistene tamax kenê*

*Qom ju tewraniye dest bêfikir mendo
Pers nêkeno, qebul nekeno, keşi nêhesneno
Dustê xode sono, sarebirneno, kisenno
Xenekneno, dardekeno, cira xeleşino*

*Efkar ke mı meguretêne, xoza amêne'ra hoser
Şiliye dar u ber ağwedêne, khêwe ginenêro her ca
Haqanetên, insanetên dest dêne jubini
Dina de qimetê haskerdene u HAŞTÎYE biyêne.*

04.3.2021 Lörrach